

CAPUT VIII.

De modo, qui observandus erit circa provisionem locorum vacantium.

Provisio locorum vacantium.

Quando aliqua ex praedictis monialibus ex hac vita discedet, abbatissa seu priorissa monasterii ubi obierit, erit obligata intra trium dierum spatium primo sequentium illud notificare capellano maiori regis istorum regnorum qui pro tempore fuerit; et in absentia capellani maioris, decano suae capellae, qui illico suae celsitudini nuntiabit unum locum vacare per obitum unius monialis, de quo est facienda provisio in tali monasterio; et statim, intra decem dies, dictus locus providebitur, praesentando ad illum personam, quae sibi servitio Dei magis idonea et apta videbitur, iuxta ista statuta, et obtinebitur desuper provisio; qua provisione data et obtenta, post alios decem dies, a data dictae provisionis computandos, persona praesentata erit obligata certiorare abbatissam seu priorissam praedicti monasterii de sua praesentatione, ut se informet et sciant an in ea concurrant partes et qualitates requisitae, iuxta istum compromissum et constitutiones suae Religionis, et reperto eam illas habere, illico et incontinenti admittetur in praedicto loco, et postquam admissa fuerit, erit obligata ingredi monasterium in spatio triginta dierum primo sequentium, et illa quae intra decem dies non certioravit monasterium post praesentationem suam, ut dictum est, vel si postquam fuerit admissa intra dictos triginta dies non fuerit ingressa monasterium, praesentatio facta per regem, et admissio per conventum ei minime suffragentur, et talis persona de illo loco non poterit provideri, et habebitur pro vacante, et poterit provideri alteri; quae ad unguem observanda erunt, ne praebatur occasio dilationis et discursus

temporis, et ne numerus dictarum viginti monialium, contra institutionis istius et institutricis intentionem atque voluntatem, plenus non sit.

CAPUT IX.

Quod non adsit divisio inter viginti moniales et alias monasteriorum, quin immo in omnibus aequales omnino sint et conformes.

Ad conservandum igitur pacis vinculum, necnon ad quamcumque discordiae occasionem tollendam, praedictae viginti moniales, seu quaevis illarum pars, in monasterio, in quo eas degere contigerit, in nihilo ab aliis discrepabunt vel differentes erunt, neque in choro, neque in refectorio, neque in dormitorio, immo in omnibus istis locis et in aliis communitatibus, et in officiis et ministeriis Religionis, observabitur inter illas et alias ordo, qui servari solet generaliter in monasterio, ita quod nullus locus sit pro illis separatus; et praelati et praelatae, et confessarii habebunt particularem curam, ut inter moniales evitentur omnes occasiones divisionum et discordiarum, immo quod unio et conformitas Religionis conservetur.

CAPUT X.

Quod particulariter commendare debent Deo Domino nostro reginam dominam nostram, et quod tenentur diebus singulis recitare tertiam partem rosarii Beatae Mariae.

Praedictae religiosae particularem curam habebunt commendandi Deo animam reginae dominae Catharinae dominae nostrae, quae ordinavit istam institutionem, et regis Don Ioannis III mariti sui, et regis Don Sebastiani sui nepotis, qui in coelis maneant, et principum filiorum suorum et regum et reginarum istorum regnorum, et salutem prosperitatemque

Monialium aequalitas.

Orati nes.

regis domini nostri, ac regum et reginarum, qui postea venerint, necnon bonam conservationem et augmentum istorum regnorum, et propter particularem devotionem, quam celsitudo sua habebat erga Rosarium Beatae Mariae, quolibet die, recitabit quaevis ex istis monialibus tertiam partem praedicti rosarii, videlicet quinquaginta Ave Maria, et quinque Pater noster pro praedicta intentione.

CAPUT XI.

Quod scribatur in aliquo lapide in claustroposito substantia istius institutionis.

Institutionis memoria.

Et ut de huiusmodi institutione posterum memoria habeatur, et oblivioni minime tradatur, apponetur lapis in pariete claustri uniuscuiuslibet monasterii, in quo aliqua ex praedictis monialibus receptae erunt, in quo scribetur illius substantia, cum brevibus verbis, et numerus monialium, quae in singulis monasteriis recipiuntur.

CAPUT XII.

Quod obtineatur confirmatio apostolicae istius institutionis.

Confirmatio S. Sedis petenda.

Et ut institutio ista firma sit et valida, et nullo unquam tempore immutari valeat, petenda erit a S. Sede Apostolica confirmatio, cum omnibus et singulis clausulis et censuris necessariis ad obligandum monasteriorum praelatos pro observatione contentorum in isto compromisso, tam quoad tangentia provisionem necessariam praedictarum religiosarum, quam alias obligationes, quae in eo declarantur, et in contractu inito cum praedictis monasteriis. Monasteria autem, in quibus praefatae viginti moniales sunt assignatae et acceptatae, sunt sequentia. In monasterio de Odivillas, Cisterciensis Ordinis, sito extra muros civitatis Ulixbonensis sunt assignatae tres moniales. In monasterio de Sperança Ordinis S. Cla-

rae civitatis Ulixbonensis tres moniales. In monasterio S. Annae civitatis Ulixbonensis duae moniales. In monasterio *das Chagas*, Ordinis S. Francisci, oppidi de Villa Vicosae, Elborensis diocesis, una monialis. In monasterio S. Monicae civitatis Elborae, Ordinis S. Augustini, una monialis. In monasterio Dominae nostrae *de Graca*, Ordinis S. Dominici, oppidi de Abrantes, Egitanensis diocesis, decem moniales.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxiii ianuarii MDCI, pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 23 ianuarii 1601, pontif. an. ix.

CCLI.

Erectio oppidi Burgi S. Domnini in civitatem, et collegiatae ecclesiae Sancti Domnini in cathedralem¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Super universas orbis Ecclesias, Eo disponente qui cunctis imperat et cui omnia obediunt, meritis licet imparibus, constituti, dignum, quin potius debitum arbitramur, in irriguo militantis Ecclesiae agro novas episcopales sedes ecclesiasque plantare, et dioecesum partes commodioris regiminis causa dividere, ac alias circa illa propensis studiis intendere, per quae divinus cultus et popularis devotio augeatur, salusque animarum subsequatur; necnon oppida insignia, et incolarum multitudine referta, condignis titulis et honoribus illustrentur, ipsique incolae propriorum praesulum assistentia et regimine, apostolicae potestatis plenitudine, suffulti, proficiant in Domino, et quod in temporalibus sunt adepti, non careant in spiritualibus incremento.

Proemium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Oppidi huius, et eiusque collegiatae ecclesiae decor et dignitas.

§ 1. Sane cum oppidum Burgi S. Domnini nullius dioecesis, inter Parmae et Placentiae civitates, in via Claudia nuncupata, sub temporali dominio dilecti filii nobilis viri Raynutii Parmae et Placentiae ducis consistens, muris undique cinctum, et siti antiquitate, ac platearum, palatiorum et aedificiorum pulchritudine, nec non plurium nobilium et divitum, diversarumque artium et scientiarum professorum frequentia, populi multitudine, aeris salubritate, territorii decem et septem villis, ac pluribus domiciliis referti amplitudine, rerumque omnium ad victum necessariarum abundantia plurimum insigne, ac in eo una collegiata Sedi Apostolicae immediate subiecta sub invocatione eiusdem S. Domnini, eleganti opere constructa, et tres parochiales ecclesiae, tria virorum et duo mulierum monasteria, quinque hospitalia, et plures confraternitates laicorum cum Monte Pietatis, necnon in ipsa collegiata ecclesia, cuius fabrica in annuo reditu circiter ducentorum scutorum dotata est; una praepositura, dignitas inibi principalis, cuius fructus, redditus et proventus ad valorem annum mille et trecentorum ducatorum auri de Camera, secundum communem extimationem, ascendunt; octo canonicatus et totidem praebendae, nonnullaque alia beneficia ecclesiastica instituta, ac una sacristia omnibus ad divini cultus usum necessariis optime instructa; necnon corpus eiusdem S. Domnini, et quamplures aliae Sanctorum reliquiae existant, ipsiusque collegiatae ecclesiae praepositus pro tempore existens iurisdictionem ordinariam in oppido et territorio praedictis, curamque animarum eidem collegiatae ecclesiae etiam parochiali incumbentem una cum duobus capellanis ad eum in hoc adiuvandum deputatis, exerceat, usumque mitrae et baculi pastoralis, nec non prope ecclesiam collegiatam huius-

modi unum palatium pro sua habitatione commodum cum viridario, aliisque suis membris et pertinentiis habeat, ac dictus Raynutius dux, pro oppidi et collegiatae ecclesiae praedictorum maiori devotione et honore, divinique cultus augmento, et animarum salute, oppidum in civitatem, et collegiatam ecclesiam huiusmodi in cathedralem erigi, aliaque infrascripta fieri, pro affectu desideret.

§ 2. Nos, praemissis et certis aliis rationabilibus causis, diligenter discussis atque perpensis, adducti, ac etiam precibus eiusdem Raynutii ducis nobis in hac parte porrectis inclinati, habita prius desuper cum fratribus nostris S. R. E. cardinalibus matura deliberatione, de illorum consilio et assensu, ac apostolicae potestatis plenitudine, in dicta collegiata ecclesia praeposituram praedictam dilecti filii magistri Papii Pritdi nuper ipsius collegiatae ecclesiae praepositi, iuris utriusque doctoris, in utraque Signatura nostra referendarii et familiaris nostri ad hoc accedente consensu, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo supprimimus et extinguimus, nec non ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius Genitricis Virginis Mariae, totiusque coelestis curiae honorem, et animarum salutem, oppidum in civitatem Burgi S. Domnini nuncupatam, et collegiatam ecclesiam huiusmodi in cathedralem (quae dictae Sedi immediate subiecta sit) sub invocatione praedicta cum dignitate, sede et mensa episcopali, ac omnibus et singulis privilegiis, honoribus, iuribus, et insignibus debitis et consuetis pro uno episcopo Burgi S. Domnini etiam nuncupando, qui ipsi ecclesiae Burgi S. Domnini praesideat, et iurisdictionem episcopalem, omniaque et singula, quae ordinis, iurisdictionis et eiuscumque alterius muneris episcopalis sunt, habeat et exerceat.

Erectio de qua in rubrica.

Efformatio Capituli.

§ 3. Ac in eadem ecclesia Burgi S. Domnini unum archidiaconatum, qui maior post pontificalem pro uno archidiacono, ac unum archipresbyteratum, qui secunda dignitas inibi existant (et magistris in sacra theologia, seu doctoribus, aut licentiatibus in decretis, si fieri poterit, conferantur) ac cum canonicatibus et praebendis dictae ecclesiae Burgi S. Domnini incompatibiles sint, nec insimul ullo unquam tempore obtineri possint pro uno archipresbytero, qui quidem archidiaconus et archipresbyter supra omnes canonicos ipsius ecclesiae Burgi S. Domnini tam in illius choro, quam capitulo sedeant, vocemque activam et passivam habeant, necnon ultra praedictos octo inibi ad praesens existentes, quatuor alios canonicatus, et totidem praebendas pro quatuor aliis canonicis, qui omnes una cum archidiacono et archipresbytero, aliisque octo canonicis praedictis capitulum huiusmodi constituent, et apud dictam ecclesiam Burgi S. Domnini illi in divinis laudabiliter deserviendo personaliter resideant, habitumque canonicalem tam in choro quam capitulo praedictis, nec non processionibus, et aliis actibus per canonicos aliarum cathedralium ecclesiarum, et dignitates in eis obtinentes gestari solitum, deferant, ac unam perpetuam vicariam pro uno perpetuo vicario, qui curam animarum praedictam ibidem exerceat, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo erigimus et instituimus.

Dioecesis assignatio.

§ 4. Necnon ab ecclesia dioecesis Cremonensis totam et integram partem circa dimidium fluminis Padi versus agrum Parmensem, sub temporali dominio eiusdem Raynutii ducis existentem, quae Bulsetum, Monticellum, Libellum, Polosinum, et nonnulla alia oppida, terras, villas, pagos et loca continet, cum illorum iuribus, districtibus, territoriis, clero, per-

sonis, ecclesiis etiam collegiatis, monasteriis, prioratibus et aliis beneficiis ecclesiasticis cum cura et sine cura saecularibus, ac Ordinum quorumcumque, etiam Militiarum, et piis locis Regularibus, etiamsi venerabilis fratris nostri moderni episcopi, ac dilectorum filiorum capituli Cremonensis et cuiuscumque alterius ad id non accedat assensus, neque ipsi ad praemissa vocati fuerint, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo separamus et dismembramus; illaque sic separata et dismembrata ab omni et quacumque iurisdictione, superioritate, correctione, visitatione et potestate episcopi nunc et pro tempore existentis, ac capituli Cremonensis praedictorum, et quorumvis aliorum Ordinariorum, eorumque vicariorum, necnon solutione quorumcumque iurium et decimarum eisdem episcopo et capitulo Cremonensibus, ratione iurisdictionis et superioritatis praedictarum, ac alias quomodolibet debitorum nihil prorsus illis reservato, auctoritate et tenore similibus, pariter perpetuo extinguimus et totaliter liberamus, necnon ipsi ecclesiae Burgi S. Domnini oppidum sic in civitatem erectum, eiusque incolas et habitatores pro civitate et civibus; comitatum vero, territorium et districtum eiusdem civitatis, ac integram partem a dicta dioecesi Cremonensi, ut praefertur, separatam et dismembratam, cum omnibus et singulis suis oppidis, villis, pagis, locis et districtibus pro dioecesi, necnon personas ecclesiasticas et saeculares earumdem civitatis et dioecesis Burgi S. Domnini pro clero et populo, ac palatium prope ecclesiam S. Domnini huiusmodi cum eius viridario, omnibusque iuribus et pertinentiis universis suis pro futuro episcopi Burgi S. Domnini habitatione, auctoritate et tenore paribus, itidem perpetuo concedimus et assignamus.

§ 5. Insuper mensae episcopali omnes

Dns Episcopo
et Capitulo as-
signata.

et singulos fructus, redditus et proventus suppressae praepositurae praedictae, demptis tamen ex eis centum scutis monetae: archidiaconatui vero centum, et archipresbyteratui aliorum centum, nec non singulis quatuor canonicatibus et praebendis noviter erectis quinquaginta scutorum similium redditus annuos et perpetuos per dictum Raynutium ducem illis donandos et assignandos, ex nunc prout ex tunc, postquam donati et assignati fuerint, vicariae autem praedictis alia centum scuta ultra emolumenta ratione exercitii curae animarum provenientia ex fructibus, redditibus et proventibus suppressae praepositurae huiusmodi, ut praefertur, detracta pro suis respective dotibus, et futurorum episcopi, archidiaconi, archipresbyteri, quatuor novorum canonicorum et vicarii praedictorum sustentatione; ita quod liceat ipsis illorum omnium corporalem, realem et actualem possessionem per se, vel alium, seu alios, eorum respective nominibus pro sua cuiusque rata parte seu portione apprehendere, et perpetuo retinere; fructusque, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta inde provenientia percipere, exigere et levare, ac in suos, mensaeque episcopalis, dignitatum, canonicatum et praebendarum, per praesentes erectorum, necnon vicariae huiusmodi usus et utilitatem convertere, cuiusvis licentia desuper minime requisita, auctoritate et tenore praemissis, etiam perpetuo applicamus et appropriamus.

Privilegium
episcopis, capi-
tulis et cathedra-
libus com-
petentium con-
cessio.

§ 6. Praeterea episcopo pro tempore existenti, ac capitulo, clero, civitati et dioecesi Burgi S. Domnini huiusmodi, illorumque incolis, civibus et habitatoribus praedictis, ut omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratiis, favoribus et indultis, quibus aliarum ecclesiarum cathedralium praesules, capitula, civitates,

dioeceses, clerus, cives, incolae et habitatores quomodolibet utuntur, potiuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt, similiter uti, frui, potiri et gaudere; ipsique episcopus et capitulum Burgi S. Domnini quaecumque ordinationes et statuta, licita tamen et honesta, ac decretis Concilii Tridentini, sacrisque canonibus non contraria, super celebratione divinorum officiorum, et personali residentia, ac divisione et participatione distributionum quotidianarum (ita quod medietas, vel ad minus tertia pars fructuum, dignitatum et canonicatum, et praebendarum praedictorum in usum ipsarum distributionum convertatur) condere et edere; illaque mutare, alterare et alia de novo edere libere et licite valeant, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo indulgemus, plenamque et omnimodam desuper licentiam et facultatem concedimus et elargimur.

§ 7. Uterius statuimus et ordinamus quod ex octo antiquis canonicatibus et praebendis praedictis unus et una pro magistro in theologia, qui Sacram Scripturam legat et interpretetur; alter et altera primo vacaturis pro poenitentiaro, qui et confessiones audiat, et munus poenitentiarum exerceat, perpetuo affecti existant, nec aliis ullo unquam tempore, quavis auctoritate, conferri debeant, et aliter factae de eis collationes nullae sint.

§ 8. Postremo eidem Raynutio duci, postquam archidiaconatui, et archipresbyteratui, ac quatuor canonicatibus et praebendis noviter erectis praedictis, redditus annuos usque ad quantitatem superius pro unoquoque illorum praescriptam perpetuo donaverit et assignaverit, ut praefertur, eiusque haeredibus et successoribus quibuscumque iuspatronatus et praesentandi Romano Pontifici pro

Theologus
et Poenitentia-
rius ibi creati.

Parmensi duci
concessum ius-
patronatus su-
per archidiacon-
atu, archipre-
sbyteratu qua-
tuorque canoni-
catibus.

tempore existenti, seu loci Ordinario ad archidiaconatum et archipresbyteratum, ac quatuor canonicatus et praebendas noviter erectos, tam hac prima vice ab illorum primaeva erectione et institutione huiusmodi vacantes, quam deinceps, quoties illos perpetuis futuris temporibus simul vel successive, quibusvis modis, et ex quibuscumque personis qualitercumque qualificatis in Romana Curia vel extra eam, et in aliquo ex mensibus dictae Sedi Apostolicae per Cancellariae Apostolicae regulas, ac etiam ratione verae et actualis familiaritatis, et continuae commensalitates Romanorum Pontificum, aut eiusdem S. R. E. cardinalium etiam tunc viventium, seu ex quavis alia reservatione, etiam in corpore iuris clausa, et ex quocumque capite quomodolibet resultante reservatis seu affectis, aut ordinariis collatoribus per easdem regulas, seu litteras alternativarum, vel alias quomodolibet concessis vacare contigerit, personas idoneas per eundem Romanum Pontificem seu loci Ordinarium in illis ad praesentationem huiusmodi institutas, auctoritate et tenore similibus, pariter perpetuo reservamus, ac etiam concedimus et assignamus.

Iuspatronatus
huiusmodi com-
petere ex fun-
datione et dota-
tione eisdem do-
cibus declara-
tus.

§ 9. Decernentes iuspatronatus huiusmodi Raynutio duci ac eius haeredibus et successoribus praedictis, ex meris fundatione et dotatione, non autem ex privilegio, competere, nec illi ullo unquam tempore, quacumque ratione vel causa, aut quovis praetextu, etiam cum expressa et specifica, ac de verbo ad verbum illius mentione derogari posse, nec derogatum censerit, et si illi quoquo modo derogetur, derogationes huiusmodi cum inde sequutis nullius fore roboris et efficaciae; sicque et non aliter per quoscumque iudices, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, sublata ipsis et eorum cuili-

bet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere, necnon irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 10. Non obstantibus praemissis, et quatenus opus sit, nostris de iure quaesito non tollendo, ac de unionibus committendis ad partes, exprimendoque valore aliisque Cancellariae Apostolicae regulis, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis fieri prohibentis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dietarum ecclesiarum Burgi Sancti Domnini et Cremonensis iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis illis, necnon episcopo Cremonensi ac praeposito et capitulis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis in genere vel in specie etiam motu proprio, et ex certa scientia ac de eiusdem apostolicae potestatis plenitudine, et consistorialiter, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dum-

Contrarium
derogato.

taxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae suppressionis, extinctionis, erectionis, institutionis, separationis, dismembrationis, exemptionis, liberationis, concessionis, assignationis, applicationis, appropriationis, indulti, elargitionis, statuti, ordinationis, reservationis, assignationis, decreti et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo primo, pridie idus februarii, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 12 februarii 1601, pontif. an. x.

CCLII.

Renovatio sacrae Eremitae Sanctae Mariae Montis Senarii prope civitatem Florentiae, Ordinis Fratrum Servorum Beatae Mariae Virginis; et praefinitio constitutionum pro recto eius regimine: novitiatusque in ipsa Eremita institutio.

Clemens Papa VIII,

ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem in his auctoritatis suae partes libenter interponere, per quae divinus cultus augeatur, et Re-

1 In Clementis VIII constitutionibus ordinandis, quum ad eius Pontificatus annum decimum pervenissemus, sub numero CCLXIV romanae editionis tres bullas nacti sumus, quarum prima data die XII octobris an. MDXCIII, qui erat eiusdem Summi Antistitis pontificatus annus alter; secunda XXIX decembris an. MDC, qui erat nonus; postrema XX februarii MDCL, qui decimus. Quae priores pontificatus annos folia capiunt cum iam praelo commissa essent, nihil nobis aliud superfluit quam supradictas tres constitutiones (quae unum simul efficiunt), innixi notis chronologicis tertiae, in annum decimum transferre; quod etsi non optimo, rationabili tamen consilio factum a nobis fuisse prudens lector indicabit (n. r.).

gularium Ordinum reformatio felices in Domino progressus facere, et maiora quotidie valeat suscipere incrementa.

§ 1. Sane dilectus filius noster Alexander tituli Sancti Petri ad Vincula presbyter cardinalis Florentinus, nomine dilectorum filiorum Laelii Ballioni de Florentia prioris generalis Ordinis Fratrum Servorum Beatae Mariae, ac prioris et fratrum domus eiusdem Beatae Mariae Annunciatae civitatis Florentiae dicti Ordinis, nobis nuper exposuit, quod cum dicti Ordinis prima institutio a septem nobilibus et religiosus viris Florentinis, quodam in monte, Senario nuncupato, octavo a civitate Florentina lapide posito, ubi dictorum institutorum corpora requiescunt, originem duxerit, et eodem loco conventus tenuis reditus et angustus dudum extractus fuerit, in quo nunc tres soli fratres dicti Ordinis commorari solent: dicti prior generalis, et prior, et conventus dictae domus Annunciatae primaevi dicti eorum Ordinis instituti et originis memoria excitati, eodem in loco augustiorem domum et ecclesiam extruere, illucque septem fratres professos praedicti Ordinis, qui ad primaevi dicti Ordinis instituti normam, perpetuis futuris temporibus, coelestium divinarumque rerum contemplationi vacantes, gratum Altissimo in eremitica vita famulatum praestent, et aliquot alios fratres conversos, qui omnes annum vigesimum quintum excedant, introducere decreverunt.

§ 2. Ipsiisque fratribus in dicto conventu Montis Senarii, cui sacra Eremita Montis Senarii Ordinis denominatio erit, ultra alia spiritualia Ordinis praedicti exercitia, quae in ipsis Ordinis constitutionibus et S. Augustini regula, sub qua degunt, praecipiantur, haec nominatim imposita esse volunt onera.

§ 3. Ut nimirum nullo tempore carnis, sed lacteini tantum vesci possint.

Proponitur Papae restitutio primaevi instituti Eremita Montis Senarii Ord. Fr. Servorum B. M. V.

Chi haec inter alia, praecipua sint exercitia.

Caribus nunquam vesci.

§ 4. Secunda, quarta, et sexta feriis totius anni ieiunare, sed in ipsa sexta semper, et in reliquis secunda et quarta feriis huiusmodi in Adventu et Quadragesima ieiunium cum pane et aqua tantum facere teneantur.

§ 5. Utque in eo conventu illud regularis vitae institutum, quod a primis illis institutoribus observabatur, servari debeat, ita ut vere sint illis omnia communia, cor unum et anima una in Domino, iuxta Beati Augustini regulam, quam profitentur.

§ 6. Intendunt praeterea fabricam dicti conventus sumptibus et impensis praedictae domus Annunciatae facere, ac deinde fratribus huiusmodi in eodem conventu pro tempore degentibus, victum et vestitum aliaque necessaria, tam pro divino cultu, quam pro conventus restauratione ex annuis eiusdem domus Annunciatae redditibus subministrare; dummodo tamen ipse conventus seu sacra Eremita, tanquam ipsius domus Annunciatae membrum, ab ipsa domo dependeat, ac superiorum dictae domus, priorisque provincialis provinciae Tusciae (in qua dicta domus Annunciatae consistit) atque prioris generalis pro tempore totius Ordinis Fratrum Servorum iurisdictioni tam in spiritualibus, quam in temporalibus, prout aliae omnes domus et conventus praedicti Ordinis, subsit, nec ullo unquam tempore quavis de causa, colore vel ingenio a dicta superioritate et obedientia subtrahi, vel quoquo modo eximi possit; sed singulo transacto biennio, iuxta constitutionum Ordinis formam, a priore et a fratribus eiusdem conventus Annunciatae de vicario provideatur, qui sub obedientia dicti prioris conventus Annunciatae, prout alii vicarii conventuum illi unitorum, ex praescripto litterarum felicis recordationis Gregorii Papae decemtertii, praedecessoris nostri, super

regimine dicti conventus Annunciatae emanatarum subsunt, maneat.

§ 7. Cum autem dicti Laelius prior generalis, ac prior et conventus domus Annunciatae praedictae, cupiant praemissa omnia, ut perpetuo firmiora subsistant, apostolicae nostrae auctoritatis patrocinio communiti; nobisque propterea humiliter supplicari fecerint, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 8. Nos piis Religiosorum votis, divini praesertim cultus et regularis observantiae incrementum respicientibus, quantum cum Domino possumus, benigne faventes, huiusmodi supplicationibus inclinati, laudabile dictorum prioris generalis, ac prioris et conventus Annunciatae propositum huiusmodi plurimum in Domino commendamus, ipsiusque erectionem, extructionem, introductionem, aliaque omnia et singula praemissa, prout supra expressum est, accedente tamen Ordinarii loci consensu, et sine cuiusquam praecudio, faciendi, statuendi, ordinandi et exequendi plenam et liberam, apostolica auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur; eademque omnia et singula, si et postquam facta fuerint, auctoritate et tenore praedictis confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae confirmationis robur adiciamus, omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplemus.

§ 9. Atque domum seu conventum Montis Senarii, cui sacra Eremita Montis Senarii Ordinis Fratrum Servorum denominationem et titulum concedimus et assignamus, tanquam membrum dicti conventus Annunciatae dependere, ipsiusque vicarium singulo quoque biennio per priorem et conventum Annunciatae eligendum.

§ 10. Ac fratres et religiosos ipsius

Pontificia confirmatio a priore generali et conventu Annunciatae domus praeterea.

Concediturque.

Eremita Senarii titulus conceditur et membrum domus Annunciatae declaratur.

Clausulae postales.

Ieiunare secunda, quarta et sexta feria, ac in Quadragesima et Adventu.

Proprietatemque non agnosceret.

Dicti Eremita gubernium spectare ad conventum Annunciatae civitatis Florentiae eiusque membrum perpetuo esse.

Evangelium.

Superioribus conventus Annunciatae, superioribus et priori provinciali ac generali praedictis subesse, neque ab huiusmodi obedientia, quovis praetextu, causa, ingenio vel quae-sito colore subtrahi aut eximi posse.

§ 11. Ipsos vero priorem et conventum Annunciatae, victum et vestitum, aliaque necessaria tam pro divino cultu, quam pro manutenzione et restauratione domus praedictae sacrae Eremitae, illiusque fratribus et religiosis in perpetuum ministrare debere.

§ 12. Sicque per quoscumque dicti Ordinis superiores, et alios iudices ordinariorum et delegatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 13. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Florentino, ac dilectis filiis ipsius Ordinis, apud nos et apostolicam Sedem protectori, ac nostro et apostolicae Sedis apud magnum Etruriae ducem nuncio, nunc et pro tempore existentibus, per praesentes committimus et mandamus, ut ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alios, ubi et quando opus fuerit, praesentes litteras solemniter publicantes, atque pii huiusmodi et laudabilis operis institutioni et conservationi efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra omnia et singula praemissa, per eos, ad quos spectat et pro tempore spectabit, exequi et observari; praesertim vero dictos priorem et conventum Annunciatae ad idem sanctum opus exequendum et manutenendum, ut supra (ne impii Daemonis astu, temporumve iniquitate, aut fratrum incuria perire aut intermitteri valeat) excitent, et si opus sit, cogant et compellant. Contradictores quoslibet per censuras et poenas

ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 14. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus, et sinodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac Ordinis praedicti, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate roboratis statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxii octobris MDXCIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 22 octobris 1593, pontif. an. II.

Sequitur alia ordinationum dictae sacrae Eremitae praefinitio.

Clemens Papa VIII, ad perpetuam rei memoriam.

In his rebus auctoritatis nostrae partes libenter interponimus, per quae religiosorum statui prospere dirigendo opportune provideatur.

§ 15. Cupientes igitur prospero statui et felici gubernio domus et Eremitae Montis Senarii, Ordinis Servorum B. Mariae, Florentinae dioecesis, quantum cum Domino possumus, salubriter consulere, supplicationibus pro parte dilectorum filiorum prioris generalis dicti Ordinis, ac prioris conventus B. Mariae Annunciatae civitatis Florentinae eiusdem Ordinis Fratrum Servorum, necnon vicarii et fratrum dictae Eremitae Montis Senarii, nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eos omnes et singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie

Contraria re-moventur.

Exordium.

Confirmatur praecedens constitutio.

Superioribus dicta domus, ac priori provinciali et generali perpetuo subministrantur.

Prior et conventus Annunciatae necessaria Eremitae subministrant.

In contrarium attentanda irritantur.

Executores huius constitutionis deputantur.

absolventes, et absolutos fore censentes, ex absentia et voto venerabilis fratris Iulii Antonii, episcopi Praenestiniensis, cardinalis S. Severinae nuncupati, ultra ea, quae per alias nostras in simili forma brevis litteras sub dat. xxii octobris MDXCIII, pontificatus nostri anno secundo, expeditas, quorum tenorem praesentibus pro expressis haberi volumus, pro dicta Eremita Montis Senarii concessimus, quae omnia et singula per praesentes etiam perpetuo confirmamus et approbamus, ac perpetuo valida, firma et efficacia esse et fore decernimus.

§ 16. Quod vicarius eligendus pro regimine domus et Eremitae praedictae Montis Senarii pro tempore in perpetuum sit et esse debeat unus ex ipsis eremitis, sacerdos aetatis annorum supra xxxiii, qui saltem per biennium in Eremita vixerit, in illius defectum ille ex eremitis pro vicario eligatur, qui magis accedit ad huiusmodi condiciones.

§ 17. Quodque omnes fratres eremitae probationis annum in dicta Eremita agere debeant, quamvis alias in familia aliorum fratrum eremitarum professionem emisserint; quo anno elapso, solemniter profiteri in manibus prioris conventus Annunciatae supradicti teneantur, promittendo, iuxta constitutiones factas et faciendas, inter fratres ipsos eremitas perpetuo vivere.

§ 18. Post emissam vero professionem ab huiusmodi instituto, a superioribus cuiuscumque gradus sint, etiam si cardinalatus dignitate praefulgeant, quoquo modo, etiam ad breve tempus, diverti non possint, et quaecumque relaxatione seu dispensatione penitus explosa.

§ 19. Liceat tamen superioribus licentiam concedere infirmis et aliis ob aliquam legitimam causam, ut servitio chori sint immunes, nec ab observatione ieiunii a constitutionibus Eremitae indicti generaliter,

Vicarius Eremitae eligatur ex ipsis eremitis.

Eremitarum professio, quae esse debet.

Postquam ab Eremita diverti non possit.

Superiorum auctoritas dandi licentiam circa chori servitium et ieiunium.

quando dies festus solemnus incidit in ferias ieiuniorum, seu ad ieiunandum, quo causa altera die eiusdem hebdomadae fratres ieiunent, itaut in qualibet hebdomada trium dierum ieiunium compleatur.

§ 20. Quod saeculares novitii recipiendi et admittendi, sint saltem aetatis annorum viginti duorum, ac recipi et admitti non possint, nisi de consensu capituli fratrum ipsius domus et Eremitae, necnon prioris et magistri novitiorum conventus Annunciatae, quorum insinul convenientium suffragia obtinere debeant, aliorum superiorum consensu minime requisito. Fratres vero de familia iam professi, qui vitam et observantiam fratrum eremitarum profiteri voluerint, non admittantur, nisi praecedente etiam consensu capituli conventus Annunciatae. Recipi autem vel admitti ad professionem debeant tam fratres de familia praedicti, quam alii a saeculo venientes novitii, de voto et auctoritate tantummodo fratrum ipsius Eremitae; et post emissam professionem unusquisque contentus sit loco sibi debito ratione temporis emissae professionis, nullo habito respectu graduum magisterii, baccalaureatus, vel alterius dignitatis cuiuscumque.

§ 21. Quod non liceat fratribus huius Eremitae, etiam iter agentibus, vesci carnibus, nisi ex causa infirmitatis, et tunc de consilio medici physici, et de licentia superioris Eremitae.

§ 22. Quinimodo in ipsa Eremita, nec etiam quibusvis aliis, cuiuscumque gradus, status et conditionis sint, permittatur carnes comedere, sed cibis ipsis concessis, et non aliis uti debeant.

§ 23. Et quicumque illi sint, exceptis superioribus, et quibus a priore conventus ad poenitentiam iniunctum esset, ut eandem vitam cum ipsis eremitis per plures dies ducerent, per duos tantum

Recipiendum novitiorum forma datur.

Uti carnis infirmis duntaxat comedendus.

Aliis vero in Eremita eis vesci velint.

Hospites per duos dies tantummodo recipiantur.

1 Legimus quo casu. (U. T.).

dies ad hospitium recipiantur; quibus elapsis, hospitii et victus subministratio omnibus denegetur.

Eremitis quaecumque legata et eleemosynas habere possit.

§ 24. Quod fratres possint exigere, consequi et habere quaecumque legata, et eleemosynas, quae ipsi Eremitis fient, necnon quaecumque bona mobilia et immobilia ac semoventia, quae Eremitis quomodolibet obveniant, per ingressum et professionem novitiorum, seu alios quomodocumque ac qualitercumque.

Quae sint ipsius eremi, pro sustentatione et augmento.

§ 25. Quae legata, eleemosynae et bona sint et esse intelligantur Eremitis praedictae, ut ex eis, eorumque redditibus, non solum fratrum ibi degentium sustentationi ac sacristiae necessitati provideri valeat, sed etiam ut, absque gravamine conventus Annuntiatae, possit augeri eremitarum numerus, liceatque novas cellas construere, etiam pro iis, qui vitam vellet ducere omnino solitariam, quod fiat de consensu discretorum dicti conventus Annuntiatae, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus, atque concedimus et indulgemus.

Contrariis derogatur.

§ 26. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Eremitis et Ordinis praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die xxix decembris mdc, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 29 decembr. 1600, pontif. an. ix.

Sequitur erectio novitiatu in dicta Eremitis.

Clemens Papa VIII.

Ad propagationem dicti eremi, novitiatu ibi instituitur.

§ 27. Ordinis vestri conservationi et propagationi, quantum cum Domino possumus, prospicere cupientes, motu proprio, et ex certa nostra scientia, deque

apostolicae potestatis plenitudine, in sacra Eremitis Montis Senarii novitiatum vestri Ordinis, auctoritate apostolica, tenore praesentium, erigimus et instituimus.

Receptionis norma datur.

§ 28. Vobisque, ut in Eremitis praedicta novitios qui qualitates requisitas iuxta constitutionem nostram super receptione novitiorum nuper editam habeant, servata in omnibus et per omnia dicta constitutionis forma, ad habitum per eremitas vestri Ordinis gestari solitum recipere, et deinde elapso probationis anno ad professionem per eosdem eremitas emitti consuetam regulares admittere libere et licite possitis et valeatis, auctoritate et tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Derogat contrariis.

§ 29. Non obstantibus probatione facta, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die xx februarii mdcxi, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 20 februarii 1601, pontif. an. x.

CCLIII.

Decreta generalia pro reformatione regularium, tam monachorum quam mendicantium, cuiuscumque Ordinis et Instituti.

Clemens Papa VIII.

De servitio Chori.

Nullus omnino, praetextu cuiuscumque privilegii, vel superioritatis, etiam generalatus, a servitio chori censeatur immunis, nisi pro tempore, quo quis in proprii officii munere actu fuerit occupatus. Cum lectoribus autem et praedi-

1 Sic efformatum a Cherubino Summarium obsequii causa non immutavi. Sed ex § 28 et 29 satis manifeste apparet, hanc constitutionem esse peculiarem pro Ordine Servitarum.

catoribus superiores (iis tantum diebus, quibus eos legere, aut praedicare contigerit) dispensare possint. Idem quoque praestare valeant cum aegrotis et studiorum causa legitime impeditis. In eos vero qui negligentes aut inobedientes fuerint, salutari poenitentia superiores animadvertant, ad praescriptum regulae et constitutionum, alimentis etiam, si opus fuerit, subtractione.

Lectio Sacrae Scripturae vel casuum conscientiae in conventibus.

§ 1. Lectio Sacrae Scripturae vel casuum conscientiae, bis in hebdomada, praescriptis diebus in singulis conventibus habeatur, ad quam fratres omnes conveniant; eaque absoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam sese utiliter exercent.

Paupertatis voto observando.

§ 2. Quod Tridentini Concilii decreta de paupertatis voto custodiendo fidelius observentur, praecipitur ut nullus ex fratribus, etiamsi superior sit, bona immobilia vel mobilia, aut pecuniam, proventus, census, eleemosynas, sive ex concionibus, sive ex lectionibus, aut promissis tam in propria ecclesia, quam ubicumque celebrandis, aliove ipsorum iusto labore et causa, et quocumque nomine acquisita (etiamsi subsidia consanguinorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint) tamquam propria, aut etiam nomine conventus possidere possit, sed ea omnia statim superiori tradantur, et conventui incorporentur, atque cum caeteris illius bonis, redditibus, pecuniis ac proventibus confundantur, quo communis inde victus et vestitus omnibus suppeditari possit. Neque superioribus, quicumque illi sint, ullo pacto liceat eisdem fratribus, aut eorum alicui, bona stabilia, etiam ad usufructum vel usum, administrationem aut commendam, etiam depositi aut custodiae nomine concedere. Eorum vero, quae ad necessitatem concessa erunt, nullus quidquam possideat, ut proprium,

neque ut proprio utatur. Qui in praemisiorum aliquo deliquerit, poenas nedum a Concilio Tridentino praescriptas, sed alias quoque multo graviore, superiorum arbitrio imponendas, incurrat. Nulla quorumcumque superiorum dispensatio, nulla licentia, quantum ad bona mobilia vel immobilia, fratres excusare possit, quo minus culpa et poenae ab eiusdem concilii decretis impositae, et ipso facto incurrendae, obnoxii sint; etiamsi superiores asseverent huiusmodi dispensationes aut licentias concedere posse, quibus in ea re fidem minime adhiberi volumus.

Vestitu et suppellectili.

§ 3. Fratrum vestitus et suppellex cellarum ex communi pecunia comparetur, et omnino uniformis sit fratrum et quorumcumque superiorum, statuique paupertatis, quam professi sunt, conveniat, ita ut nihil superflui admittatur, nihil etiam quod sit necessarium alicui denegetur. Quaecumque fratrum vestes, sive laneae sive lineae, omnisque alia suppellex in aliquem commodum conventus locum deferantur, ibique ab uno vel duobus fratribus huic muneri deputatis, diligenter custodiantur, ut inde superioris arbitrio, prout unicuique opus fuerit, subministrari opportune possint.

Cibo.

§ 4. Omnes etiam superiores, quicumque illi sint, eodem pane, eodem vino eodemque obsonio, sive eadem, ut aiunt, pitantia, in communi mensa prima vel secunda, nisi infirmitatis causa impediti fuerint, vescantur; neque singulare aliquid, quo privatim quisque in cibum utatur, ullo modo afferri possit; si quis in ea re peccaverit, nihil ea die alimenti percipiat, nisi panem et aquam.

Administration et ratione officiorum.

§ 5. Superiores omnes, etiam generalis, qui redditus aut praestationes pecuniarum ratione officiorum habent, eorum accepta et expensa in libro distincto fideliter et diligenter adnotari curent, neque in alios usus quam ratione officii sui

necessarios, quidquam expendant. Cum vero contigerit, ipsos in aliquo conventu commorari, eam pecuniae quantitatem in commune conferant, ex qua sibi et iis, qui secum erunt, victus ad praescriptum regulae et constitutionum suppeditetur.

A administra-
tione bonorum
conventus.

§ 6. Nullus ex superioribus locorum administrationem bonorum, aut aliarum rerum, dispensationemque pecuniarum et reddituum sui conventus, etiam nomine conventus, per se ipsum habere sive exercere possit, sed universum id onus tribus fratribus eiusdem conventus a generali ita demandetur, ut unus rerum et bonorum, reddituumque colligendorum ac exigendorum curam habeat, alter tamquam depositarius pecunias ac caetera ab illo collecta et exacta fideliter asservet, alius de pecuniis et rebus a depositario acceptis priori et fratribus ac conventui universo de necessariis, mandante tamen ipso priore, non secundum proprium affectum, sed iuxta charitatis regulam veluti bonus dispensator provideat: officiorum huiusmodi confusione penitus interdicta. Caeterum hi tres tam impensam quam accepti singulis mensibus suo priori, adhibitis etiam duobus vel tribus fratribus eiusdem conventus probatoribus, rerumque usu peritis, rationem reddant; deinde ipsinet rursus praesentibus priore et peritis praedictis, generali, cum advennerit, denique ipse generalis in quolibet proximo capitulo generali, saltem coram tribus iudicibus, ab ipso capitulo ad hoc constitutis, illorum omnium, universamque suae administrationis tam publicae quam privatae rationem reddere teneantur; cuius etiam exemplum authenticum ex actis capituli describatur, ad hoc ut ad omne mandatum nostrum vel Sedis Apostolicae Romam transmitti possit.

§ 7. In unoquoque conventu fratrum, is tantum deinceps constituatur et impo-

sterum retineatur numerus, qui ex redditibus illis propriis, vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum elemosynis, aliisque quibuscumque obventionibus in commune, ut praefertur, conferendis, commode possit sustentari; redditus vero et supradicta omnia in communi loco ac tuto diligenter asserventur.

§ 8. Superioribus autem, ne Concilii Tridentini, aut haec nostra decreta declarare, interpretari, aut relaxare ullo modo possint, omnino interdiximus et prohibemus. Decernentes irritum, etc. Si quis autem contra praesumpserit attentare, is eo ipso omni gradu officioque privatus, et ad ea perpetuo inhabilis existat.

§ 9. Nullus, nisi actu legat vel praedicet, aliquo sui gradus privilegio gaudeat.

§ 10. Si alicui ex necessaria causa, generalis iudicio probanda, socius ex eodem Ordine, qui illi ministret, concedendus erit, is nisi vigesimum quintum agat annum, et qui communi servitio sit deputatus, non concedatur, et si commode fieri potest, sit laicus conversus.

§ 11. Ut omnis scandalorum et vagationis occasio tollatur, conventus clausura perpetuo ac diligenter servetur; ac propterea a superiore ianitor constituatur, qui diligentia ac morum integritate maxime commendetur; is ianuae custodiendae semper assistat, eamque nemini fratrum aperiat, nisi socium et exeundi licentiam obtinuerit.

§ 12. Nullus e conventu egredi audeat, nisi ex causa et cum socio, licentiaque singulis vicibus impetrata, ac benedictione accepta a superiore; qui non aliter eam concedat, nisi causa probata; sociumque exituro adiungat, non petentis rogatu, sed arbitrio suo, neque eundem saepius. Licentiae vero generales exeundi nulli omnino concedantur. Contravenientes autem poena gravi, etiam carceris,

Número fratrum cuiusque conventus.

Prohibitione declarandi Concilii Tridentini decreta et istas reformatioes.

De praedicationibus et lectionibus.

Socio ex causa necessaria alicui concedendo.

Clausura

Exitu e conventu et reatu.

ad superioris arbitrium plectantur; eandem etiam ianitor subeat, si sciens exeundi facultatem fecerit. Cum autem quis in conventum revertitur, superiorem iterum adibit benedictionem recepturus, qui a socio itineris rationem, et quid rei actum sit, diligenter perquirat.

Adventu ad Urbem.

§ 13. Nullos fratres Romam venire superiores permittant, nisi prius a generali vel protectore dumtaxat licentiam in scriptis impetraverint. Si quis autem sine huiusmodi facultate Romam venire praesumpserit, voce activa et passiva biennio privatus existat, subiturus etiam alias arbitrato superiorum infligendas poenas. Quae item omnia adversus eos, qui supradictos admiserint et receperint, sine ulla exceptione, locum habeant.

Visitatione cellarum.

§ 14. Habeat superior clavem ita fabricatam, ut cum sibi videtur, cellas omnes reserare possit; et propterea nullus cellam, etiam noctu, ita claudat, quin semper a superiore possit aperiri.

Lampade in dormitoriis.

§ 15. In medio dormitorii totam noctem lampas colleceat.

Cellis et suppellectili.

§ 16. Nullus, etiam superior, cellas sive in claustro, sive alibi separatas a communi dormitorio habeat, sed unusquisque unica cella, eadem cum caeteris aliorum fratrum coniuncta, nudis omnino parietibus, ac lecto et mensa humilibus, uniformique suppellectili, ut praefertur, quemadmodum religiosos decet, contentus sit. Possit tamen generalis alicui ex superioribus conventuum, si eorum numeris et officii necessitatem id exigere cognoverit, alteram etiam cellam concedere. Cellae sive aediculae, quae extra dormitorium separatim sunt, ad officinas, aut alias ad communem usum et commoditatem conventus redigantur. Singillatim quoque quisque lecto cubet, neque ullibi duo eodem lecto dormire possint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt. In privatis cellis nulli camini per-

mittantur, sed omnes obstruantur statim, cardinibus etiam e parietibus convulsis, ut res illa non ad tempus facta, sed perpetuo duratura videatur, cellis tamen generalis, aut alterius superioris ac praedicatoris exceptis.

Fenestrae conventus.

§ 17. Conventus fenestrae omnes, quae in vias publicas aut in vicinas laicorum aedes prospiciunt, muro ita obstruantur, ut omnino is prospectus impediatur.

Infirmaria.

§ 18. Valetudinarium in singulis conventibus certo ac salubriori loco constituatur, quod pro loci situ ac fratrum numero, quoad fieri poterit, commodissimum esse possit, in quo fratres omnes, cum aegrotabunt, curentur, nec inde, nisi recuperata sanitate, abire permittantur. Qui vero infirmorum curae praepositi sunt, omni sedulitate ac charitate operam suam praestabunt, ac curabunt ne quid aegrotis omnino desit, quod ad sanitatem recuperandam pertineat.

De gentibus extra claustra.

§ 19. Ineat ratio qua, sublatis licentiis ac facultatibus hactenus quibuscumque concessis, degentes extra conventus claustra ad ea quamprimum revocentur; nec de caetero, nisi ex gravissima causa a Sede Apostolica probanda, huiusmodi facultates concedi possint.

Receptione novitiorum.

§ 20. Nulli imposterum ad habitum aut professionem admittantur, nisi in conventibus per Sedem Apostolicam in qualibet provincia deputandis.

Hos ita visitatis observantia et legitime numerum.

§ 21. Curent superiores, ut constitutio interdicens largitiones munerum, et praescribens hospitalitatis formam, ab omnibus in quolibet conventu inviolabiliter observetur.

Antidoti

§ 22. Ut omnis officiorum ambitus occasio praeccludatur, caveant omnes a directa vel indirecta vocum seu suffragiorum procuracione, tam pro se ipsis, quam pro aliis, tum in capitulis locorum, tum in caeteris, praesertim generalibus capitulis, aut congregationibus, seu alibi.

Quicumque secus fecerint, praeter alias poenas et censuras hactenus contra huiusmodi ambientes inflictas, quas in suo robore permanere volumus, in poenam privationis officiorum, quae obtinent, eo ipso incidant, et ad futura quaecumque pariter inhabiles habeantur; super quo cum eis dispensari a nemine possit nisi a nobis, vel successoribus nostris, et pro qualitate culparum gravius etiam plectantur. Porro supradictas omnes poenas ad complices, ac simpliciter scientes et non revelantes extendimus.

Superiorum et officialium electione.

§ 23. In superiorum et officialium omnium electionibus, forma praescripta a sacro Concilio Tridentino et Ordinis constitutionibus inviolabiliter servetur, iurentque electores, secundum veritatem cuiusque conscientiae, probiores ac magis idoneos se electuros; ac propterea, priusquam ad electionem deveniatur, in primis et ante omnia, praelegantur constitutiones de qualitate et requisitis eligendorum. Ad officia, gradus et praelaturas illi praecipue eligantur, qui possint et consueverint regulas Ordinis et constitutiones observare, praesertim quae pertinent ad servitium chori, ac vestitum et victum communem.

Probatione praedicatorum, lectorum, confessorum et promovendorum ad ordines sacros.

§ 24. Eligantur in capitulo generali vel provinciali aliquot graves et periti ex fratribus cuiuslibet provinciae, saltem tres, qui admittendos ad praedicationem verbi Dei, vel ad audiendas confessiones etiam ipsorum fratrum, ac lectores publicos diligenter simul examinent, priusquam probentur et ad huiusmodi ministeria admittantur. Horum etiam curae sit examinare et probare, tam quoad doctrinam, quam quoad mores, promovendos ad quoscumque ordines; in quo servetur decretum Congregationis interpretum sacri Concilii Tridentini, hac de causa nuper editum et promulgatum.

§ 25. Illud porro superiores omnes in

Domino admonemus, ut memores sint rationis, quam in novissimo die reddituri sunt pro grege sibi commisso, ac propterea omni studio invigilent, ut quae in eorundem Ordinis regulis et constitutionibus de oratione mentali, silentio, ieiuniis, capitulo culparum, aliisque spiritualibus exercitiis prudenter ac pie sancta sunt, ea omnia et singula ad unguem observentur; intelligantque super his veluti fundamentis omnium religionum aedificia construenda et amplianda esse; quae ut faciliorem exitum sortiantur, et fructus uberiores in animis fratrum producant, valde opportunum erit si in quolibet conventu, singulis hebdomadis, habeatur sermo de religiosa disciplina regularique observantia.

Observantia regularum et constitutionum.

§ 26. Quo vero omnia ordinate peragantur, appendatur tabella in loco conspicuo uniuscuiusque conventus, in qua distincte adnotetur, quid singulis horis cuiusque diei quilibet frater praestare debeat, ut certo quoque signo praemonitus maiori animi praeparatione suo muneri satisfacere possit. Quae Ordinis constitutiones his decretis non adversantur, inviolate custodiendae erunt.

Tabella numerum quodlibet explendorum.

§ 27. Quibus horum decretorum capitibus certa poena praescripta non est, arbitrio generalis vel alterius immediati superioris infligatur.

Poena inebdientium.

§ 28. Ut autem haec decreta (donec alia, quae ad pleniorum supradicti Ordinis reformationem facient, edantur) ab omnibus observari possint, districte praecipimus generali ac omnibus aliis quibuscumque superioribus, ad quos hoc spectat, ut curent ac efficiant ea omnia inter alias eorundem Ordinis constitutiones perpetuo valituras redigi, interdicta omnino eorum singulis facultate illas declarandi, et adversus eas umquam dispensandi. Alioquin sciant se in poenam generalatus et officiorum privationis, ac

Prohibitione has reformationes declarandi.

inhabilitatis perpetuae ad alia quoque munera, ipso facto et sine ulla exceptione, respective incidisse.

Tempus ad parandum praefinitum.

§ 29. Ne vero, praetextu dilatae publicationis, eorum observatio quoquo modo differri possit aut impediri, volumus ut post illorum publicationem in conventu Sancti Marcelli de Urbe factam, generalem aliosque Ordinis superiores, caeterosque quoscumque fratres praesentes statim, reliquos vero absentes citra montes, unius mensis, ultra montes, trium mensium spatio ita arceant, ac si eorum singulis personaliter intimatae fuissent.

Publicatio eorundem.

§ 30. Insuper mandamus, quod generalis in singulis conventibus citra montes unius mensis, ultra vero montes trium mensium cursu decreta supradicta publicari faciat, sub poena privationis generalatus, aliisque arbitrio nostro imponendis.

Datum Romae apud Sanctam Petram, die vigesima quinta mensis iulii, millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

Dat. die 25 iulii 1599.

Declaratio circa licentiam veniendi ad Urbem, et contrafacientibus poenam privationis infligendam.

§ 31. Decretum illud, quo fratribus Romam petere cum generalis et protectoris licentia dumtaxat permissum est, Sanctitas Sua extendi ad provincialem decrevit, ita ut provincialis ipse ex causa communi totius Provinciae dumtaxat facultatem huiusmodi facere valeat. Declaravitque poenam privationis vocis activae et passivae contrafacientibus infligendam, Sanctitati Suae reservatam esse, interdicta omnino eorum superioribus singulis, etiam generali ac protectori, facultate illam moderandi ac relaxandi.

Datum Romae die xx martii mdcI.

Dat. die 20 martii 1601, pontif. an. x.

Sequuntur decreta pro reformatione Ordinis Fratrum Servorum B. Mariae.

§ 32. Ex iis, quae S. D. N. Clemens Papa VIII ad Regularium monasteriorum

rectam gubernationem instituit et decrevit, eorumque superioribus adamussim exequenda praecipit, nihil fuit, vel re ipsa sanctius, vel necessitatis occasione opportunius, vel religiosae utilitatis ratione optabilius, quam ut vetus et regularis disciplina viris religiosis salutaris ac necessaria, ubi collapsa est, instauretur, et ubi conservata est, perpetuo custodiatur, ut nihil esset, quod obedientiae, paupertatis et castitatis, ac peculiarium votorum observantiam, necnon communem vitam, victum et vestitum impediret, aut per calumniam inficeret. Cum autem compertum sita fratribus Ordinis Servorum, superiorum incuria, saluberrima Sanctissimi Pastoris decreta penitus neglecta esse, ut huiusmodi incommodo occurratur, Congregatio Visitationis et Reformationis Apostolicae eiusdem Ordinis priori generali nuper electo, eiusque pro tempore successoribus in virtute sanctae obedientiae et privationis officii poena proposita praecipit ac mandat, ut statim praedicta decreta pontificia inter ipsius Ordinis constitutiones redigi, et ab omnibus suis fratribus observari, ac praeter illa, quae decretis ipsis praescripta sunt, haec quae sequuntur, speciali Sanctitatis Suae mandato constituta, inviolabiliter ac perpetuo observari curent.

Causae huiusmodi decreto-rum.

De officio divini cantatione.

§ 33. Primum ad ea, quae de divino officio persolvendo statuta sunt, illud additur, ac decernitur, ut poena subtractionis alimenti contrafacientibus proposita, nec a priore, nec ab eo, qui eius vices gerit, remitti possit illi, qui horis canonicis, sive diurnis sive nocturnis, cessante legitima causa, non interfuerit. Deinde ut qui officii initio ad chorum non convenerit, genuflexus in medio chori tandiu maneat, quamdiu surgendi licentiam a priore impetrarit; tum in refectorio, horam canonicam, quam ob huiusmodi negligentiam omisit, aliis cibum

summentibus, etiam genuflexus recitare teneantur. Curae sit prioris, ut officium divinum in choro a Fratibus suis locis consistentibus devote eum punctis et pausis persolvatur, et ut missae non nisi ex Missalis Romani praescripto, nec nimia celeritate celebrentur; qua in re observabit an in recitatione canonis tantum temporis, quantum ad illius verba devote exprimenda exigitur, a singulis insumatur; et contrafacientes moneat, ac salutaribus poenitentis coerceat. Ad *Salve Regina* post Completorium cantandum, omnes quotidie etiam officiales et conversi omnino convenient; et post *Salve Regina*, litaniae Beatae Mariae Virginis pro felici statu S. R. E., pro populo, et pro religionis augmento devote recitentur. Diebus vero festis, post Vesperas et *Salve Regina*, statim cantentur; qui defuerint, eos prior publice corrigat, ac etiam cibi subtractione puniat; quae omnia an servata fuerint, provincialis in visitatione diligenter inquiret, et si priorem negligentem invenerit, illum officio prioratus absolvet.

Eccl. § 14. ap-
tendit, et illi
ceteris factum
prohibere tem-
pore divinum
officiorum.

§ 34. Prior curet, ut ecclesia diebus festis hora competenti, pro locorum consuetudine, claudatur et aperiatur; cum autem eam patere necesse fuerit, sacrista vel alius probatae vitae semper adsit, qui indigna ibi fieri prohibeat: peractis divinis officiis, fores Ecclesiae feriatis diebus omnino claudantur, nec nisi ex praescripto constitutionum aperiatur, quod etiam de foribus monasterii cautum intelligatur. Provincialis in visitatione poenam privationis officiorum transgressoribus imponet. Caveant autem fratres ne, quaecumque de causa, tempore divinorum officiorum, personas aliquas in ecclesia, vel ad illius sacristiae, aut monasterii ianuas, nisi de licentia prioris, alloquantur, sub poena unius publicae disciplinae.

§ 35. Neque prior, poena suspensionis ab officio eo ipso incurrenda per sex menses proposita, quemque fratrum solum, aut cum socio extra claustra, in via aut aedibus monasterio proximis tunc temporis, aut alias commorari permittet.

Exitu a mona-
steriis.

§ 36. Neque hannitos, criminosos et delinquentes, seu decoctores in conventu retineat aut retineri patiat, sub poena privationis officii perpetuo eo ipso incurrenda; eandemque poenam subeat qui aliquem ex praedictis, etiam annuente priore, in cella aliqua conventus exceperit.

Delinquenti-
bus non reci-
piendis.

§ 37. Confugientes vero ad ecclesiam, et ad alia eorum loca sacra, superiores teneantur, quamprimum commode poterint, deferre episcopo, seu alii loci Ordinario.

Confugientibus.

§ 38. Nullus puerorum saecularium, etiam clericorum, scholam grammaticae, aut cuiuscumque artis liberalis intra monasterium, sub poena amissionis utriusque vocis ipso facto incurrenda, exerceat, seu aliquem ipsorum doceat, quam poenam etiam prior, qui id permiserit, incurrat. Nec extra conventuum septa quicquam docere liceat, nisi de Sedis Apostolicae licentia, eadem poena proposita.

Scholis pue-
rorum non ad-
mittendis.

§ 39. Prior nullo modo, neque praetextu servitutis ecclesiae, in monasterio extraneum quemquam commorari ad edendum, vel ad discendum, sive aliud quidpiam agendum permittat, poena illi suspensionis ab officio per sex menses ipso facto proposita.

Extraneis non
permittendis.

§ 40. Verum nemo recte legendi munus suscipiat, nisi is qui duplici doctrina discipulos sibi subiectos instituat, scientia nempe et innocentiae conservatione. Ideo deinceps huic muneri praeficiatur is, cuius probitas ac mores seniorum patrum testimonio commendentur, ac diligenti adhibito examine de vitae innocentia et doctrina, a priori generali

Lectione ele-
ctum.

facultatem in scriptis habeat, qui in lectoribus et magistris constituendis non ingenii solum et eruditionis, sed etiam regularis disciplinae mortificationisque rationem habeat.

Baccalaureatus gradibus
concedendis.

§ 41. Ad baccalaureatus gradum nemo deinceps promoveatur, nisi spectatae vitae, religionis et disciplinae regularis observantiae, qua in re diligens fiat a generali, sive eius vicario, provinciali et socio in visitationibus inquisitio per secretum examen, cum iuramento prioris et fratrum eius conventus, in quo proximo triennio commoratus fuerit, ac nisi conclusiones publice egregie susluerit, circa illas prius singillatim a generali, sive ab eo deputandis interrogatus, ac idoneus repertus ad eas honorifice sustinendas, nec item eo gradu aliquis decoretur, quem scientiae et aliarum virtutum spes magisteriatus honore dignum non ostendat. Quae omnia in actis referantur, ac in litteris patentibus exprimantur, et si secus factum fuerit, promotio ipso iure nulla sit, ac promoventes poenam privationis officii ipso facto incurrant. Quod etiam in promovendis ad magisterium, eisdem propositis poenis, strictius servari decernitur.

Studentibus
recipiendis.

§ 42. Nullus in studentium numero adscribatur, nisi bona indole ac probis moribus exultus, habita fide cum iuramento a priore et fratribus conventus, in quo maiori ex parte resederit, ac nisi grammaticam adeo calleat, ut latine expedite loquatur, ac ad Latinos auctores approbatos intelligendos aptus existat; cuius quidem intelligentiae periculum ita fiat: obiciantur examinando duo auctores nempe ex difficilioribus, ex quibus caput unum saltem ex improviso per alia verba latina interpretetur; poena privationis vocis utriusque ipso facto incurrenda per biennium ipsis adscribentibus, si secus fiat, proposita. Neque aliquis

ad philosophiam audiendam nisi probe in dialectica versatus, neque ad theologiam, nisi physica plene instructus, admittatur.

§ 43. In studiis vero, praesertim humanioribus, nullus liber adhibeatur, ex quo mores depraventur, et vitae innocentiae periculum immineat.

Libris pravis
non retinendis
in studiis.

§ 44. Regens baccalaureatus conventus et magister studii quotidie legant, spatio unius horae, diebus festis, et die iovis, si festum nullum in hebdomada occurrat, exceptis, a secunda Dominica post Pascha, usque ad xv iulii, a prima die septembris, usque ad xx diem decembris, atque a prima die ianuarii usque ad septuagesimam. Quibus diebus nulli studentium abesse liceat, neque de licentia provincialis, quavis de causa, sub poena privationis studii, ipso facto, incurrenda. Ea vero ratione legent, ut regens toto triennio tres priores libros Magistri sententiarum ex sententia D. Thomae interpretetur (quarto singulis diebus festis post vesperras ab eodem explicato) teneaturque saltem semel in hebdomada lectionem ex metaphysica, vel ex libris ethicorum Aristotelis, prout sibi magis expedire videbitur, habere. Baccalaureus conventus libros Physicae, de Coelo, Generatione et de Anima, iis omissis, quae ob facilitatem omitti solent, eodem tempore explicabit. Magister studii totam logicam, hoc est, librum Praedicabilium, Praedicamentorum, Perihermenias, et Posteriorum exaete; Priorum vero, Elencorum, Topicorum per compendium declarabit. Conclusiones singulis diebus, quibus legitur, ex theologia, philosophia et logica ab unoquoque studentium ex ordine sustineantur, aliis de more per vias arguentibus.

Qui et quando
legere debeant.

§ 45. Nec liceat alicui ad evitandam confusionem, nisi baccalaureo qui partes sustinentis adiuvabit, et magistro stu-

Silento in di-
sputationibus.

dii qui partes arguentis fovebit, aliquid, nisi de regentis licentia, dum disputatur, dicere.

Regens omnia studia visitet.

§ 46. Regens ter in anno, expletis lectionibus, per litteras quid et quantum lectum fuerit priori generali significare teneatur, qui semel in anno studia omnia visitare, studentesque singulos, eiectionibus qui non profecerint, per se vel per alium idoneum examinare debebit.

Qui et quando praedicare possint.

§ 47. Nullus ad praedicandum, nisi magister, aut baccalaureus mittatur; possit tamen generalis aliquem ex studentibus in sacra theologia diu versatum, et ad id munus diligenti examine idoneum repertum, mittere tempore dumtaxat quadragesimali, aliis vero temporibus nulli, neque baccalaureo, neque etiam regenti liceat, neque etiam in propria ecclesia praedicare, ne statutae lectiones deserantur aut intermittantur.

Theologiae tractatio semel in hebdomada habenda.

§ 48. Et quia sacrarum et humanarum litterarum studia cum pietate, bonitate et virtutum omnium exercitatione coniuncta esse debent, ideo semel in hebdomada, die a priori generali constituto, de theologia practica habeatur tractatio, in qua praecipue de virtutibus, quibus alimur in vita spirituali, et de vitiis oppositis, quae tamquam morbos animae caveamus, agatur.

Profectus studiorum a priore generali recognoscantur.

§ 49. Quotannis, certo stato tempore, a priore generali singulorum studentium progressus recognoscantur, cui recognitioni, praeter priorem conventus et lectores, etiam provincialis intersit, seu alius a generale delectus; ii de omnibus quae circa studia providenda erunt, et praecipue de promovendis discipulis ad superiores classes, et de lectoribus et regente, ac ipsismet studentibus mutandis, cum priore generali communicent, neque circa studia aliquid statuatur sine eiusdem patris generalis consensu.

§ 50. Generalis in visitatione baccalaureos quoscumque diligentissime examinet, et si quos minus idoneos invenerit, itaut sufficienti ad huiusmodi gradum eruditione careant, illos pro ignorantiae modo, aut suspendet, aut privabit. Quod etiam circa alios studentes observetur.

laureos quoscumque diligentissime examinet, et si quos minus idoneos invenerit, itaut sufficienti ad huiusmodi gradum eruditione careant, illos pro ignorantiae modo, aut suspendet, aut privabit. Quod etiam circa alios studentes observetur.

Baccalaurei quoque examinandi.

§ 51. Curet prior cuiuscumque conventus, ut lectio Sacrae Scripturae, vel casuum conscientiae, ex praescripto decreti apostolici singula hebdomada habeatur. Neque ipse prior ab huiusmodi lectione aliquem abesse permittet. Lectio autem cum collatione non minus spatio unius horae durabit, teneanturque singuli sacerdotes circa propositas a lectore dubitationes interrogati, quid sentiant ex ordine respondere, quibus etiam liceat circa materiam praelectam dubitationes excitare, iisque lector satisfacere teneatur, ac propterea summam saltem aliquam casuum conscientiae habere singuli debebunt. Si lector non legitime impeditus a legendo per hebdomadam cessaverit, voce activa et passiva per annum privatus existat; si per aliam hebdomadam in munere suo obeundo defecerit, per biennium eandem subeat poenam. Si in contumacia per tertiam hebdomadam steterit, ultra vocis activae et passivae privationem, per quinquennium iure legendi suspensus sit. Si fratres vero studio adscripti lectioni non adfuerint, pro prima et secunda vice, in refectorio panem et aquam publice edant; si tertia deliquerint, voce activa et passiva per triennium, aliisque etiam poenis, arbitrio provincialis, plectantur.

Lectio sacrae Scripturae, vel casuum conscientiae, qualibet hebdomada habeatur.

Prioris eligendi qualitates.

§ 52. Ut autem fratres omnes in conscientiae casibus magis versati fiant, nullus deinceps in priorem eligatur, qui non prius ad confessiones audiendas admisus fuerit, aut saltem spatio sex mensium proxime futurorum, ab episcopo loci, in quo prior est electus, admitti se curave-

rit; alias officium illius ipso iure vacare intelligatur.

Et confessoris.

§ 53. Neque aliquis ad confessiones audiendas, antequam praesentetur Ordinario, minor triginta annis a generali admittatur, et qui prius, rigoroso examine, circa doctrinam, mores, et disciplinam, a provinciali, et duobus magistris, onerata ipsorum conscientia, non fuerit approbatus.

Vestimentorum fratrum qualitates.

§ 54. Etsi vestitus exterioris, qui unus esse debet, sicuti una est Religio, et interioris qualitas, in constitutione Ordinis, cap. xix, satis exprimitur, quia tamen quorundam temeritas et regularis disciplinae contemptus ita inolevit, ut potius laici, quam religiosi habitu videantur, prioribus conventuum, sub poena privationis officii, ac inhabilitatis ad alia officia ipso facto incurrenda, praecipitur ut, omni abusu sublato, vestes fratrum tam interiores quam exteriores ad praescriptum constitutionum corrigant, itaut tunicae talaris sint non longiores neque breviores, neque apertae nisi ante pectus, manicae non rugosae, zona non nisi coriacea, caligae tantum albae, vestes interiores albi aut nigri, non mixti aut alterius coloris, camisiae laneae, lineae vero (quae non nisi ob infirmitatem permittuntur) omnino exterius non appareant; cappae non sint rugosae, pilei uniformes, non eminentes, bireta non sint angularia, sed potius rotunda, quae intra claustra tantum, a Paschate Resurrectionis usque ad festum omnium Sanctorum, permittantur; pallia, quibus non nisi cum pluit, ac in itinere utendum est, simplicia; habitus per Urbem semper integer, omnis denique ornatus sericus, argenteus aut aureus, et color in omni re, quamvis minima, praeter in Constitutione expressum, omnisque luxus et superfluitas tollatur, poena fratribus non exeundi septa monasterii per-

sex menses proposita. Nullus praeterea, quamvis magister, quacumque de causa, annulos, aureos aut argenteos, vel alterius materiae in digitis gestare praesumat, sub poena privationis vocis utriusque ipso facto incurrenda, quam poenam prior remittere non valeat, teneaturque semel saltem in mense cellas et indumenta fratrum quorumcumque diligenter visitare, neque ullo modo aliquid sericum, vel ad arcendum sudorem in biretis aut pileis, aut in alia quavis re permittet. Nemo item barbam sibi circa maxillas, et mentum abradi faciat, sed illam, prout natura protulit, deferat, neque capillos circa tempora prominentiores, aut longiores gestet, quam in occipite, sub poena privationis vocis utriusque ad arbitrium generalis; poena quoque priori, qui permiserit, privationis proposita; provincialis etiam diligenter in visitationibus perquiret, an priores circa praedicta aliquid adversus constitutionem permiserint, ac eos qui in culpa fuerint, officio privabit. Quod si generalis provincialem quoque in re hac negligentem fuisse deprehenderit, possit illum ab officio suspendere, aut etiam pro culpae qualitate privare. Curae sit prioris generalis abusus omnes tollere, et maxime in litteris familiaribus describendis, ut non saeculari, sed religioso more se invicem tractent, aliqua praescripta forma, quae humili religionis statui conveniat.

Syndici officio.

§ 55. Syndicus omnem pecuniam ad manus fratrum quomodolibet pervenientem, in libro redditus, in quo aliae conventus pecuniae adnotari solent, describet, atque cum pecuniis conventus prorsus confusam depositario servandam tradet, ut inde communis victus et vestitus, ut praefertur, suppeditetur, aliisque fratrum necessitatibus de prioris licentia succurratur, iuxta decretum Sanctissimi D. N.

§ 56. Confessarii, praedicatores et le-

Eleemosynas, etc., consignandis, priori vel syndico.

ctores, sub poena privationis vocis activae et passivae ad biennium ipso facto incurrenda, eleemosynas, salaria sive mercedes integras priori sive syndico cum aliis bonis conventus confundendas consignare teneantur; teneantur tamen superiores eorum religiosis necessitatibus praecipue, et ea qua decet charitate et providentia, supplere et providere.

Gibum vel potum nemo sumat ante communem refecturium.

§ 57. Nemini liceat ante refecturium communem et benedictionem, praesertim in refectorio, aliquid comedere aut bibere; qui secus fecerit, aut disciplina publica plectatur, aut cibo ea vice careat, quas poenas prior sub poena suspensionis ab officio, provincialis seu generalis arbitrato infligenda, irrogare teneatur.

Neque saecularibus negotiis se immisceat.

§ 58. Ne Deo militantes saecularibus negotiis implicentur, omnibus et singulis fratribus cuiuscumque gradus existant, inhibetur, ne quis alicuius principis, aut nobilis viri vel alterius, etiam consanguinitatis praetextu, procurator aut negociorum gestor sit, nec in negotiationibus ullo modo, aut mercaturis, interpretis sive mediatoris vices, aut aliud saeculare negotium gerat, poena privationis activae et passivae vocis incurrenda illi proposita, praeter alias, arbitrio generalis, irrogandas.

Arma gestare non praesumat.

§ 59. Nullus frater, quovis praetextu, arma cuiuscumque generis gestare, vel apud se retinere, etiam sibi in custodiam ab aliis tradita, sub poena vocis utriusque eo ipso amittendae per annum, ac per sex menses e monasterio non exeundi, praesumat; quod si arma ex prohibitis (uti sunt sclopi rotarii) fuerint, poenam trivremium per triennium eo ipso incurret, quam poenam provincialis, omni excusatione remota, sub poena privationis officii, exequi teneatur. Prior autem, qui scienter permiserit, officio omnino privetur.

§ 60. Caveat autem prior ne, sub poena privationis officii ipso facto incurrenda, fratribus exeundi licentiam, nisi ad praescriptum constitutionum, hoc est, nisi bis in hebdomada, ac nisi genuflexis, benedictionemque petentibus et cum socio concedat, nec quemquam diebus festis exire permittet, nisi ob casum necessitatis, qui differri non possit.

Bis tantum in hebdomada ex conventu exeundum.

Fenestris conventus obturandis.

§ 61. Decretum SS. D. N. de fenestris, quae in vias publicas aut in vicinas laicorum aedes prospiciunt, muro obstruendis, quamprimum executioni mandetur, et si lux aliunde non possit, saltem ita obturentur, sive fixe aptentur, ut nulla ratione a vicinis fratres videri queant. Priori poena privationis officii proposita, si secus factum fuerit.

Prioris et fratrum commoratione in eodem conventu.

§ 62. Prior cuiusque conventus non collegiati, expleto biennio, in conventum collegiatum reducatur, nisi ad alterum biennium eius officium pro loci utilitate contingat prorogari. Familia vero ultra biennium in huiusmodi conventibus commorari non permittatur, sed in aliquo collegiato, ubi disciplina regularis vigeat, omnino collocetur, neque prior aut quisquam eiusdem familiae frater possit in conventu non collegiato, nisi post sex annos, collocari. Provincialis autem, qui huius decreti temerarius extiterit violator, per annum ab officio suo noverit se suspensum, quam etiam poenam prior ipse generalis, si contra fecerit, omnino luat.

Transitu fratrum de conventu ad conventum.

§ 63. Fratres ab eo conventu, in quo degunt, ad alium absque prioris licentia in scriptis cum termino ad redeundum praefixo, sub poena carceris non transeant, poena suspensionis ab officio per mensem priori, qui huiusmodi licentiam non perquisierit, et legerit, aut aliquem sine illa, et breviario aut corona, si laicus fuerit, receperit, proposita.

Sub poena et alia.

§ 64. Prior non modo tabellam, decreto apostolico praescriptam, in qua

CCLIV.

horarum distributio contineatur, appendi curabit, sed et sub poena suspensionis, vel etiam privationis officii, quam provincialis relaxare non possit, quae de silentio in constitutione praecepta sunt, omnino servari faciat, fratresque sub eadem poena strepitantes, aut mutuo contententes vel etiam obscoena verba proferentes, minasque aliis intentantes, publica disciplina aut relegatione monasterio, vel etiam carceratione, pro modo culpae puniantur.

Datum Romae, die XXII augusti MDCIV.

Antonius Seneca, *Refor. Apost. Secr.*

Tituli, qui Fratribus in scribendis litteris permittuntur.

Forma scribendi alius fratribus.

§ 65. Nos frater Philippus prior generalis, decreto sacrae Congregationis Visitationis et Reformationis Apostolicae inhaerentes, omnibus et singulis Ordinis nostri fratribus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub poena privationis vocis utriusque per annum ipso facto incurrenda, praecipimus ne posthac in scribendo aut etiam loquendo quemquam, quamvis generalem, dominum suum aut patronum vocari, aut se alicuius servitorem sive servum dicere praesumant. Sed pro personarum conditione patris aut fratris, aut filii, vel etiam servi in Domino nominibus utantur. Neque in scribendo aliquem multum reverendum, praeter procuratorem Ordinis generalem, vicarium generalis et provincialem, nec reverendum nisi priorem et magistrum, neque venerabilem, nisi sacerdotem quadragenarium ac baccalaureum nominare velint, sub eadem poena.

Philippus III Hispaniarum rex absolvitur a quacumque censura quod proventus ex Cruciata, subsidio excusato et prima decima, in alios, quam eos, quorum intuitu concessi sunt, usus converterit, et huiusmodi indulta ad alia pia opera extenduntur.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico

Clemens Papa VIII.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Propensa nostra in maiestatem tuam charitas facit, ut securitate conscientiae tuae, quantum cum Domino possumus, libenter consulamus, ac ea maiestati tuae concedamus, per quae gratis et indultis a nobis et Apostolica Sede tibi concessis liberius frui valeas.

§ 1. Exposuit siquidem nobis tuo nomine dilectus filius nobilis vir Antonius dux Snessae, tuus apud nos et Apostolicam Sedem orator, quod cum indulgentiae et gratiae spirituales et temporales, quae a Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, clarae memoriae Philippo genitori tuo, et aliis Hispaniarum regibus catholicis antecessoribus tuis, eorumque subditis concessae, et ab ipsis praedecessoribus ac a nobis pluries etiam pro maiestate tua ac subditis tuis prorogatae fuerunt, intuitu et occasione expeditionis contra Turcas, Mauros et Saracenos concessa fuerint, tu cuperes easdem indulgentias et gratias ad expeditiones etiam contra alios quoscumque infideles, ac etiam haereticos, schismaticos et catholicae fidei hostes extendi, et praeterea cum in concessione subsidii quadrigentorum viginti millium ducatorum

1. Ex Regest. in Secret. Brevium.

eisdem regibus per eosdem Romanos Pontifices facta, et per nos etiam pro tua maiestate pluries prorogata ordinatum reperiatur, ut ex proventibus inde percipiendis sexaginta triremes sustentari deberent; cum proventus huiusmodi ad tot triremes sustentandas non sufficiant; tu pariter cuperes super hoc a nobis opportune provideri. Ac demum, quia interdum necessitatibus ita exigentibus, proventus ex supradictis et primae decimae gratiis perceptos non in supradictos, sed in alios quam eos, quorum intuitu concessae et prorogatae fuerunt, usus convertere coactus fuisti, super hoc tibi pro tuae conscientiae securitate gratiose indulgeri desiderares.

Abis edito, de qua in rubrica.

§ 2. Nos itaque eandem maiestatem tuam, ob eius eximia in nos et Apostolicam Sedem merita, amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, ac litterarum apostolicarum super concessionibus et prorogationibus dictarum gratiarum, et cuiusvis illarum etiam in forma brevis, aut alias quomodolibet expeditarum tenores ac datas, praesentibus pro expressis habentes, supplicationibus eius nomine, per dictum Antonium ducem oratorem tuum nobis super hoc humiliter porrectis, inclinati; te in primis a quibuscumque censuris et poenis ecclesiasticis forsitan incursis, et quocumque peccati reatu et conscientiae scrupulo, ex eo quod pecunias et proventus ex supradictis gratiis, indulgentiarum nimirum, subsidii, et primae decimae perceptos in alios quam eos, ad quorum effectum concessae fuerunt, usus, quomodocumque converteris, auctoritate apostolica, tenore praesentium, in utroque foro gratiose absolvimus et plenissime liberamus, ac censuras et poenas huiusmodi, necnon quancumque eorundem proventuum etiam notabilem, ac notabilissimam summam per te in alios huiusmodi usus

conversam, tibi remittimus et condonamus.

§ 3. Praeterea maiestati tuae, ut indulgentiae et gratiae spirituales et temporales ex causa expeditionis contra Turcas, Mauros et Saracenos a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris concessae, et a nobis novissime prorogatae eidem maiestati tuae, ac aliis universis et singulis non solum pro expeditione contra Turcas, Mauros et Saracenos, sed etiam contra quoscumque alios infideles, ac etiam haereticos et schismaticos, et catholicae fidei hostes, dominiis haereticis subditos, necnon pro tuitione tuorum regnorum et ditionum suffragentur; tuque illis ad hos etiam effectus libere uti et frui valeas, perinde ac si ab initio his etiam de causis concessae, et deinde semper prorogatae fuissent, et ulterius, ut ex proventibus, quos ex subsidio, supradicto percipis, cum tantummodo triremium numerum, quem vere et cum effectu, secundum conscientiam tuam, sustentare poteris, et non ultra, sustentare tenearis, litteris apostolicis super concessionibus dictarum gratiarum, et illarum prorogationibus in reliquis semper salvis, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et indulgemus.

Extensio indulgentiarum, gratiarum, etc., ad alia plura opera.

§ 4. Non obstantibus praemissis et quibuscumque aliis conditionibus, clausulis et decretis in dictarum gratiarum, et cuiuscumque illarum concessionibus et prorogationibus apposis, et constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio constitutionum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xii aprilis mdcxi, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 12 aprilis 1601, pontif. an. x.

CCLV.

Declaratur omnia regni Sardiniae beneficia indigenis, et in dicto regno natis, necnon naturalibus dumtaxat esse conferenda ¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem uti vigilentem, *Prosemmam, etc.*, opportuna.

Causae et beneficia huiusmodi constituti sunt.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum deputatorum trium statuum, brachiorum nuncupatorum, regni Sardiniae petitio continebat, quod in dicto regno parvus dignitatum ac canonicatum et praebendarum, necnon parochialium, et sine cura ecclesiarum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum numerus institutus reperitur, eorumque fructus et redditus annui tenues, ipsum vero regnum studentium multitudine refertum, ac in eo diversa publica litterarum studia ad illius indigenarum, atque adeo aliorum omnium eo confluentium, ac theologiae et aliis optimis scientiis vacare affectantium instructionem et profectum instituta, Sardonumque ingenia litterarum studiis apta et maxime dedita existuat, ac eorum permulti tum ad alias, tum ad eas, quae apud ipsos leguntur facultates capessendas, tum vero ad studiorum suorum lauream consequendam in Italiam, et alias partes magnis suis sumptibus et periculis terra marique transire, quin etiam omnes fere litterarum studiosi ad statum ecclesiasticum aspirare, et vel nobilissimi viri alterum ex duobus filiis Deo consecrare consueverunt, ex quo ecclesiasticorum status non parum illustratur, et multorum miserabilium pauperies sublevatur. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, quamplures alienigenae etiam ex Hispaniarum

regnis, provinciis et dominiis, ac illis adiacentibus insulis oriundi, dignitates, canonicatus et praebendas, aliaque beneficia ecclesiastica in dicto regno Sardiniae consistentia ambientes, sibi de illis, sive per venerabiles fratres nostros archiepiscopos et episcopos dicti regni, qui, ut plurimum et pro magna parte, exteri esse solent, sive alias, auctoritate apostolica provideri, ac fructus eorundem, seu pensiones desuper reservari procurarent, et passim absque ullo obstaculo ad beneficia, fructus et pensiones huiusmodi recipiantur et admittantur; ipsius vero regni Sardiniae indigenae, in aliis regnis, provinciis, dominiis et insulis praedictis, praetextu quorundam privilegiorum et indultorum apostolicorum, seu constitutionum, aut sanctionum pragmaticarum nuncupatarum, vel consuetudinum ibidem vigentium, a consequitione quoruncumque beneficiorum ecclesiasticorum in illis consistentium, necnon perceptione fructuum et pensionum omnino excludantur et repellantur, et eximile plerique eorum, qui assiduis laboribus et vigiliis, maximisque impensis in litterarum studiis virtutis et doctrinae semina susceperunt, et in agro Dominico, si ad illius culturam vocarentur, salutaria germina, quae Altissimo lectissimos fructus suo tempore redderent, et producere, si bique ipsis et aliis ad salutem, et catholicae religionis, fideique propagationem et conservationem prodesse possent, neque beneficia ecclesiastica, aut fructus, vel pensiones pro eorum decenti sustentatione, neque in patrio solo propter exterorum illa occupantium frequentiam, minusque extra illud assequi, exacta iam aetate, et facultatibus suis consumptis, veluti inertes aerumnosam ac miserabilem vitam ducere, et paupertatem in senectute (quod durissimum est) tolerare cogantur, aliisque illorum con-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

ditione perterriti, et spe assequutionis beneficiorum huiusmodi frustrati se clericali militiae adscribi, ac in disciplinis et ministeriis ecclesiasticis, sacrarumque litterarum studiis se exercere non curent, imo ab eis a suis parentibus et aliis ad saecularia negocia revocentur. Et denique proceres, nobiles et alii incolae eiusdem regni Sardiniae a beneficiorum fundatione, ac iurium eorumdem, libertatisque ecclesiae defensione et tuitione quodam modo retrahantur; praeter haec vero idioma ipsum Sardiniae ita varium et difficile esse noscatur, ut ab exteris perfecte haberi nunquam possit, adeo ut ipsimet archiepiscopi et episcopi interpretes adhibeant, ac proinde exteri praedicti ecclesiis et beneficiis, quae ibi assequuntur, necnon parochianis, quorum curam susceperunt, parum aut nullo modo prodesse, nec oves suas amore connaturali pascere possint, et collectis multis pecuniis gravibusque impositis pensionibus, sua tandem beneficia, nacta occasione, dimittant, aliaque damna et incommoda ex admissione exterorum huiusmodi proveniant; pro parte deputatorum praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ipsorum indigenarum statui et indemnitati consulere, ac alias in praemissis, etc., dignaremur.

Decretum, de quo in rubrica.

§ 2. Nos igitur aequum et rationi consonum esse censentes, ut ipsi indigenae in beneficiorum eiusdem regni assequutione exteris praeferrantur, ac propterea ex pastoralis officii nostri debito praemissis incommodis occurrere, et desuper opportune providere volentes, deputatos praedictos eorumque singulos a quibusvis excommunicationis, etc., censentes, necnon beneficiorum tam saecularium quam regularium in dicto regno Sardiniae consistentium qualitates, quantitates, invocationes, nuncupationes, denominationes, situationes et illorum fructuum veros an-

nuos valores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, hac nostra in perpetuum valitura constitutione, statuimus et ordinamus quod ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus omnia et singula beneficia ecclesiastica in universo regno Sardiniae huiusmodi, nunc et pro tempore consistentia, etiamsi canonicatus et praebendae, dignitates etiam maiores post pontificales et principales, personatus, administrationes et officia etiam curata et electiva in metropolitanis, et aliis cathedralibus, vel collegiatis, aut aliis ecclesiis, necnon parochiales ecclesiae, seu earum perpetuae vicariae, ac in Romana Curia vel extra eam litigiosa, et de iure patronatus laicorum etiam nobilium et illustrium, seu eorum et clericorum mixtim, etiam ex fundatione vel dotatione, aut indulto apostolico, seu alias quomodolibet qualificata sint vel fuerint, quoties illa per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, vel amissionem, aut privationem ea pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illa habentium, aut alias quovis modo etiam apud Sedem praefatam, aut etiam in aliquo ex mensibus, in quibus vacantium beneficiorum ecclesiasticorum dispositio nobis et dictae Sedi etiam per constitutiones apostolicas seu Cancellariae Apostolicae regulas est vel pro tempore fuerit reservata, vel etiam ordinariis collatoribus per easdem constitutiones seu regulas, vel litteras alternatarum, aut alia privilegia et indulta concessis hactenus et in posterum concedendis simul vel successive vacare contigerit, etiamsi actu nunc, ut praefertur, vel alias quibusvis modis, et ex quorumcumque personis vacent, ac ex eo quod beneficia ipsa obtinentes, seu in illis vel ad illa ius habentes nostri et quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum, praedecessorum

seu successorum nostrorum, aut Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium etiam viventium, et in dicta Curia praesentium familiares, continui commensales, seu dictae Sedis notarii, subdiaconi, acolyti, capellani, litterarum apostolicarum abbreviatores, scriptores, cubicularii, scutiferi proventuum et iurium Camerae Apostolicae debitores, collectores et subcollectores seu quicumque alii curiae et Sedis praedictarum officiales, etiam sub diversis constitutionibus felicis recordationis Pauli Papae IV, praedecessoris nostri, suorum et pro tempore existentium Romanorum Pontificum familiarium continuorum commensalium declaratoris comprehensi praesentes et futuri, quocumque nomine nuncupati, seu ex quavis alia causa dispositioni apostolicae specialiter, vel alias generaliter reservata, aut ex generali reservatione apostolica affecta seu ad Sedem eandem devoluta existant vel fuerint, solis indigenis dicti regni Sardiniae vere, realiter et non fide in eo natis et nascituris, ac etiam illis, qui a parlamento generali in illo regno celebrari solito iuxta eiusdem regni laudabilem consuetudinem naturales facti fuerint, affecta et debita; praefatique alienigenae ad huiusmodi beneficia, in titulum, commendam, administrationem vel alias quomodolibet obtinendum, aut illorum fructus, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque, seu super eis quasvis pensiones percipiendum omnino inhabiles et incapaces existant, etiamsi ad praesens beneficium in eo quocumque titulo obtineant, necnon quicumque ordinarii et alii inferiores collatores et patroni, qui contra praemissa quidquam attentare praesumpserint a quacumque beneficiorum collatione, provisione, electione, praesentatione, institutione et quacumque alia dispositione, prout cuiquam competierit, tandiu suspensi remaneant, donec re-

missionem a Romano Pontifice pro tempore existente meruerint obtinere. Notarii vero et tabelliones, etiam apostolica vel imperiali aut regia, seu alia quacumque auctoritate creati (qui super adipiscenda possessione cuiuscumque beneficii in dicto regno Sardiniae consistentis pro tempore rogabuntur, nisi prius eis fide dignorum testimoniis, aut alias legitime constiterit eum, cui possessio ipsa fuerit tradenda, vere, realiter et non fide in eodem regno Sardiniae natum fuisse) nullum omnino super actu possessionis huiusmodi instrumentum publicum, nec quancumque aliam etiam privatam scripturam conficere seu in protocollum redigere valeant, et quicumque iudices ordinarii vel delegati, coram quibus litem contra quemcumque alienigenam in quovis beneficio, contra praesentium tenorem, intrusum tam in dicta curia quam extra eam moveri contigerit, quamprimum sibi legitime constiterit beneficium ipsum ab alienigena detineri, possessionem ac fructus, redditus et proventus eiusdem beneficii, donec eis, ad quos de iure spectabunt, adiudicentur, sequestrare et sub arcto et firmo sequestro ponere debeant et teneantur; ita tamen ut si in fundationibus beneficiorum de iure patronatus laicorum, seu illorum, et clericorum mixtim, ut praefertur, existentium, nunc aut quancumque caveatur expresse, quod non nisi per clericos seu presbyteros de ipsorum fundatorum genere et parentela oriundos obtineri possint, eo dumtaxat casu, etiam alienigenae de genere seu familia fundatorum huiusmodi, ad illa praesentari, ac in eis institui, et alias ad illa ac eorum fructus, et pensiones super illis admitti, quique ad praesens aliqua ex dictis beneficiis obtinent, quancumque illa resignaverint, etiamsi alienigenae fuerint, pensiones super eorum sic resignatorum vel etiam aliorum beneficiorum

fructibus, redditibus et proventibus, vel eorum loco fructus ipsos (ex causa resignationis huiusmodi tantum canonice sibi reservandos vel assignandos) levare et percipere libere possint; nec ipsi quoad hoc, neque etiam beneficia de iurepatronatus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici existentia, ad quae etiam alienigenae personae praesentari valeant, sub praesenti statuto comprehendantur.

Provisio n. s.
si situs fiat
nullae sint.

§ 3. Decernentes omnes et singulas collationes, provisiones, commendas, electiones, acceptationes, praesentationes, institutiones et quasvis alias dispositiones de quibuscumque beneficiis ecclesiasticis dicti regni Sardiniae, ut praefertur, vel alias quomodolibet qualificatis, ac reservationes illorum fructuum, reddituum, proventuum et pensionum super eisdem in favorem dictorum alienigenarum contra praesentis statuti formam et tenorem, et per nos, et quoscumque alios Romanos Pontifices successores nostros, dictamque Sedem, ac illius legatos, etiam de latere, et nuncios, omnesque et singulos alios ius, et facultatem conferendi, providendi, commendandi, eligendi, praesentandi, instituendi et alias quomodolibet de huiusmodi beneficiis disponendi, illorumque fructus, redditus et proventus, ac super eis pensiones reservandi ab ipsa Sede habentes, nec non ordinarios, et alios inferiores collatores etiam ad patronorum praesentationem, seu de illorum consensu pro tempore factas, ipso iure nullas et invalidas, nulliusque roboris vel momenti fore et esse, ac pro nullis et infectis haberi, nec per eas cuiquam ius, vel etiam coloratum titulum possidendi tribui posse, ipsosque alienigenas illarum prorsus usu et commodo carere, nec cancellariae Apostolicae regulas, seu constitutiones de annali et triennali possessoribus etiam propter quantumvis diuturnam continua-

tae possessionis tolerantiam, aut quodcumque ius, vel aliud beneficium ullo tempore illis suffragari, sed beneficia huiusmodi, ut prius vacare, et quae ex illis tempore dispositionis apostolicae dictis alienigenis factae eidem dispositioni reservata seu affecta fuerint, sub eadem reservatione, seu affectione remanere, et tam illa quam etiam omnia alia non reservata, neque affecta, de quibus a dicta Sede, vel illius legatis seu nunciis, aut aliis ius et facultatem conferendi ab eadem Sede, ut praefertur, habentibus in huiusmodi alienigenas, quandocumque dispositum fuerit, ad novam Romani Pontificis pro tempore existentis dispositionem dumtaxat pertinere: ab ordinariis vero et aliis inferioribus collatoribus, cessantibus reservationibus seu affectionibus apostolicis, eisdem pro tempore collata, ac etiam ea, quae de iurepatronatus huiusmodi fuerint, si contingat ad illa quemquam contra praesentis statuti formam praesentari, devolutioni ad Sedem praedictam immediate eo ipso subiacere, illaque omnia ab alienigenis dicti regni et a Sede praedicta dumtaxat impetrari posse, nec ius ullum ad resignantes aut cedentes, etiam si in possessione etiam diutina remanserint, et resignationes seu cessiones huiusmodi publicatae non fuerint, redire vel penes eos remanere. Impetrationes vero, ac motu proprio concessionem, quae de eisdem beneficiis pro tempore fieri, quibuscumque derogationibus fuerint suffultae, nunquam sub clausulis generalibus aut vacationum modis conditionalibus vel implicitis comprehendi, sed specialiter et expresse, ob non servatam praesentis statuti formam, cum declaratione nominum et cognominum ipsorum alienigenarum dispositione, et non conditionaliter, neque per aequipollens omnino fieri debeat.

§ 4. Eisdemque praesentibus per quas-

Clausulae pro
praesentium lit-
terarum firmi-
tate.

cumque alias litteras apostolicas, etiam quasvis generales vel speciales, etiam derogatoriarum derogatorias, aliasque efficaciores et insolitas clausulas, ac irritantia et alia decreta, sub quibuscumque verborum formis concepta in se continentes nullatenus derogari posse, nec derogatum censi, nisi earundem praesentium tenor, de verbo ad verbum nihil penitus omisso, insertus, ac urgens et sufficiens causa expressa, ac per trinas distinctas in forma brevis litteras earundem praesentium tenorem continentes, tribus distinctis vicibus cum unius mensis intervallo, ordinibus seu deputatis trium statuum huiusmodi prius legitime intimata et insinuata, ac derogationes ipsae motu proprio et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine consistorialiter de Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium pro tempore existentium consilio factae fuerint, et ordinum seu deputatorum trium statuum huiusmodi ad hoc expressus accesserit assensus, appareatque Romanum Pontificem illis expresse derogare voluisse; et aliter factas derogationes nemini suffragari, et clausulam implicitae derogationis, videlicet, quod eorum, vel earum, seu praesentium tenores latissime extendi, et eadem praesentes, earumque tenores habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in quibusvis concessionibus, gratiis, et litteris a nobis et successoribus nostris pro tempore emanatis appositam, nihil penitus operari; nec in litteris apostolicis desuper conficiendis, quidquam ultra id quod in concessionibus et gratiis huiusmodi specificè fuerit expressum, narrari posse, nec quemquam ad parendum litteris derogatoriis huiusmodi, et decretis super illis processibus, ac eorum exequutoribus et subexequutoribus, illorumque mandatis et munitioibus teneri, sed illis firmiter resistere et litterarum earundem exequu-

tionem omnino impediri, necque ratione resistentiae huiusmodi aliquibus censuris vel poenis ecclesiasticis, seu pecuniariis per eosdem exequutores et subexequutores innodari; nec easdem praesentes etiam ex eo quod causae, propter quas emanarunt, coram locorum Ordinariis, etiam tamquam a Sede praedicta delegatis, vel alias quomodolibet examinatae, iustificatae, verificatae, purificatae et approbatae ipsique Ordinarii et alii inferiores collatores et patroni ac alienigenae, nec non quicumque interesse habentes ad id legitime vocati non fuerint, neque praemissis consenserint, seu etiam enormis et enormissimae laesionis, vel alio quocumque praetextu, aut ex alia quavis causa quantumvis legitima, urgenti et iuridica, de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel quovis alio defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, in ius vel controversiam revocari, ad terminos iuris reduci, seu adversus eas quodcumque iuris, vel facti, vel gratiae remedium impetrari posse, necque sub quibusvis similibus, vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus a nobis, vel quibuscumque aliis Romanis Pontificibus, ac dicta Sede, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, pro tempore emanatis comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum in quo antea quomodolibet erant statum, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub data posteriori, per ordines seu deputatos trium statuum huiusmodi eligenda, concessas, validasque et efficaces fore et esse, ac vim validi et efficaciis contractus, inter nos et dictam Sedem ex una, ac ordines seu deputatos trium statuum huiusmodi ex altera partibus, recte et rite initi et stipulati, ac

etiam utrimque iurati habere, et perpetuo obtinere, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et ab omnibus inviolabiliter observari. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiti debere, irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, etc. attentari.

Derogatio in
Trarum.

§ 4. Non obstantibus, quatenus opus sit, de non tollendo iure quaesito, aliisque apostolicis, ac in provincialibus, synodalibus et universalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi fuerint, ac regnorum, provinciarum, dominiorum et insularum huiusmodi, iuramento confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia, roboratis statutis et consuetudinibus, etiam quantumvis longissimo tempore observatis, ac legibus etiam municipalibus et pragmaticis, aliisque sanctionibus; privilegis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam super facultate beneficia praedicta ipsis alienigenis conferendi, seu de illis providendi, ac alias quomodolibet disponendi, ipsosque alienigenas ad beneficia, fructus et pensiones huiusmodi recipiendi et admittendi eisdem ecclesiis, illarumque praesulibus et capitulis, necnon regnis, provinciis, dominiis, et insulis praedictis, eorumque communitatibus, universitatibus, hominibus, incolis et personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam vim validi et efficacis contractus, seu statuti perpetui vel legis habentibus et

inducentibus per quoscumque Romanos Pontifices, praedecessores nostros, ac nos et dictam Sedem, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, seu etiam ad imperatoris, regum, reginarum seu aliorum principum instantiam, vel eorum contemplatione et intuitu, in genere vel in specie, aut alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod praesens concessio, indultum ac statutum eos tantummodo alienigenas a beneficiis et pensionibus in dicto regno Sardiniae obtinendis excludat, qui in his regnis, provinciis, dominiis, insulis et locis nati sunt, ubi indigenae dicti regni Sardiniae beneficia, fructus et pensiones obtinere prohibentur, ita ut caeteri omnes ex quibuscumque regnis, provinciis, dominiis, insulis et locis orti, in quibus indigenae praefati regni Sardiniae beneficia, fructus ac pensiones huiusmodi obtinere et percipere possunt, etiam ad similia beneficia, fructus et pensiones in dicto regno Sardiniae libere et indifferenter, absque aliquo obstaculo, perinde ac si ibidem nati essent, vicissim admitti debeant, et ad illa habiles et capaces censeantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum, etc.

Si quis autem, etc.

Sanctae
natis.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo primo, pridie idus aprilis, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 12 aprilis 1601, pontif. an. x.

CCLVI.

Nuncius apostolicus apud Belgas deputatus iudex ordinarius et commissarius apostolicus in locis Leodiensis dioecesis, temporali Brabantiae ducum dominio subiectis¹.

Venerabili fratri episcopo Tricarensi moderno ac pro tempore existenti nostro et Sedis Apostolicae nuncio in Belgicis ditionibus

Clemens Papa VIII.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Intelleximus nuper quod, ob certas veteres discordias, quae inter Leodienses episcopos et priscos Brabantiae duces subortae fuerant, ipsi duces praetendentes sibi licere prohibere, ac etiam forsitan indultum aut alias concessum fuisse, ne subditi sui et personae ecclesasticae in finibus ditionis eorum huiusmodi ducatus existentes, extra eosdem fines in ius vocarentur per eorum officiales, et alios ministros, clerum et incolas oppidi Traiectensis et aliorum adiacentium locorum Leodiensis dioecesis, quae vel ipsa clero subsunt, vel a dominio dictorum ducum in temporalibus pendent, impediverunt quominus in causis etiam mere ecclesiasticis tribunal dictorum episcoporum pro consequenda iustitia adire possent; a quo tempore huiusmodi clerus et praesertim dilecti filii decanus et capitulum insignis ecclesiae

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Bull. Rom. Vol. X.

86

Brabantiae ducum suos subditos ad tribunal episcopi Leodiensis in iudicium vocari non posse assererant.

Praejudicium hinc grave ecclesiasticae auctoritati inferrebat.

Sancti Servatii dicti oppidi una cum eorum subditis coram diversis eisdemque laicis iudicibus distracti et evocati magnam in eorum nedum rebus, bonis, et iuribus, immo etiam personis et disciplina ecclesiastica cladem et confusionem perpessi fuerunt, ac ad praesens patiuntur et sustinent, in grave praedictum et laesionem libertatis ecclesiasticae et privilegii illius fori, quod apud omnes personis ecclesiasticis specialiter prodesse debet. Siquidem plerique particulares exinde audaciores effecti, ut vident disciplinam ecclesiasticam isthuc convelli, nec adesse qui eos in officio contineant, ad quaevis illicita, temerario ausu, impune prolabantur, seque ab observatione statutorum, quantumvis commendabilium, subducunt, sicuti inter eos, qui de Capitulo praedictae ecclesiae existunt, non semel factum fuisse accepimus.

§ 2. Ne igitur ingravescens hoc malum latius diffundatur, debita animadversione compescere, et antequam radices altius agat, quantum nobis ex alto conceditur, praecidere cupientes, motu proprio et ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, te ac pro tempore existentem in Belgio nostrum et Sedis Apostolicae nuntium, in praepositi, decani, capituli et canonicorum, ac aliorum beneficiarum, necnon totius cleri, ac personarum ecclesiasticarum tam dictae S. Servatii, quam caeterarum aliarum ecclesiarum, capellarum cum cura et sine cura saecularium ac monasteriorum et domorum cuiusvis Ordinis regularium, tam virorum quam mulierum, necnon hospitalium, confraternitatum, aliorumque locorum piorum, ac fabricarum eorundem in oppido Traiectensi necnon pagis, locis, ac districtibus, et territoriis Leodiensis dioecesis (quae temporalis dominio dictorum Brabantiae ducum tam ratione ipsius ducatus, quam

Clemens nuncium apostolicum aliorum iudicum ordinarium constituit.

aliorum feudorum ad eosdem duces spectantium, seu ab eis dependentium subsunt) conservatorem, defensorem et iudicem tam ordinarium quam a Sede praedicta, et auctoritate apostolica, specialiter deputatum, vices etiam nostras, et eiusdem Sedis gerentem, necnon visitatorem apostolicum, coram quo, seu a te etiam pro tempore deputando vel deputandis probis viris in dignitate ecclesiastica constitutis, in dictoque oppido commorantibus, seu post eorum huiusmodi deputationem commoraturis, etiam uti moderni ac pro tempore existentis episcopi Leodiensis officialibus et vicariis foraneis, a nobis tamen dumtaxat dependentibus, omnes et singulae lites, causae, quaestiones et molestiae, civiles et criminales ac mixtae, etiam matrimoniales inter supradictas personas ecclesiasticas regulares et saeculares, ac mere laicas et super quibuscumque illarum et cuiuslibet ipsarum bonis, rebus, iuribus, actionibus aliisque praemissis cuiuscumque qualitatis existentibus, etiam ab eisdem laicis motae et movendae, ad forum tamen, vel tribunal, aut iudicium ecclesiasticum pertinentes cum omnibus et singulis earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, tam in spiritualibus quam temporalibus tractari, cognosci, et prout iuris fuerit, decidi debeant, ita et cum hoc quod quoties, ac quamdiu vel te vel alios huiusmodi nuncios aut revocari aut alias abesse, seu deesse contigerit, nihilominus qui in vicarium seu vicarios, aut officialem seu officiales foraneos hoc pacto deputati pro tempore fuerint, in huiusmodi causis et rebus supra et infrascriptis procedere possint, donec nuntii apostolici deinceps pro tempore illis in partibus constituendi eosdem vicarios seu officiales duxerint revocandos, apostolica auctoritate, tenore praesentium, ad nostrum et Sedis Apo-

stolicae beneplacitum constituimus et deputamus.

§ 3. Tibique ac pro tempore futuro eiusdem Sedis nuntio praedicto ad hunc effectum tribunal in dicto oppido erigendi, ac erectum tenendi, et in eodem sedendi, necnon per te, aut unum, vel plures viros, ut supra, deputandos, qui ius sedendi, etiam uti officiales et vicarii foranei ibidem habeant, eorumque sedem constituent, omnes et singulas huiusmodi lites, causas et differentias, tam civiles quam criminales et mixtas inter personas praedictas, et contra illas, necnon super bonis, rebus, iuribus, actionibus et aliis praemissis, ac eorum occasione, necnon interesse dicti cleri, tam in capite quam in membris tamquam principaliter, ac etiam per viam necessariae defensionis, ac alias quomodolibet concernentibus, coniunctim vel divisim, ac tam active quam passive, ultro citroque ab invicem, vel alias etiam ad instantiam personarum laicarum quomodolibet motas vel movendas, ad dictum tamen forum seu tribunal, aut iudicium ecclesiasticum, quavis occasione vel causa, spectantes et pertinentes, in prima instantia non solum uti iudex ibidem ordinarius, episcopum scilicet seu officialem Leodiensem repraesentans, sed etiam tamquam a dicta Sede specialiter delegatus cum omnibus et singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, totoque negotio principali, etiam privative quoad dictum episcopum seu officialem, omnesque et singulos alios iudices ordinarios et delegatos, eorumque curias et tribunalia ecclesiastica vel saecularia in eisdem spiritualibus vel temporalibus audiendi, cognoscendi et fine debito, prout iuris fuerit, terminandi; nec non quoscumque interesse habentes tam in oppido Traiectensi quam in pagis, locis, districtibus et

Facultatemque eidem concedit erigendi tribunal, etc.

territoriis praedictis etiam per edictum publicum, constito summarie et extraiudicialiter de non tuto accessu, citandi et monendi, ac quibusvis etiam ipsius oppidi, aliisque iudicibus et personis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, quaecumque dignitate, potestate aut facultate praepollentibus, quibus et quoties opus fuerit, sub sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis arbitrio vestro infligendis, inhibendi, et in eventum non paritionis ad declarationem incursus censurarum et poenarum huiusmodi procedendi, ac sententias, mandata, decreta, vel ordinationes desuper ferendas debite executioni demandandi seu demandari faciendi: contradictores quoslibet et rebelles per similes censuras, aliaque opportuna iuris et facti remedia compellendi, ac etiam auxilium brachii saecularis ad hoc, si et quoties, ac ubi et quando opus fuerit, invocandi, necnon quaecumque dubia et differentias (si quae praemissorum occasione quomodolibet oriri contigerit) declarandi et interpretandi; ac insuper tam Sancti Servatii, eiusque praepositum et decanum, quam caeteras ecclesias et earumdem capitula, canonicos, beneficiatos, caeterosque de dicto clero, tam saeculares quam regulares, ac ipsorum monasteria, domos, conventus, hospitalia, confraternitates et alia loca etiam exempta, dictaeque Sedi immediate subiecta, ac quocumque alio privilegio suffulta in oppido Traiectensi, necnon in pagis, locis, districtibus et territoriis praedictis consistentia, tam in capite quam in membris, cum primum tibi opportunum videbitur, visitandi, ac praesertim in eos, qui in causis correctionum et reformationum morum, litterarum concessionum, sive indultorum apostolicorum, reservationumque ex vel ab iis resultantium interpretatione, statutorumque super residentia, atque alio-

rum observantia, aliisque id genus processibus ad laicos et saeculares variis conflictis praetextibus recursus habuerunt, aut deinceps habuerint, eorumque, et quorumvis aliorum statum, formam, regimen, statuta, consuetudines, instituta, decreta, ordinationes, vitam, excessus, mores, et disciplinam, nec non titulos, sive provisiones diligenter inquirendi, utque a similibus deinceps abstineant, caeterisque bono exemplo esse possint, severe puniendi et compescendi; evangelicae quoque et apostolicae doctrinae, sacrorum canonum et generalium conciliorum decretis, et sanctorum Patrum traditionibus atque institutis inhaerendo, ac alias, prout occasio, rerumque, locorum et personarum qualitas exegerit, quaecumque correctione, emendatione, mutatione, revocatione et renovatione, vel etiam ex integro editione indigere cognoveris, reformandi, mutandi, corrigendi et etiam de novo condendi, condita sacris canonibus non repugnantia, confirmandi, abusus quoscumque tollendi, regulas, institutiones et observationes, canonicam et ecclesiasticam disciplinam, ubicumque illa exciderit, restituendi, et quidquid inde statueris et ordinaveris perpetuo observari faciendi; nec non, si quos in aliquo culpabiles vel criminosos, delinquentes et rebelles, vel suspectos reperieris, cuiuscumque dignitatis, ordinis et conditionis fuerint, puniendi et castigandi; eos vero qui, vere et ex animo, ad cor reversi fuerint, a censuris et poenis quibuscumque propterea incursis, iniuncta inde eis pro modo culpae poenitentia salutari et aliis, quae de iure fuerint iniungenda, absolvendi et in pristinum statum, si tibi ita expedire videbitur, restituendi, caeteraque alia omnia et singula in praemissis necessaria, aut alias quomodolibet opportuna faciendi, gerendi et exequendi, vicesque tuas sive

totas sive in parte alii vel aliis, si et quoties tibi videbitur, delegandi, et eosdem vicarium seu vicarios, aut officiales foraneos per te, ut supra, pro tempore deputandos, ab eorum huiusmodi officio arbitrio tuo revocandi et amovendi, aliumque et alios illorum loco surrogandi et suffiendi, et alia denique omnia et singula, quae Ordinarii locorum, etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati, facere et exequi possunt, faciendi et exequendi, plenam, liberam, omnimodam et absolutam potestatem, facultatem et auctoritatem, earumdem tenore praesentium, concedimus et largimur.

§ 4. Mandantes in virtute sanctae obedientiae dilectis filiis praeposito, decano, capitulo et canonicis ecclesiae Sancti Servatii Traiectensis aliisque omnibus et singulis praedictis, ut tibi in praemissis obedientiam et reverentiam debitas et devotas exhibeant, tuaque salubria monita, iussa et mandata cum effectu suscipiant, et efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam seu sententias, quam seu quas in rebelles et contradictores, tibi que morem gerere recusantes rite tuleris, faciemus, auctore Domino, usque ad condignam satisfactionem firmiter et inviolabiliter observari.

§ 5. Non obstantibus praemissis et constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Leodiensis et quarumvis aliarum ecclesiarum iuramento, confirmatione apostolica, aut quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus et litteris apostolicis Leodiensi ac Sancti Servatii, aliisque ecclesiis praedictis earumque praesulibus, praepositis, capitulis, canonicis et aliis superioribus, et personis in genere vel in specie, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliis-

que efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis per quoscumque Romanos Pontifices, praedecessores nostros, ac nos et Sedem eandem quomodolibet, etiam motu, scientia et potestate similibus, etiam ad imperatoris, regum, ducum et quorumvis aliorum principum instantiam, sive eorum intuitu et contemplatione, etiam consistorialiter, ac per modum legis vel statuti, aut contractus perpetui, ac alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si praeposito, decano et capitulo ecclesiae Sancti Servatii, et aliis praedictis, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII aprilis MDCI, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 13 aprilis 1601, pontif. an. X.

CCLVII.

Confirmatio concordiae super Silvam Verdedae per deputatos factae, et ab universitatibus Vignolae et Savignani, marchionatus Vignolae, ac Seravallis, comitatus Bononiensis, ac a duce Sorae, marchione Vignolae, nec non etiam duce Mutinae, ac vicelegato et assumptis Bononiensibus ratificatae.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Paterna nostra erga quoscumque christifideles, et praesertim nobis et S. R. E., etiam in temporalibus subditos, charitas nos inducit, ut ad ea libenter intendamus, per quae inter eos pax et concordia concilietur et conservetur, ac iis, quae propterea facta fuisse dicuntur, ut firmiora perpetuo subsistant, apostolicae confirmationis robur adicimus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, dudum inter Iacobum marchionem Vignolae, et locorum comitatus Bononiensis in finibus Silvae Verdedae, occasione dictae silvae, plures controversiae, dissensiones ac inimicitiae viguerint, et nonnulla hic inde delicta commissa fuerint, et graviora in dies committi posse dubitaretur; novissime ad illis obviandum, et incolas praedictos, videlicet Vignolae, Savignani et Seravallis, ad mutuam inter eos pacem et quietem inducendos, et perpetuo conservandos, nonnulli a locorum superioribus, et interesse habentibus ad hoc specialiter deputati fuerunt, illique ad locum differentiae convenerunt, et illum pluries visitaverunt, tandemque ad infrascriptam concordiam devenerunt, videlicet.

§ 2. Nel nome di Dio. A di XVII di settembre MDC.

Concordiae tenor. Havendo noi infrascritti visitato più volte la *Silva di Verdeda*, che si trova ne' confini fra il commune di Seravalle, territorio di Bologna, e il territorio del marchesato di Vignola, ed altri confini: ed udito e considerato quello, che dagli uomini d'ogni parte è stato allegato, il sito del luogo e le cause delle controversie e pretensioni, per le quali spesso erano successi vari disordini, ed avuta fra di noi lunga e matura discussione sopra tutte le cose, attendendo solo al buon servizio di Signori Superiori Padroni da ogni lato, ed al beneficio degli uomini sudetti, siamo concordemente venuti in parere, che per sedare dette controversie, e levare ogni materia di suscitarse di nuovo, ma introdurre e conservare fra detti popoli buona e pacifica vicinanza, e ad ogn'altro miglior fine ed effetto, siamo dico di parere, che per modo di provisione, e senza pregiudicare o toccare in modo alcuno proprietà, giurisdizioni, possessi o quasi, stato o qualsivoglia altra pretensione di alcuna delle parti, o per qualunque loro rispettivamente ragione o interesse in detta Selva o fuori d'essa, ma solo quanto riguarda nell'avenire la semplice libera percezione, e godimento de legnami, pascoli ed altri qualsivoglia frutti di detta Selva; si che fuori di detta percezione e godimento, nel resto non sia né s'intenda espressamente o tacitamente toccato, pregiudicato, o acquistato ragione ad alcuna delle parti più di quello che al presente habbia. si fosse potuto venire all'infrascritto accordo e composizione, nel modo che qui sotto seguirà. Il qual nostro parere non doverà essere, né intendiamo che sia di effetto alcuno, né haver vigore, sinchè da Sig. Superiori da ogni parte a quali spetta detta concordia non sarà con modi legittimi stata accettata, ratificata e solennemente di nuovo

Obedientiam
ei praestari iu-
bet.

Derogat con-
trariis.

Concordia in-
ter partes super
Silva Verdedae.

Concordiae tenor.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

contrattata. Intendendo inoltre che per buona esecuzione di detta concordia, quando però sia approvata come è detto, siano e s'intendano senza altro levati, cancellati, ed estinti tutti li processi, querele, denonze, notorj, sentenze, bandi, condennazioni, e qualsivoglia altra molestia o pretenzione della Corte e Fisco da ciascheduna delle parti contro qualsivoglia degli uomini di dette Comunità, ed altri ancora formati, formate, o seguite, nate però ed occasionate da detta Selva per frutti o altra cosa dependente da essa, e non per altra causa fino al presente giorno, e come se mai non fossero state. A noi dunque, come di sopra, parrebbe che si dovesse fermare un punto o termine fabricato di pietra nel confine di detta Selva, nella strada che corre frà dette Selve e quello del comune di Marano, e ciò per spazio almeno d'un piede di sotto dalla via, che traversa detta Selva, e si chiama la via di Marano, e mette capo nella detta via dove si haveria a mettere il termine, e fermare un'altro punto o termine di pietra appresso la Casa di Monfestino, dove si trovano tre quercie grandi verso la Selva, pigliando quella di sopra verso la strada, e ponendo il termine a drittura di quella nell'uno e l'altro de' quali luoghi abbiamo con una buca e palo fitto in terra designato il luogo delli termini da fabricarsi. E frà detti punti e termini tirare una linea retta, sì come da' Periti questo di abbiamo fatto tirare e signare con tagli, dove è caduta tal linea a traverso la Selva per dover poi a filo di detta linea, subito seguita l'approbazione della presente, fare un viale o strada di larghezza almeno di quattro piedi, cioè due da ogni lato, levando e nettando di quella ogni albero, frasca o altro impedimento, ed il legname che si levasse dovesse dividersi egualmente frà dette

parti, ed ogni spesa ed opera, che occorresse in qualunque modo per tale impresa, dovesse parimente toccare la metà per ciascuna di esse, e tal strada dovesse essere comune e conservarsi netta, ed a ciascuna delle parti fosse lecito a mantenerla tale all'effetto, e per distinzione come è detto di sopra, e non per altro, sì che di tutta quella Selva, che da detta via, o limite rimanesse verso Vignola, il frutto e godimento dovesse nell'avvenire spettare solo a detti Vignolesi, e in quella non potessero ingerirsi Bolognesi, e di tutta quella che restasse verso il Bolognese, ogni frutto e godimento parimente fosse de' Bolognesi, ed in quella non havessero che fare in modo alcuno li Vignolesi; intendendo però che tal provizione habbia luogo, quanto a quella parte di Selva, che è del Pubblico, restando intiere le loro ragioni a quelli particolari che oggi godono di detta Selva, e per quella parte che godono e possiedono. E tutto questo si dovesse osservare ed eseguire per modo di provizione fra dette parti, come è detto sino che altrimenti fosse giudicato frà dette parti da Giudice competente, o le medesime Parti altrimenti fossero in concordia; e la presente sarà duplicata, restandone una appresso ciascuna delle Parti firmata e sottoscritta.

Io Lorenzo Poggioli, Commissario in questa parte dell'Illustrissimo Monsignore Spinola Vice-Legato di Bologna, dico e son di parere come di sopra.

Io Griffon Ruggieri, Governatore di Vignola, dico e sono di parere come di sopra.

Io Giovanni Bazzano fui presente a quanto di sopra si contiene, e mi sottoscrissi.

Io Ambrogio Moroni fui presente a quanto di sopra si contiene, e mi sottoscrissi.

Io Vincenzo Seccadenari fui presente a quanto di sopra si contiene, e mi sottoscrissi.

Io Orazio Leonori fui presente a quanto di sopra.

Supplicatur
Pontifici ut eam
confirmet.

§ 3. Cumque, sicut etiam accepimus, concordiam praedictam acceptaverint et ratificaverint dilecti filii nobiles viri Iacobus Boncompagnus dux Sorae et marchio Vignolae, ac Caesar Mutinae et Regii dux, tamquam dominus directus dicti marchionatus, universitas et homines terrae Vignolae, universitas et homines Savignani, universitas et homines Seravallis, necnon vicelegatus et assumpti civitatis nostrae Bononiensis, prout in diversis instrumentis desuper de annis MDC et MDCI, respective celebratis dicitur contineri, et pro eiusdem concordiae firma et stabili validitate nostra et Apostolicae Sedis approbatio, ratificatio et confirmatio tantummodo reliqua sit; propterea nobis fuerit humiliter supplicatum, ut illi robur apostolicae confirmationis adiacere, de benignitate apostolica, dignemur.

Confirmat Clemens.

§ 4. Nos dictorum instrumentorum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac universos et singulos praefatos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie, absolutos et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, praesertam concordiam, ac omnia et singula inde sequuta, auctoritate apostolica, tenore praesentium, acceptamus, ratificamus, ac perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae ac inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiacimus, ac omnes et singulos tam iuris quam

facti defectus, si qui in eisdem interverint, supplemus.

§ 5. Decernentes concordiam ipsam, ac inde sequuta quaecumque perpetuo valida, firma et efficacia esse et fore, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, et in futurum spectabit, firmiter observari debere: sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Quaeritur
vari mandata.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac terrarum et locorum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII aprilis MDCL, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 13 aprilis 1601, pontif. an. X.

CCLVIII.

Canonizatio S. Raymundi Barchinonensis, professoris Ordinis fratrum S. Dominici, eiusque relatio in numerum Ss. Confessorum: et institutio festivitatis pro die VII mensis ianuarii.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Romana Catholica Ecclesia, quae supra fundamentum Apostolorum et Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu aedificata, divinitus a Spiritu Sancto regitur, et ineffabili eius aeternae sapientiae providentia mirabiliter

Procuratur.

gubernatur, in eadem unitate fidei et doctrinae veritate, quam a Christo suo sponso et apostolis accepit, perpetua confessione perseverans, a Deo, patre misericordiarum, continuis gratiae coelestis benedictionibus cumulatur, ac veluti foecunda mater multiplici Sanctorum prole aucta, eorumdem meritis ac virtutibus illustratur. Atque hanc fidei catholicae unitatem unus idemque Spiritus per multas gratiarum divisiones in corpore Christi, cuius nos membra sumus, antea operatus est, et nunc etiam operatur. Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, qui unum Dominum, unam fidem, unum baptisma praedicerunt, ac veritatem facientes in charitate creverunt in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum et connexum est per omnem structuram subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri. Praecipua vero huius mystici corporis membra sunt viri sancti, quos elegit Deus et praedestinavit in vitam, qui eandem fidem semper tenuerunt, et pro eius defensione legitime certantes adepti sunt repromissiones, et in coelis coronari meruerunt.

Omni tempore quo Ecclesia catholica tyrannorum et haereticorum perturbationes passae est, Deus suscitavit aliquem Sanctum, qui fidelem propagavit.

§ 1. Huius autem fidei unitatem, in qua unum corpus in uno spiritu efficimur, iam inde ab ipsius Ecclesiae nascentis initio ad haec usque tempora, principes et potestates tenebrarum, multis haeresum procellis ac turbinibus excitatis, labefactare et convellere tentarunt. Sed divina Christi sapientia, quae Ecclesiam suam supra firmam petram fundavit, adversus quam portae inferi praevalere numquam poterunt, potenti sua dextera eam semper defendit, et usque ad consummationem saeculi conservabit. Atque in hoc admirabilis Dei providentia maxime elucet, quod omnium pene saeculorum

aetatibus, et his praecipue temporibus, quibus religio catholica tyrannorum atrocitate et haereticorum perfidia impugnata est, invictos martyres, athletas fortissimos, gloriosos confessores et viros sanctos, magnos in virtute ac prudentia praeditos, adversus tyrannorum saevitiam atque haereticorum iniquitatem excitavit, qui suo sanguine fidem christianam decoratam, ac vitae integritate, doctrinis, virtutibus et miraculis confirmatam latissime propagarunt.

§ 2. Ac superioribus quidem saeculis ex gloriosi Patris Sancti Dominici familia, beatus Raymundus a Peñafort Barchinonensis extitit, qui amator verae sapientiae, quae numquam marcescit, spreto omnibus mundi divitiis, dives factus est in gratia Dei, quae data est in Christo Iesu in omni verbo et scientia, dives in humilitate et virtute, dives in bonis operibus, in quo denique Deus ostendit abundantes divitias gratiae et gloriae suae. Nam vocavit eum in partem sortis Sanctorum, et implevit agnitione voluntatis suae in omni sapientia et intellectu spirituali, ita ut plenus Spiritu Sancto et fide, in medio regum et magnatum sapientiam loqueretur, non sapientiam huius saeculi, neque principum huius saeculi, qui destruuntur, sed Dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est a sapientibus huius mundi, et revelata parvulis, nimirum verus Dei minister in paupertate, in omni patientia, in orationibus, in laboribus Dei gloriam quaerens, ac mysterium fidei in conscientia pura fidelibus et infidelibus summa charitate patefaciens, permultos in coecitate cordis a via salutis aberrantes, verbo veritatis et innocentia vitae, in rectam mandatorum Dei semitam traduxit, et adversus haereticorum impetum et iniquitatem, se tamquam murum fortissimum et inexpugnabilem opposuit.

Raymundus Barchinonensis. Ordinis S. Dominici vir sanctus et virtutibus plurimis ornatus, multos ad bonam frugem reduxit.

Gratia curationum et vitae sanctitatem praefulsit.

§ 3. Insuper Deus, qui est mirabilis in sanctis suis, dedit ei gratiam curationum, ac sanctitatem eius in virtute Spiritus Sancti per signa et prodigia, cum in eius vita tum post obitum, ita manifestavit, ut eius gloria per amplissima Hispaniarum regna permaneret. Haec enim est summa Dei benignitas, qua sanctos suos, qui in contemplatione honorum, in omni rerum humanarum despicientia, et in cruce Christi Domini nostri gloriantes, in hac vita Eius laudem et honorem amplificaverunt, nunc eosdem glorificat, in quibus ipse honorificatus est, veluti quadam vicissitudine honoris, omnium honorum felicitate in coelis remunerat, et tribuit eis nomen sempiternum quod nunquam interibit. Quamobrem ad eorum virtutes imitandas vehementer incitari debemus, cum huiusmodi homines aversos ab honoribus, in tribulationibus, in angustiis tantam adeptos esse gloriam videamus, ut sua tenuitate et humilitate omnium regum amplitudinem, omnem huius mundi existimationem et dignitatem longe superarint. Nam diversae sunt viae Dei a viis hominum, qui in vanis cogitationibus et curis inanibus occupati loquuntur sublimitia gloriantes. Deus autem sedes ducum superbiorum destruxit, et cessare fecit memoriam eorum a terra, memoriam vero humilium sensu reliquit, et maximis honoribus amplissimisque monumentis consecravit.

Miraculis clarus, quorum aliqua mox recensentur.

§ 4. Quare beatum Raymundum merito laudamus et Deum in eo benedicimus, qui singularibus gratiarum donis et summis virtutibus eum ornavit, de cuius vita, morum sanctimonia, fidei puritate et admirabilium signorum multitudine pauca solum ad communem totius Ecclesiae utilitatem proponimus, ut omnes intelligant quibus tandem ille gradibus in coelum ascenderit, ac Deo gratias immortales agant eius nomen in

Ecclesia Dei, publico hoc nostro et Sedis Apostolicae decreto, numero Sanctorum fuisse adscriptum.

§ 5. Beatus Raymundus Barchinonensis ex nobili familia de Peñafort originem duxit. Prima in pueritia religionis Christianae rudimentis imbutus, iam magnum aliquid portendere videbatur, cum esset eximia corporis et animi indole, et naturae quodam instinctu ad virtutem et pietatem in dies magis propenderet.

Orionus ex Barchinona.

§ 6. Adolescens humaniores litteras tam avidè arripuit, ut exiguo tempore maximos progressus fecerit, et eas artes quas plane didicerat, Deo adjuvante, summa cum laude plurimos Barchinonae gratis docuerit.

Plures gratis docuit.

§ 7. Atque, ut e talentis sibi a Domino concessis lucrum faceret amplissimum, Bononiam, velut ad commune bonarum artium domicilium, disciplinarum emporium profectus est, ubi tempus sibi ad negotiationem sapientiae datum, non insumpsit in vanis et carnalibus desideriis, quibus aetas illa juvenilis a studio virtutis abripi saepe solet; sed pietatis officii, ac pontificio civilique iuri toto peccatore incubuit, ac tandem doctoris laurea caeterisque doctrinae insignibus decoratus, sacros canones publice, magna cum hominum admiratione, absque ullo stipendio, est interpretatus, cui postea eum Senatus Bononiensis, ob praeclaram eius eruditionem, honorarium ex aere publico decrevisset, ipse labores suos pecuniae, omniumque rerum, quas sua industria comparasset, Deo primitias ac suo parcho decimas fideliter offerebat.

Bononiam profectus, ubi creatur doctor, ac publice docet canones.

§ 8. Quo in munere docendi cum aliquot annis egregiam navasset operam, et iam eius eruditionis fama per Italiam increbuisse, Berengarius Barchinonensis episcopus, eius virtutibus ac scientia permotus, Roma ad suam ecclesiam rediens,

Creatur canonicus Barchinonensis.

Bononiam iter instituit, ubi B. Raymundus convenit, ac multis ultro citroque sermonibus habitis, Berengarius virum admiratus, ac secum ipse reputans eum ingenti ecclesiae suae ornamento et utilitati futurum, vehementer institit ut secum ad ecclesiam Barchinonensem, ubi educatus fuerat, reverteretur; quod tandem magnis ab eo precibus obtinuit; quem etiam, aliquando post, eiusdem Ecclesiae canonicatu et quadam praepositura addita ornavit. Hoc beneficio et dignitate auctus, omnibus canonicis et universo illius civitatis populo integritatis ac doctrinae splendore praefulgebat, eratque tanta eius in omni gestu motuque corporis modestia, et totius vitae consuetudine suavitas, ut omnium aetatum atque ordinum homines in amorem sui raperet et admirationem. Deiparam Virginem singulari pietatis affectu venerabatur, eiusque honorem et cultum pro viribus semper auxit.

§ 9. Nam cum festus Annunciationis eiusdem Virginis dies ea in Ecclesia minus celebris haberetur, ipse ab episcopo et capitulo impetravit ut duplici ritu solemniter perpetuo coleretur, atque ex praepositurae suae redditibus censum annum attribuit canonicis in distributiones erogandum, qui sacris officiis eo die interessent.

§ 10. Magnam hac ratione apud omnes auctoritatem et sanctitatis opinionem sibi conciliarat, totiusque civitatis oculos animosque omnium, ac praecipue praelatorum et principum in se converterat, cum inanem mundi gloriam, instar foeni are-scentis decusso flore, marcescentem apud se ipse contemplans, ad sublimiorem vitae statum aspiravit. Venerant tunc in eam urbem recenter Fratres Ordinis praedicatorum qui, apostolicum in morem, evangelium Christi praedicando, populum docebant, et ad cultum Dei studiumque

pietatis incitabant, quorum usu et consuetudine primum delectari beatus Raymundus, deinde etiam ad idem vitae institutum amplectendum vehementer coepit inflammari, neque anceps aut difficilis sua cogitatio fuit. Nam inclinatum eius animum et in via salutis ambulans, speciosi illi pedes evangelizantium pacem, in montem Domini, perfectionis nimirum evangelicae apicem, facile deduxerunt.

§ 11. Itaque iam matura aetate, annum circiter quintum supra quadragesimum agens, abdicatis honoribus spreisque omnibus divitiis, assumpsit pennas, ut columba, atque in requiem Domini evolans, in Ordine Fratrum Praedicatorum solemnem professionem emisit. Quod ut omnibus admirationi fuit, hominem genere nobilem, doctrina praestantem, affluentem bonis, dignitate et fama celebrem, suscepto religiosae vitae instituto, spontaneam paupertatem opibus, sui que contemptum honoribus et commodis praetulisse, ita eius exemplo complures litterati ac studiis doctrinisque dediti nobiles viri eundem Ordinem sunt amplexi, ac propterea magnum ea Religio in dicta civitate suscepit incrementum.

§ 12. Hic iam novus Christi miles, adversus humani generis hostem fortiter dimicare apud se statuens, ac turrim aeternae salutis aedificans, ut sapiens architectus, humilitatis religiosae, quae caeterarum est parens custosque virtutum, fundamenta facere decrevit.

§ 13. Itaque etsi omnibus eruditione et prudentia antecellebat, hoc tamen ipso demissius sentire de se, aliis omnia, sibi nihil tribuere, singulos honore debito prosequi, denique libentius delitescere quam in lucem prodire consueverat, cuius ille virtutis tenacissimus in omni vita fuit; et quoniam obedientia humilitatis vita est, ad hanc tuendam atque conservandam, exemplo Mediatoris et Salvato-

Ordinem Fratrum Praedicatorum ingredi-tur, et in eo professionem emittit.

In quo virtutibus elucet.

Humilitatis fuit tenacissimus.

ris Domini nostri Iesu Christi, qui humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, vir iustus die ac nocte meditabatur obedientiam, ac sepulto propriae voluntatis arbitrio, mortuus huic saeculo, vitam cum Christo in Deo absconderat, ac totus a superiorum nutu pendebat.

§ 14. Beatam paupertatem regni caelorum praemio dignam, et Christi ore laudatam, toto pectore amplexus est, ac eam veluti fraternae pacis fundamentum, munditiam vitae, curarum huius mundi abdicationem, proximam denique et quasi compendiarum ad Deum viam studiosissime semper coluit, ac semetipsum tanquam aurum igne probatum, in camino paupertatis expurgabat.

§ 15. Castitatis, quae coelestis et angelicus thesaurus est, amantissimus fuit, ac praecinctus lumbos, et lucernam boni operis in manibus habens, eam in fictili corporis vase in sanctificatione et honore portans, incorruptam et integram usque ad extremum vitae diem conservavit.

§ 16. Et qua erat in Dei Matrem et intemeratam Virginem Mariam pietate, in cuius fidem et clientelam se iamdiu ante contulerat, nullum firmiter ad daemonis vires conterendas, quam eiusdem Virginis praesidium inveniri posse certum exploratumque habens, eius patrocinium assidue invocabat, ac tantus erat eius in oratione fervor et perseverantia, ut ex variis occupationibus se ipse frequenter colligans sederet solitarius, et levans se super se, divinae contemplationi vacaret, in qua coelestes plane spiritus hauriebat, et de fontibus Salvatoris aquas sapientiae salutaris accipiens, tanto gratiarum imbri omnes vitae suae actiones irrigabat, ut flumina aquae vivae de ventre eius in aliorum utilitatem promanarent.

§ 17. In pauperes, ac praecipue captivos dura servitute ab infidelibus deten-

tos propensissimus erat, nullumque officii genus unquam praetermisit quo eos liberari posse existimaret, quorum hoc etiam maiorem curam et sollicitudinem gerendam esse censebat, quo in graviore periculo Christianae fidei abiurandae, et amittendae salutis aeternae versarentur. Cum itaque eius hortatu Petrus Nolascus, natione Gallus, cuius confessiones beatus Raymundus audiebat, vir opibus florens et insigni pietate praeditus, ad inopes alendos, et maxime ad captivos ex Barbarorum vinculis redimendos, suas copias et opes cum alacritate ac libenti animo conferret, egregium pii ac liberalis animi officium, pro sua infinita bonitate, gratum Deus habuit. Nam proxima nocte insequente, Beatissima Virgo Dei Mater eidem Petro (qui sanctis meditationibus et orationi vacans, cogitabat qua ratione calamitatibus christianorum in captivitate degentium succurri posset) serena fronte se conspiciendam dedit, et acceptissimum sibi ac unigenito suo Filio fore dixit, si suum in honorem institueretur Ordo Religiosorum, quibus cura incumberet captivos e tyrannide Turcarum liberandi, ac illa ipsa nocte eadem Virgo Sanctissima Beato Raymundo, et Iacobo primo Aragoniae Regi apparuit, id ipsum de Religiosis admonens.

§ 18. Quare hi, collatis inter se consiliis, et consentientibus animis, Ordinem Beatae Mariae de Misericordia seu de Mercede, Redemptionis Captivorum, fundaverunt, cui beatus Raymundus certas vivendi leges praescripsit ad istius Ordinis vocationem accommodatissimas (quarum approbationem aliquot post annos a felicis recordationis Gregorio nono, praedecessore nostro, impetravit), et dictum Petrum, qui eidem Ordini omnia sua prompte dederat, primum etiam generalem magistrum, suis ipse manibus habitu eodem indutum, creavit.

Pauperum et captivorum curam praecipue gerens.

Ordinis Redemptionis Captivorum statuta praescripsit, et primum magistrum generalem creavit.

Annunciationis B. Mariae festum solemniter celebrari curat.

Magna fuit apud omnes Raymundi auctoritas et sanctitatis opinio.

Cum Io. card. episcopo Sabinensi in Hispaniam proficiscitur, praedicatur, etc.

§ 19. Haec beatus Raymundus, quae ad unius Dei gloriam et proximi utilitatem gesserat, etsi occultissima esse volebat, tamen ardentem illius in egenos charitatem, et vitae sanctimoniam iam ubique fama vulgaverat, et sanctae eius doctrinae odorem manifestabat in omni loco. Quamobrem bonae memoriae Ioannes cardinalis episcopus Sabinensis, eruditionis et pietatis laude clarissimus, ab eodem Gregorio nono, praedecessore nostro, in Hispaniam ad crucem adversus Saracenos praedicandam, aliaque Sedis Apostolicae negocia pertractanda legatus de latere missus, multorum sermonibus singularem eius integritatem intelligens, eum sibi legationis accepit adiutorem. Quo in munere beatus Raymundus tanta cum prudentia, tanta humilitate et charitate versatus est, ut omnibus esset bonus odor Christi ad vitam. Nam etsi honestissimo loco natus esset, et iam aetate proventus, multisque virtutibus cumulatus, magna apud omnes auctoritate polleret; in hoc tamen longinquo et difficillimo itinere nullis umquam ab eo precibus obtineri potuit, ut equo veheretur; sed verus Christi discipulus, calceatus pedes in praeparationem Evangelii pacis, et assumpto spiritus gladio, quod est verbum Dei, iter suis comitatus sociis pedibus faciebat, et cardinalem, quo erat venturus, praeveniens, quasi viam ante faciem eius in benedictione praeparans, evangelio Christi praedicando, permultos, adiuvante Domino, ad arctam salutis semitam a via lata et spatiosa traducebat, et confessiones audiendo, a censuris et a peccatorum nexibus liberabat. Quodque omnibus mirum fuit, toto illo itinere nihil umquam de solita ciborum abstinentia, vigiliis, ieiuniis, praedicationibus, totiusque Religionis severitate remisit, sed observantissimus constitutionum sui Ordinis, ne latum quidem unguem ab il-

lius statutis et legibus discedebat. Quare suscipiebant ipsum universi, et colebant omnes, Ioannes cardinalis summpere diligebat, qui perfunctus legatione ad Urbem rediens, cum beatum Raymundum una secum adducere decrevisset, numquam id tamen ab eo potuit impetrare.

§ 20. Sed cum ad eundem Gregorium nonum, praedecessorem nostrum, de rebus legationis referret, tam multa eaque praeclara de huius beati viri virtutibus dixit, ut idem Gregorius praedecessor illius videndi desiderio incensus, eum ad se confestim evocarit, cuius ille dicto audiens, quamquam religiosae quietis avidissimus, Romam venit.

§ 21. Excepit eum amanter et benigne praedictus Gregorius praedecessor, ac brevi, perspectis et exploratis eius animi dotibus summisque virtutibus, capellani sui officio (quod tunc temporis idem erat, quod nunc est causarum palatii apostolici auditorum) et poenitentiarium dignitate ornavit, ac tanti semper fecit ut, non nisi adhibito eius consilio, graviores causas tractaret; quem cum etiam a sacris sibi confessionibus praefecisset, is, quae erat in egenos charitate, poenitentiae loco illi iniungebat ut inopum preces et iustas petitiones statim audiret, eorumque negocia expediret et quam citissime conficeret; quare ab eodem Gregorio praedecessore pater pauperum est appellatus.

§ 22. Decreta Romanorum Pontificum, quo quaequae tempore condita erant, diversis in epistolis et conciliis sparsa, quae obscuritatem et incertitudinem inducere videbantur, ad communem omnium et maxime studentium utilitatem, in ordinem et compendium redigi iamdiu omnibus fere placuerat, sed tanto operi vir idoneus quaerebatur. Itaque Gregorius praedecessor beatum Raymundum huic muneri aptissimum esse ratus,

1 Forte quae quoquo tempore. R.T.

A Gregor. IX vocatus Romam venit.

Capellanus et poenitentiarium constituitur.

Decretales in compendium redigit.

id oneris ei imposuit, quod tandem ipse ingenti labore, trium annorum spatio, feliciter absolvit, quemadmodum in ipso Decretalium prooemio, gravissimo eiusdem Gregorii testimonio, est comprobatum. Hisce lucubrationibus et assiduo humilitatis studio, quamdiu Romae vixit, contra otiosam mentis evagationem et inanis gloriae cupiditatem se ipse tuebatur diligentissime.

Archiepiscopatum Tarracoensem recusat.

§ 23. Quare oblatos etiam honores et amplissimas Ecclesiarum cathedras omniconatu repudiavit. Nam cum Gregorius archiepiscopatum Tarracoensem ei deferre decrevisset, id ille adeo graviter et moleste tulit, ut illico febris correptus aliquot dies ingenti corporis animique dolore torqueretur. Itaque ab huius mundi gloria alienissimus, omni ope contendit ut eam a se dignitatem averteret; quod cum per se non posset, adhibitis multorum precibus et quorumdam cardinalium auctoritate, eiusdem Gregorii praedecessoris animum ita inflexit, ut illius Ecclesiae onus in eum transtulerit, quem ei muneri B. Raymundus aptissimum esse iudicavit.

Barchinonem rediit.

§ 24. Hac difficultate perfunctus exultabat in Domino, ac veluti suo iuri reditus, gratis Deo peractis, ad solitos labores sese contulit, quorum tandem magnitudine et diurnitate confectus, in tam gravem morbum incidit, ut illi certam mortem medici denunciarent, nisi patrium solum repeteret. Itaque, dimisso confessarii eiusdem Gregorii praedecessoris munere, et obtenta abundi facultate, Barchinonem rediit, et eum animi candorem ab omni ambitionis labe intactum et illaesum, quo imbutus ad Urbem venerat, in patriam reportavit.

B. Raymundo data fuit gratia sanctorum et operatio virtutum.

§ 25. Vix ab Urbe recesserat, cum statim ei divinitus per Spiritum data est gratia sanctorum, atque operatio virtutum. Nam cum ad eum Cathaloniae por-

tum, quem Tossa vocant, appulisset, advectum ad se levi cymba quemdam eius loci incolam, Barcelo de Faro nuncupatum (qui dum in messem incumberet, adeo gravi et repentino correptus erat morbo, ut statim omnibus orbatus sensibus, nullos neque clamores, neque admotos corporis stimulos perciperet, sed humi iacens exanimis, mortuus esse crederetur), beatus vir miseratus, Deum, qui dives est in misericordia, ardentissimo est deprecatus, ut ei vitam, quae satis esset ad confitendum peccata, produceret; tum magna in Deum fide nixus, infirmum proprio compellans nomine rogavit an vellet peccatorum sordes sacra confessione diluere; confestim ille, velut e somno excitatus, oculos sustulit, receptoque vocis usu, id velle se ac vehementer optare dixit, et confessione facta, atque exonerata peccatorum conscientia perceptaque absolutione, nihil amplius eloquutus spiritum Deo reddidit. Id circumstantes admirati glorificaverunt Deum, quod talem homini dedisset potestatem.

Quidam seminioribus eius precibus vitam, quae satis fuit ad confitendum peccata, obtinuit.

Poenitentiarium munere, quo absentem ab Urbe iungebatur, sponte se abdicavit.

§ 26. Atque ubi Barchinonem appulit, confirmatis paulum viribus, statim ad res divinas et coelestes contemplandas animum adiecit. Eius vero Barchinonem adventus simul atque per Hispaniam innotuit, ingens hominum concursus ad eum fieri coeptus est, partim visendi gratia, partim consulendi (nam poenitentiarium potestatem concessione eiusdem Gregorii, etiam ab Urbe absens, exercebat), quos omnes consolabatur in Domino, et spiritualibus monitis mirifice recreabat; eius enim scientia, quasi inundatio in omnibus abundabat, et consilium eius, sicut fons vitae, salutem animae plurimis afferebat. Hac autem poenitentiarium potestate, quo liberius Deo sibi vacaret, sponte se abdicavit, quamquam eius etiam absentis opera idem Gregorius praedecessor, caeterique Romani

Pontifices, qui eum sequuti sunt, praedecessores item nostri, utebantur, ut ex ipsorum litteris facile constat, quibus ei gravissima negocia committebant. Conscriptis etiam *Summam casuum conscientiae*, qui solent in foro poenitentiae frequenter occurrere, magnae doctrinae, atque auctoritatis tam confessariis, quam confitentibus valde utilem et necessariam.

Magister generalis Praedicatorum Ordinis absentis Bononiae declaratur.

§ 27. Dum sacris et suavis hisce studiis, et iuvandi proximi occupationibus distinetur, anno humanae salutis millesimo ducentesimo trigesimo octavo, Iordanus eiusdem Ordinis secundus generalis magister ex hac vita decessit. Quare novo generali magistro deligendo capitulum generale Bononiae est congregatum, ubi cum, dissidentibus sententiis, non satis patres inter se convenirent, ad Sancti Dominici corpus preces indictae sunt, atque inde ad suffragia ventum, quibus omnibus, nullo penitus refragante, beatus Raymundus absens, generalis magister est declaratus. Cuius ille rei nuncio percussus, atque animo perturbatus, primum repugnare vehementer coepit; sed provecioribus aetate ac sapientia patribus Bononiae Barchinonem adventantibus, qui eam omnium et Dei voluntatem esse confirmarunt, aegre tandem acquievit, ac magistratum iniit. Itaque aliorum precibus et auctoritate victus, animum ad regendam eam familiam adiecit.

Biennio elapso, magistrato sponte se abdicavit.

§ 28. Quam cum integro biennio sanctissime et magna cum laude administrasset, facto, ipso postulante, superiore anno ex communi Patrum sententia decreto, ut liceret magistro generali officium magisterii renunciare proximo insequente capitulo Bononiae item habito, affectam aetatem infirmamque valetudinem incusans, pristinae nimirum quietis vitaeque privatae avidissimus, magistratu moerentibus omnibus sponte se abdicavit,

quo veluti onere deposito, laetus et alacer ad consuetas pietatis exercitationes, et proximi ad virtutem incitandi studium se quamdiligentissime retulit, ac nihil unquam antiquius habuit, quam ut religionem catholicam longe lateque propagaret, et pro viribus ab haeresum labe vindicaret.

§ 29. Quamobrem clarae memoriae Iacobo regi Aragoniae, eius nominis primo, in primis suavit ut sacrum Inquisitionis officium suis in regnis institueret, ad haeresim videlicet, quae tunc ex nefaria Valdensium secta recenter exorta erat, omnesque alias procul a finibus eius regni arcendas; atque hanc ob causam, concilio provinciale Tarraconae adversus eosdem sectarios habito, iussu ipsius Iacobi regis interfuit.

Iacobo I regi Aragoniae, ut officium inquisitionis in suis regnis institueret, suavit.

§ 30. Sub idem vero tempus Saraceni, qui nobilissimas Hispaniae civitates et finitimas insulas impia sui generis stirpe multo ante infecerant, armata manu, vehementer etiam infestabant, quibus ut in suis regnis Evangelium Christi praedicaretur, eidem Iacobo Regi auctor fuit. Hunc etiam ad maiorem insulam ex Balaribus proficiscentem, eius rogatu, comitatus est, tum ut ei a sacris confessionibus esset, tum etiam ut verbo Dei praedicando, fideique catholicae mysteriis explicandis, Hebraeos et Agarenos, qui ibidem magno numero erant, ad christianam religionem adduceret. Ubi cum idem Iacobus rex, vesano amore captus, cuiusdam foeminae consuetudine uteretur, beatus Raymundus, qua erat dicendi libertate ac prudentia, illum blando primum sermone ab ea conatus est revocare; verum, ubi se nihil proficere animadvertit, tum orare, proque sua in Deum fide, precibus omnibus coepit obtestari, ne ob exiguam corporis voluptatem male se ipsum perderet; sed neque preces quidquam profuere.

Ut Saracenis Christi evangelium praedicaretur eidem Iacobo regi auctor fuit. Una cum eodem Iacobo rege ad maiorem insulam ex Balaribus proficiscentem.

Miraculum transportationis beati Raymundi. Extenso super aquis pallio centum sexaginta milliarum sex horis conficiens Barchinonem appulit.

§ 31. Hic tum beatus Raymundus animo dubius et incertus quo se verteret, consulto tandem precibus divino numine, statuit nihil gravius sibi faciendum, quam ut ex insula discederet, ne libidinem eiusdem Iacobi regis, quam ferre amplius non poterat, probare sua praesentia videretur. Itaque eum adiit, serioque ac severe admonitum, suae voluntatis certiore fecit. Iacobus vero rex, eius apud se retinendi cupidus, nautas omnes praemoneri iussit, atque capitali edicto prohiberi, ne ullus eum traiceret. Interim ignarus huiusce consilii beatus Raymundus in portum porrexit, ubi ab omnibus navicatoribus communi consensu reiectus, cognita Iacobi regis voluntate, in portum *Sollar* profectus est, itineris sui comiti hoc unum firmissime asseverans, ibi aeternum regem sibi non defuturum. At cum neque in eo portu a nautis admitteretur, id secum ipse demiratus, hoc magna fide pronuntiavit, regem quidem mortalem ita statuisset, sed regem aeternum aliter provisurum. Itaque omnibus in littore salutatis, per quasdam rupes et praerupta saxa in mare porrecta aliquantulum progressus, in mare descendit, ac socium alloquutus: Videbis, inquit, quemadmodum Deus optimam navem providebit. Quare fiduciae plenus, expanso super aquis pallio, reductaque eius ora instar veli ad baculum, quo tamquam malo uteretur, Dei opem invocans, ac signo crucis se muniens, relicto in insula suo, modicae fidei ac dubitante, socio, mari se commisit, ac leni prosperoque inflante vento perambulans semitas maris, ac benedicens Deum, qui dominatur potestati eius, centum sexaginta milliarum sex horis confecit, omnibusque circum littora insolitum navigandi genus admirantibus, Barchinonem appulit, ubi resumpto pallio, quod ne quidem aqua perfusum erat, ad monasterium sui Or-

dinis sub meridiem se contulit; quodque non minus admirandum est, ianuis clausis illud ingressus, populi acclamationes evitans ad gratias Deo peragendas in templum secessit, cuius rei fama totam urbem finesque illius brevi pervasit. Auxit etiam huius miraculi magnitudinem eiusdem Iacobi regis emendatio subsequuta. Extant autem usque in hunc diem vestigia turris et capellae eo in loco ex quo in mare descenderat extractae, atque ipsum etiam pallium, ut continuata apud eos populos traditione receptum est, cuius contactu multi a variis corporis infirmitatibus quotidie liberantur.

Eius studium in procuranda conversione Hebraeorum et Saracenorum.

§ 32. In procuranda Hebraeorum et Saracenorum salute magno charitatis ardore semper incensus fuit, omnemque operam dedit ad eos in fidei Christianae documentis excolendos, ac pro viribus adiuandos, quod ut ei facilius esset, seminarium (in quo nonnulli sui Ordinis religiosi hebraico et arabico sermone erudirentur) Castellae et Aragoniae regum impensis instituit, quod opus toti Hispaniae ornamento, atque infidelibus adiumento fuisse ex eo satis constat, quod illius ope atque auxilio, ingens eorum multitudo christianam religionem amplexa sit. Neophytos non minori charitate doctrinae christianae praeceptionibus imbuebat, atque tam assiduus erat in illis instituendis, ut eorum parens esse videretur et, ne alimenta iis ad vitam necessaria deessent, undique elemosynas corrogabat.

Humanitas in omnes.

§ 33. De rebus dubiis saepe consultus, singulari prudentia ac divina plane sapientia omnibus respondebat, atque inter caetera beneficia, quae accepit, hoc praecipue donum a Deo est consequutus, ut eos, quibuscum ageret, mira consuetudinis suae dulcedine ac voluptate perfunderet.

§ 34. Orandi contemplandique sum-

Consuetudo
orandi et con-
templandi.

mam diuturno usu adeptus est facultatem; nam et si variis gravibusque negociis distineretur, tamen ubi se ad orationem composuerat, tanta subito divini Spiritus suavitate rapiebatur, ut omnium rerum mortalium cura exutus esse videretur, ac saepe, intempesta nocte, clam observatus est in secretiori templi recessu, tam crebra altaque suspiria inter orandum edere, ut audientes ad lacrymas commoveret. In divinis officiis erat assiduus, atque incredibilem psallendo capiebat voluptatem.

Fervor cum
extremum celebra-
ret.

§ 35. Sacrosanctum missae sacrificium fere quotidie celebrabat; quanta vero esset eius in sacrificando animi puritas ac devotionis fervor, vel ex eo facile existimari potest, quod adstantes ex eius solo aspectu ad orationem incitarentur, ac petita a Deo patre misericordiarum beneficia eius precibus impetrarent.

Christus in
eius celebrantis
manibus appa-
ret.

§ 36. Nam frater Martinus, eiusdem Ordinis conversus, cum antequam suavi se Christi iugo subiiceret, voluptatibus carnis liberius indulsisset, ac tunc earum rerum quibus ante assueverat recordatione, sui que corporis illecebris, quasi quibusdam stimulis agitatus, mirum in modum vexaretur, omnem huius tentationis propulsandae spem in beati Raymundi meritis collocavit. Igitur eius sacrificiis saepe interesse, ac summis precibus a Deo flagitare coepit ut tanto suo malo remedium aliquod afferret; quod dum perseveranter peteret, quodam die ex manibus beati Raymundi celebrantis, ac sacram hostiam populo ostendentis, Christus Dominus, sub augustissima pueri specie clarissima luce radiantis, spectandum ei se praebuit; quo viso, tanto est repente gaudio delibutus, ut ex eo tempore ad extremum usque diem, divina gratia et bonitate, ab omni concupiscentiae carnis commotione fuerit praeservatus.

§ 37. Cum coelestis militiae Angelo tanta inerat ei familiaritas et amicitia, quae maximum est puritatis et sanctimoniae argumentum, ut ab eo frequenter ad orandum, a somno excitatus, invitaretur.

Summa eius
cum Angelo Cu-
stode familiaritas.

§ 38. Cibi potusque parcissimus fuit; totam enim hebdomadam, excepto die Dominico, ieiunabat.

Ieiunium fere
quotidianum.

§ 39. Nullum unquam in eo contumaciae vel arrogantiae vestigium animadverti potuit, quinimmo lenitate ac patientia fuit maxima, et in Deum tanta charitate, ut eius amore omnia arbitratus sit ut stercora, ex quo etiam egregia illa in proximos charitas redundabat.

Mira patientia
et humilitas.

§ 40. Omnibus demum virtutibus cumulatus, devexa iam aetate, in perpetua quadam erat animi vigilia, expectans Dominum, ut ad coelestes nuptias ab Eo vocaretur.

Perpetua ani-
mi vigilia.

§ 41. Igitur, annos fere centum natus, cupiens dissolvi et esse cum Christo, in lethalem morbum incidit, atque sacramentis omnibus rite munitus, orantibus ad lectulum fratribus, deficiente sensim omni vitae sensu, ipso die Epiphaniae, Barcinone obdormivit in Domino, salutis humanae anno millesimo ducentesimo septuagesimo quinto.

Beata mors.

§ 42. Vulgata eius morte, ingens hominum concursus ad monasterium videndi causa repente factus est, ac tanta fuit eius sanctitatis apud omnes opinio, ut multi episcopi, complures praelati, ac nobiles viri, clerus etiam et populus Barcinonensis universus, funus eius summa doloris significatione sint prosequuti. Communem vero illam eius sanctitatis famam auctoritate sua magnopere auxerunt Alphonsus Castellae, et Iacobus Aragoniae reges, qui ad eius exequias sua praesentia cohonestandas, comitantibus filiis ac domesticis omnibus, summa cum veneratione et fama sanctitatis beati huius viri convenerunt. Itaque corpus eius magno

Exequiae.

Sepulchrum

Corporisque
translatio.

totius civitatis luctu, ac principum virorum dolore, honorifice humatum est, quod paucis annis post in sepulchrum marmoreum translatum fuit.

Miraculis cla-
ret.

§ 43. Barchinonensis populus beato Raymundo vita functo, quasi totius patriae lumine extincto, moerore afflicto graviter angebatur, atque ob recentem virtutum eius ac beneficiorum memoriam, eo carere omnibus acerbissimum erat. Sed pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui secundum multitudinem dolorum consolationibus suis timentium se corda lactificat, beati Raymundi meritis beneficia in omnes conferendo, plebem suam mirifice recreavit. Nam fidelissimi huius servi integritatem et sanctimoniam, multis quidem in vita miraculis claram, pluribus signis post obitum ingenti omnium laetitia comprobavit. Atque ut omnes etiam intelligerent quam Deo placita esset anima eius, eo ipso tempore, quo ex hac vita migravit ad Dominum, insigni miraculo est declaratum.

Guillelmus
Villaragut lepra
mundatur.

§ 44. Erat in ea civitate Guillelmus de Villaragut qui, inveterata corporis lepra, graviter laborabat, neque eum foeditas morbi dolorisve acerbitas in publicum prodire, solitasque exercitationes et negocia obire patiebatur. Medici, adhibitis frustra medicamentis omnibus, deplorata re, animum desponderant; ipse vero, Deo ita disponente, qui Sanctum suum clarificaturus erat, in aedes quasdam monasterio Ordinis Praedicatorum vicinas, ea ipsa nocte, qua beatus Raymundus excessit e vita, diverterat, ubi cum gravissimo elephantiae dolore torqueretur, a pio quodam viro, Bernardo de Molendis nuncupato, canonico Barchinonensi admonitus est ut beati Raymundi, qui eo tempore dormierat in Domino, meritis se commendaret; quod ille recuperandae valetudinis cupidissimus, simul atque diligenter praestitit, confestim o-

mnis lepra ex eius membris collapsa est, ac sanum corpus reliquit; in cuius rei signum et accepti beneficii memoriam idem Guillelmus monumento suspenso in templo rem omnibus testatam esse voluit, et posteritatis memoriae commendavit.

Margarita
puella restituitur
vitae.

§ 45. Illud vero maximum est eius sanctitatis argumentum, quod mortuos etiam ad vitam revocavit. Nam quaedam puella, Margarita nomine, Ioannis physici filia, quatuor aut circiter annos nata, diuturna febris continuisque alvi fluxionibus exhausta, diem obierat extremum, eamque vere mortuam esse pallor ipse vultus, contractae nares, oculi extincti, horridi dentes, caeteraque indicia confirmabant, quin et idem Ioannes pater, medicae artis expertissimus, asseruit omnia mortis, nulla vitae vestigia in eius corpore extitisse. Honestam interim mulierem Romea eiusdem Margaritae mater, quae paulo ante ad beati Raymundi sepulchrum accesserat, et auxilium ab eo filiaeque valetudinem precabatur, ubi de morte filiae certior a Ioanne eius marito facta est, ab eodem saepius domo revocata fuit, quo illa nuncio percussa tanto filiae recuperandae desiderio inflammata est, ut neque inde se abituram, neque domum reversuram affirmaret, nisi, beati huius viri meritis et intercessione, Margarita eius filia vitae restitueretur. Itaque lacrymis ac lanentis omnia miscere, et ardentius orationi instare, atque a Deo, per beati viri merita, summis precibus flagitare coepit ut filiam vitae sibiique redderet; cuius perseverantem firmissima fide orationem respexit Deus, nec sprevit deprecationes eius. Nam sub occasum solis Margarita filia, paulo post meridiem defuncta, non modo vitae, sed etiam integrae valetudini est penitus restituta, quae postridie in templum pedes adiit ad gratias pro tanto beneficio agendas, et decem et quatuor annos supervixit.

Romea de Sala ob partus difficultatem periclitans liberatur.

§ 46. Altera item honestae conditionis foemina, Romea appellata, Michaelis videlicet de Sala hominis pii uxor, beati Raymundi opem experta est. Nam cum maturo iam foetu acerbissimis pariendi doloribus premeretur, ac infantis caput enixa, reliquo intus recluso corpore, tribus integris diebus ac noctibus gravissimo cruciatu torqueretur, nihil propius factum est, quam ex hac vita decederet; nam ob languentis stomachi fastidium, cibos omnes, haustusque respuebat, atque a sensibus alienata vocisque usu privata iacebat exanimis; quo tam praesenti uxoris suae periculo praedictus Michael vehementer animo consternatus, ad templum illico excurrit, beati Raymundi opem subsidiumque implorans, qui simul ad domum rediit, Romea felicissime partum edidit, atque omni dolore est liberata.

Iuvenis mortis proximus saluti restituitur.

§ 47. Praeterea iuvenis quidam continuos viginti dies acutissima febris agitatus, viribusque exhaustus in superiorem aedium partem a suis delatus fuerat, ut aura puriore frueretur, animumque relaxaret, quo ex loco deorsum in lapides et saxa corruens, ita convulsus fractusque membris fuit ut, immotus humi prostratus, ab omnibus mortuus esse putaretur. Eo, ut fit, cura multi videndi et iuvandi causa accurrissent, adstantium quidam pulveres ex beati Raymundi sepulchro desumptos, quos religiose ac pie secum gestabat, in iacentis ac moribundi os iiecit, colloque appendit, atque aeger ille continuo valetudini est integrae restitutus. Et illa quidem aliaque quam plurima multo ante tempore contigerunt, haec vero recentiora sunt.

Michael Amat peste corruptus omni morbo liberatur.

§ 48. Anno millesimo quingentesimo octuagesimo nono, dum pestilentia Barchinone grassaretur, atque ingenti hominum clade inalesceret, quidam probus vir, Michael Amat appellatus, peste mortifera correptus, ac desperata valetudine

a medicis destitutus, sacramentorum atque Extremae Uctionis susceptione ad mortem se comparabat, sensim vero per omnia corporis membra serpente morbo, in eas redactus erat angustias ut, praeclusis faucibus, loqui amplius non posset. Quare intimo cordis et animi affectu beatum Raymundum est deprecatus, ut eam a se infirmitatem depelli precibus suis impetraret; qua in oratione beatum Raymundum sibi videre visus est, atque extensa manu se contingere, quo ex facto ita omni repente morbo levatus est, ut eodem ipso die convalesceret.

Anna Beneta fluxu sanguinis liberatur.

§ 49. Hoc aliquanto recentius est. Nam anno millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, pia quaedam mulier Anna Beneta vocata, Barchinone honestis parentibus orta, ipso Epiphaniae festo copioso sanguinis profluvio in summum vitae periculum adducta erat, neque adhibita medicorum remedia sanguinem ullo modo sistere poterant, neque ipsa in proximum diem victura putabatur. Quare eorundem hortatu cum sanctissimae Eucharistiae atque Extremae Uctionis sacramenta pie et devote sumpsisset, mortem expectabat. Interim in beati Raymundi praesidium toto animo confugit, ac pulveres ex eius sepulchro ad se deferri, atque in cyatho misceri sibi iussit, quibus epotis, melius se habere coepit, et absque ullo prorsus alio pharmaco, vitae discrimen evitavit.

Pulvis ex eius sepulchro emanans salubris.

§ 50. Illud vero perpetui cuiusdam miraculi vim obtinet, quod ex primo eius sepulchro terra quaedam tenuis seu pulvis saluberrimus enascitur, qui licet magna in copia inde exportetur, numquam tamen deficit, ac multae magnaeque corporis infirmitates eo curantur.

Ludovicus de Clamarunt olfactum recuperat.

§ 51. Anno itidem millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, cum iudices constituti ad explorandas beati huius viri reliquias, arcam ubi erant reconditae

aperuissent, tantus illico odor ex eius corpore (qui vivens in odorem suavitatis Deo se consecravit) exhalavit, ut multi qui eo confluerant, nihil eo percipi posse incundius affirmarent, quinimo egregius vir Ludovicus de Clamarunt, ex gravi morbo sensu odoratus a sexdecim annis orbus, cum in ea hominum multitudine videndi desiderio incitatus propius accessisset, cum etiam odorem suavissimum sensit, quo repente ita recreatus est, ut lacrymas prae gaudio continere nec ullam vocem emittere ullo modo posset, verum tacitus apud se cogitans dubitabat num istius solummodo odoris olfactum recuperasset, an etiam rerum aliarum: sed domum reversus ubi se varios odores percipere animadvertit, miraculum subito evulgavit.

Odor ex Beati sepulchro emanans.

§ 52. Neque vero haec odoris fragrantia eo solum tempore ex eius corpore emanavit, sed ex aperto quodam eius sepulchri meatu idem suavis odor quandoque afflatur, qui ab iis sentitur, quos divina bonitas eo munere dignatur.

Reges populi Aragoniae eius canonizationem efflagitant.

§ 53. His pluribusque aliis miraculis, quae referre longum esset, corda regum inclinata plurimique ecclesiarum antistites et praelati, popalique integri regni Aragoniae divinitus excitati, una voce et consensu a multis Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, frequenter petierunt ut beatus Raymundus in Sanctorum numerum referretur.

Ac primo quidem a. MCLXXIX in synodo Tarraconensi.

§ 54. Et quidem, quarto ab eius obitu anno, salutis videlicet humanae millesimo ducentesimo septuagesimo nono, archiepiscopus Tarraconensis, ac decem episcopi regni Aragoniae, multique abbates in concilio provinciali Tarraconae congregati, litteras ad felicis recordationis Nicolaum Papam III, praedecessorem nostrum, dederunt, quibus singularem eius in Deum charitatem, vitaeque innocentiam coram Deo et hominibus testificati,

ut eum, praevia virtutum ac miraculorum eius inspectione, Sanctorum numero adscribere vellet, humiliter supplicarunt.

Deinde sub Bonifacio VIII.

§ 55. Cum autem ipse Nicolaus III praedecessor e vita migrasset, praefecti civitatum regni Aragoniae et principatus Cataloniae, totaque civitas Barchinonensis, quin et priores, caeterique fratres Ordinis Praedicatorum, qui eas provincias incolebant, idem a felicis recordationis Bonifacio octavo, etiam praedecessore nostro, enixe flagitarunt.

Mox sub Ioanne XXII et Alexandro VI.

§ 56. Verum, ipso Bonifacio praedecessore ab humanis etiam erepto, concilium provinciale Tarraconae denuo convocatum, apud sanctae memoriae Ioannem vigesimum secundum, praedecessorem etiam nostrum, primam petitionem renovavit, quo tempore frater Arnaldus Burgvetus, Ordinis praedicatorum, inquisitor ac procurator, a capitulo generali ad hanc causam prosequendam institutus, multos testes super miraculis, quae de hoc beato viro vulgabantur, examinari curavit. Sed cum per dicti Ioannis praedecessoris obitum res transigi non potuisset, clarae memoriae Petrus Aragoniae rex, datis ad felicis recordationis Clementem sextum, similiter praedecessorem nostrum, litteris, vehementer instetit, ut beatus hic vir humanis laudibus extolleretur in terris, quem divinae providentiae sublimitas, quemadmodum in eius litteris habebatur, honorare voluerat in caelis.

Paulus III, ut eius officium in ecclesiis Praedicatorum Ordinis regni Aragoniae recitaretur, concessit.

§ 57. Cum vero huius rei tanta sit gravitas et magnitudo, ut exiguo tempore perfici non potuerit, omnis huius causae tractatio usque ad tempora sanctae memoriae Pauli III, similiter praedecessoris nostri, fuit intermissa, qui tandem precibus bonae memoriae fratris Ioannis a Toledo, tituli Sancti Sixti, cardinalis Burgensis nuncupati inclinatus, concessit ut in omnibus monasteriis et ec-

clesiis Ordinis Praedicatorum in regno Aragoniae existentibus solemne officium de beato Raymundo celebrari posset.

Philippus II petit a Clemente VIII ut causa huiusmodi canonizationis concluderetur.

§ 58. Interiecto autem diuturni temporis intervallo, cum Deus, qui est gloria virtutis Sanctorum, beati Raymundi meritis et intercessione, plurima in dies beneficia toti Hispaniae largiretur, clarae etiam memoriae Philippus II Hispaniarum rex catholicus, per litteras, et per dilectum filium nobilem virum Antonium de Corduba et Cardona, Suessae ducem, suum apud nos et Sedem Apostolicam oratorem supplicavit, ut huic causae sub tot Romanis Pontificibus inchoatae ipsi vellemus finem imponere; quo sane pio regis studio vehementer sumus recreati.

Remissa ad congregationem S. Rituum.

§ 59. Nam cum ab ipso pontificatus nostri principio nihil magis, quam Dei gloriam et catholicae religionis exaltationem spectaverimus, gaudehamus in Domino, cum utramque huiusmodi supplicationibus promoveri cerneremus. Itaque ut religioso eius desiderio satisfaceremus, venerabilibus fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus Congregationis Sacrorum Rituum iniunximus, ut acta omnia, quae prius hac in re confecta erant, diligenter inspicerent et examinarent. Hi autem fuere ex triplici ordine assumpti, venerabiles fratres episcopi Alphonsus Ostiensis Gesualdus, Inicus Avalos Portuensis de Aragona, Gabriel Sabinensis Paleottus, et dilecti filii nostri Alexander Sanctae Mariae Transyberim Medices, Franciscus Sancti Petri ad Vincula de Gioiosa, Augustinus Sancti Marci Veronensis, Dominicus Sancti Chrysogoni Pinellus, Franciscus Maria Sanctae Mariae in Ara coeli de Monte, Ascanius Sanctae Pudentianae titulum presbyteri Columna, Odoardus Sancti Eustachii Farnesius, Antonius Sanctorum Quatuor Coronatorum Fachinettus diaconi nuncupati Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales.

§ 60. Coram quibus rite congregatis, cum dilectus filius Michael Llot, sacrae theologiae doctor, frater eiusdem Ordinis Praedicatorum, professus ac procurator legitime hac in causa constitutus, pro suo munere, in quod per sex annos continuos diligenter incubuit, quasdam scripturas ad hanc ipsam causam spectantes protulisset; quia tamen multae probationes addi poterant, litterae ad archiepiscopum Tarraconensem, atque ad Barchinonensem et Vicensem episcopos cum opportuna facultate missae sunt, ut alias omnes scripturas et probationes annis superioribus hoc in negotio factas Barchinone extraherent, et ea denique agerent, quae ad hanc causam requiri videbantur, omniaque ad nos transmitterent, quae cum essent omni iure confecta, summaque auctoritate firmata, et debita cum diligentia et fide transmissa:

Quae tribus Rotae auditoribus examinandae traduntur.

§ 61. Nos tribus viris, doctrina et integritate praestantibus, ac usu peritissimis, Seraphino videlicet Olivario Razzalio decano, Petro Francisco Gipsio, et Francisco Peniae causarum palatii nostri auditoribus commisimus, ut ea summo studio quantaque possent diligentia legerent, expenderent, ac totius causae merita exactissime ponderarent. Quo in munere cum sedulo et accurate versarentur, Philippus II Hispaniarum rex catholicus, cuius memoria in benedictione sit, magno in primis nostro et totius orbis christiani dolore ac detrimento, viam universae carnis ingressus est.

Philippus III causae prosecutionem urget.

§ 62. Quare charissimus in Christo filius noster Philippus III, Hispaniarum item rex catholicus eius filius, non modo regnorum, verum etiam paternarum virtutum haeres, statim a primo regni sui exordio, ut se suaque omnia in beati Raymundi praesidium ac patrocinium conferret, litteris, et per eundem Antonium Suessae ducem oratorem item suum no-

Procurator nonnullas protulit scripturas.

bis supplicavit, ut in hac causa progredi vellemus. Idcirco vehementer laetabamur et benedicebamus Domino, qui pios reges perpetuo suscitavit, ad Sanctos suis honoribus prosequendos, quos elegit in aedificationem corporis Christi, quod est Ecclesia.

Processus itaque in d. congregatione examinatus et approbatus.

§ 63. Cum igitur praedicti auditores in disceptandis actis in universo processu diuturnam et assiduam navassent operam, nihilque eorum quae ad hanc rem peragendam pertinent praetermississent, omnem rei gestae seriem suumque iudicium scripto nobis tradiderunt, quorum integram relationem nos eisdem cardinalibus Congregationis Sacrorum Rituum per eodem auditores tradi iussimus, atque ut plurimum iudicio tota haec causa examinaretur, alios etiam cardinales prioribus adiunximus, nimirum dilectos filios nostros Federicum Sanctae Mariae Angelorum in Thermis Borromacum, Antonium Mariam S. Agnetis in Agone Gallum, Caesarem Sanctorum Nerei et Achillei Baronium, Sylvium Sancti Salvatoris in Lauro titulum presbyteros Antonianum, atque Andream Sancti Angeli in foro Piscium Perettum diaconum Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, quos omnes monuimus, ut acta omnia de beati Raymundi puritate fidei, morum integritate, ac miraculorum evidentia, tanto studio perpenderent, quantum et rei gravitas requirebat, et nos merito expectabamus; qui cum privatim, multisque congregationibus inter se habitis, dilecto filio Pompeo Molella, fisci nostri procuratore semper citato, et partes suas diligenter praestante, singula rerum capita et acta omnia sedulo examinassent, ac processum, testes, instrumenta et huius causae monumenta cum auditorum sententiis diligenter contulissent, eoque adducta essent omnia, ut ad nos referri oporteret:

§ 64. Nos consistorium secretum pro

more convocari iussimus, in quo praefatus Alphonsus cardinalis Gesualdus, suo et totius Congregationis nomine, primum retulit scripturas, processum omniaque huius causae acta legitime confecta esse, ac maximae auctoritatis probataeque veritatis vim obtinere; deinde tota beati Raymundi vita, multisque miraculis enarratis, se et caeteros dictae Congregationis cardinales, una voce unaque mente in eam sententiam venisse dixit, beatum Raymundum (si ita nobis videretur) posse catalogo Sanctorum aggregari. In quorum sententiam cum reliqui cardinales suo quisque suffragio ex ordine ivissent, magnam animi voluptatem capiebamus, quod beati huius viri sanctitatem in dies magis elucere videremus. Atque ut in hoc gravissimo negotio nihil de pristina nostra consuetudine ac debita diligentia remitteremus, nos ipsi facta studiose et accurate perlegimus, atque eorumdem Rotae Auditorum, et venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium relationem verissimam esse comperimus.

Factaque in consistorio publico instantia.

§ 65. Quare, lapsis paucis post diebus, ex Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum instituto, consistorium publicum indiximus, in quo praeter cardinales, patriarchae, archiepiscopi, episcopi, praelati nostrique familiares nobis adfuerunt, ac in eo dilectus filius Bernardinus Scottus consistorialis aulae nostrae advocatus, eximia beati Raymundi charitate, vitae innocentia et miraculis copiosa oratione explicatis, charissimi in Christo filii nostri Rodulphi Romanorum regis illustris in imperatorem electi, et eiusdem Philippi III regis Hispaniarum catholici, et principatus Cataloniae totiusque Ordinis Praedicatorum nomine, ut beatum Raymundum Sanctis adiungere vellemus, a nobis suppliciter flagitavit.

§ 66. Quae cum audiremus, benedicebamus Domino, et gratias Deo agentes

Clemens publicas, privatasque

Facta de omnibus in consistorio relatione, atque a Pontifice seorsim examinatis.

ad Deum preces
ferri iubet.

laetabamur Philippum III regem catholicum in ipso regnandi principio hunc sibi ad felicem regnorum suorum administrationem patronum tanto ardore postulare. Itaque respondimus, sanctam eius petitionem nobis esse gratissimam, et eam ad Dei gloriam in primis, et communem totius christianae reipublicae utilitatem pertinere, quod nimirum Deus (qui splendor et gloria Sanctorum est) in Sanctis suis magis laudatur, et christifideles eo facilius divinae gratiae muneribus, auctis intercessoribus, obtinent, quo maior cultus et honor Sanctis adhibetur. Praeterea singularem regis pietatem commendantes, optare nos pio eius desiderio satisfacere diximus; huius tamen rei tantam esse gravitatem, ut maturius adhuc cum venerabilibus fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus et caeteris episcopis deliberandum esse censeremus. Itaque omnes eos in Domino hortati sumus, ut omnia quae ad beati Raymundi vitam et miracula spectarent; omni studio et diligentia examinarent; deinde orantes in spiritu et in ipso vigilantes, quod nos facturi eramus, Deum precarentur ut daret nobis spiritum sapientiae et revelationis, quo haec arcana coelestia, quae ratione humana comprehendere non possunt, cognosceremus, et illuminaret oculos cordis nostri, ut quid in hac gravissima causa statuendum esset, deliberare possemus.

§ 67. His peractis, secretum aliud consistorium indiximus, cui etiam patriarchas, archiepiscopos et episcopos, qui tunc erant in Urbe, ac nostros et Sedis Apostolicae notarios, necnon palatii nostri auditores et secretarios volumus interesse, in quo nos ex gratiae coelestis abundantia (qua nostra tenuitas in hac suprema pastorali vigilia, domus Dei, quae est Ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis constituta est), ea

diximus, quae ad hanc causam spectare nobis visa sunt; deinde ab iisdem fratribus nostris petivimus ut, consideratis atque examinatis omnibus actis, id praecise dicerent, quod Spiritus Sanctus eis daret eloqui, et an beatus Raymundus Sanctis adscribendus esse videretur. Itaque primum Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, deinde patriarchae, tum archiepiscopi et episcopi ibidem praesentes, suo quisque loco dictis sententiis, omnes communi consensu ex iis, quae in universo processu explorata erant, merito a nobis beatum Raymundum inter Sanctos referendum esse censuerunt. Gratias igitur Deo agebamus, qui fratres nostros omnes in unitate spiritus idem sentire facit, tribuens omnibus cor unum et animam unam, eosque monuimus ut interim precibus, ieiuniis et elemosynis Dei gratiam et auxilium nobiscum invocarent. Cumque omnia iam ad praescriptum et normam sacrorum canonum confecta essent, quod supererat acturi, post aliquot menses diem canonizationis diximus tertium kalendas maii, Dominicam videlicet in Albis, qua Paschalis solemnitas terminatur, neophytorum habitus candore animi permanente commutatur, et evangelium in Ecclesia legitur, quo Christus Dominus post resurrectionem ad discipulos ianuis clausis ingressus, insufflato eis Spiritu Sancto, potestatem remittendi et retinendi peccata est elargitus; in quo magna nobis laetitiae materia oblata est, quia videlicet meminimus, beatum Raymundum et sacramenti poenitentiae ministrum extitisse, et post traiectionis miraculum ianuis clausis monasterium sui Ordinis Barchinone ingressum esse; deinde etiam quod eodem solemnitate et laetitiae die nos ab hinc septem annis Sanctum Hyacinthum Polonum eiusdem Ordinis Fratrum Praedicatorum, beati Raymundi coetaneum, in Sanctos retuli-

Indicta solemnitas canonizationis die Dominica in Albis.

mus: ad quam quidem animi nostri voluptatem non mediocri accessio facta est, quod hoc ipso die Sanctae Catharinae Senensis, ac Sancti Petri martyris festum in Ecclesia solemniter celebretur, qui sub eadem Sancti Dominici disciplina vitam sanctissime traduxerunt. Quam ob rem in tam accommodata totius Ecclesiae ac Sanctorum eiusdem Ordinis ad hanc celeberrimam actionem festivitate, nos beato Raymundo eundem honorem decernere statuimus, qui sanctis confessoribus adhibetur.

§ 68. Cum igitur praescripta Dominica in Albis, hodierna scilicet dies advenisset, nos cum venerabilibus fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis et episcopis, qui in capella nostra pontificia hanc ob causam convenerant, vestibus sacris induti, hymnum *Ave Maris Stella* inchoavimus, reliquum capellae nostrae choro prosequente, ad Beatae Mariae Virginis opem implorandam, atque ita cantantes in viis Domini, Romanae Curiae praelatis, officialibus et familiaribus nostris, et saeculari ac religioso clero longo ordine praecedentibus, singulis cereos accensos gestantibus, ex nostro palatio apostolico ad augustissimam Principis Apostolorum basilicam processimus vario ornamentorum genere instructam, eamque ingressi ad sanctissimum Eucharistiae Sacramentum genuflexi prostruimus, orantes ut Deus hanc celeberrimam actionem, ad laudem et gloriam nominis sui dirigeret. Inde ad supremam ecclesiae partem ascendimus, alto et sublimi fornice admirandam, ubi amplum regioque sumptu suggestum erectum erat coram altari Sancti Petri Principis Apostolorum, in quo sacram pontificalem missam celebraturi eramus, omniaque facibus cereisque ardentibus collucebant; ac plurimae circum imagines beatum Ray-

Ritus canonizationis in Basilica Vaticana celebrati.

mundum erecto corpore egregie pictum referebant, dextera manu clavem in potestatis atque officii poenitentiarum memoriam, sinistra librum doctrinae ac decretalium monumentum gerentem, ubi statim nobis in mentem venit nos iisdem, quibus beatus Raymundus, capellani videlicet, seu causarum palatii apostolici auditoris munere, antequam in numerum cardinalium assumeremur, et in ipsa cardinalis dignitate summi poenitentiarum officio, quamquam non exacte ac perfecte, functos fuisse, ac propterea Deum in spiritu humilitatis non sine lacrymis precabamur, ut si quid istis in muneribus ex nostra imbecillitate a nobis omissum, vel commissum fuisset, id eius bonitas atque clementia, beati Raymundi meritis atque intercessione, nobis condonaret. Deinde in suggestum delati ante idem altare Principis Apostolorum oravimus, ut suo nobis auxilio praesidioque adesset, mox in excelso e regione altaris throno consistentes, eosdem cardinales, patriarchas, archiepiscopos et episcopos sacris indutos vestibus obedientiam nobis de more praestantes excepimus; tum dilectus filius noster Odoardus Sancti Eustachii cardinalis Farnesius nuncupatus, regni Aragoniae protector, catholici regis nomine semel, iterum, ac tertio suppliciter a nobis flagitavit, ut beatum Raymundum in Sanctos referremus, cuius singulis petitionibus opportune respondimus, ac per interiecta totidem intervalla, litanias, hymnos precesque adiunximus.

§ 69. Denique absolutis perfectisque omnibus iis, quae a Romanis Pontificibus hoc in genere instituta sunt, communibus precibus implorata Spiritus Sancti ope, ad honorem Sanctae et individualae Trinitatis, ad exaltationem fidei catholicae et religionis christianae augmentum, auctoritate eiusdem Sanctae Trini-

B. Raymundus St. albo adscribitur, eiusque festus die in ianuar. celebrandus proponitur.

tatis, Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, beatorum Apostolorum Petri et Pauli, ac nostra, de venerabilium fratrum nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, omniumque patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in Romana Curia existentium consilio, communique consensu, beatum Raymundum a Peñafort, Ordinem fratrum praedicatorum expresse professum, ac in ecclesia Sanctae Catharinae eiusdem Ordinis Barchinone sepultum, de cuius innocentia vitae et miraculis nobis plane constat, Sanctum esse definivimus, ac Sanctorum confessorum numero et catalogo adscribendum esse decrevimus, prout per praesentes definimus, decernimus et adscribimus, statuente ut ab universa Ecclesia quolibet anno, die septima ianuarii, festum eius et officium, sicut pro uno confessore non pontifice ad normam in rubricis Breviarii Romani praescriptam devote celebretur. Insuper omnibus vere poenitentibus et confessis, qui singulis annis, eodem die, praedictam ecclesiam Sanctae Catharinae Barchinonensis, in qua corpus eius conditum est, pie et devote visitaverint, easdem indulgentias et peccatorum remissiones concessimus et elargiti sumus, quemadmodum concedimus et elargimur, quae caeteris dicti Ordinis monasteriis et ecclesiis diebus festis Sanctorum eiusdem Ordinis concessae sunt.

Concessae
praesentibus in-
dulgenciae.

§ 70. Itaque omnibus, quae ad beati Raymundi canonizationem spectabant, rite peractis, atque hymno ad Dei laudem et gratiarum actionem decantato, divinaque ope Sancti Raymundi meritis, peculiari in eius honorem oratione, quam nos ipsi fecimus, et clara voce recitavimus, invocata, nos in eodem loco et altari principis Apostolorum missam solemnem de octava Dominicae Resurrectionis, cum eiusdem beati Raymundi commemora-

tione, celebravimus, omnibusque christifidelibus, qui et canonizationi et missae interfuerunt, ad Dei laudem et Sancti sui gloriam, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam concessimus. Quare Deum mirabilem in Sanctis suis benedicimus, et gratias immortales Ei agamus, quia suscepimus misericordiam in medio templi eius, novum videlicet in Ecclesia intercessorem, cuius meritis ac suffragiis, in omnibus animae corporisque periculis adiuvemur. Ac singulari plane divinae providentiae munere factum est, ut hisce difficillimis temporibus, quibus religio catholica inimicorum telis assidue impugnatur, hunc patronum et advocatum universi christifideles consequuti sint, ad Ecclesiae pacem in primis et tranquillitatem, ad optatam principibus christianis concordiam, ac haereticis in errorum tenebris a via salutis errantibus lucem veritatis impetrandam.

§ 71. Caeterum, quia nimis difficile foret praesentes nostras litteras ad singula quaeque loca deferri, volumus ut earum transumptis etiam impressis, manu publici notarii subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem fides ubique habeatur, quae hisce praesentibus haberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

§ 72. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum definitionis, decreti, adscriptionis, statuti, concessionis, elargitionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo primo, tertio kalend. maii, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 29 aprilis 1601, pontif. an. x.

Fides danda
transumptis.

Clausulae.

Papae et cardinalium subscriptiones.

✠ Ego Clemens catholicae Ecclesiae episcopus.

Protector noster aspice Deus.

- ✠ Ego Ptolomaeus episcopus Portuen., card. Comensis.
 ✠ Ego Iulius Antonius episcopus, cardin. Praenestinus et S. Severinae.
 ✠ Ego Hieronymus episcopus Sabinensis, cardinalis Rusticucius.
 ✠ Ego Alex. Episcopus Albanen., card. de Florentia.
 ✠ Ego Antonius Maria, tit. S. Mariae Transtiberim, card. Salviatus.
 ✠ Ego Augustinus, tit. S. Marci, presbyter card. de Verona.
 ✠ Ego Simeon, tit. S. Laurentii in Lucina, presb. card. de Terranova.
 ✠ Ego Dominicus, tit. S. Chrysogoni, presbyter card. Pinellus.
 ✠ Ego Fr. Hieronymus Bernerius, tituli S. Mariae super Minervam, presbyter card. Asculan.
 ✠ Ego Antonius, tit. S. Stephani in Monte Coelio, presb. card. Saulius.
 ✠ Ego Fr. Gregorius, tit. S. Augustini, presbyter card. de Montelparo.
 ✠ Ego Paulus, tit. S. Caeciliae, presbyter card. Sfondratus.
 ✠ Ego Benedictus, tit. S. Marcelli, presbyter card. Iustinianus.
 ✠ Ego Franciscus Maria, tit. S. Mariae in Aracoeli, card. a Monte.
 ✠ Ego Octavius, tit. S. Alexii, presbyter card. Paravicinus.
 ✠ Ego Hieronymus tit. S. Pancratii, presbyter card. Matthaicus.
 ✠ Ego Octavius, tit. S. Mariae de Populo, presbyter card. Aquaviva.
 ✠ Ego Flaminius, tit. S. Mariae de Pace, presbyter card. Platus.
 ✠ Ego Lutus, tit. Ss. Quirici et Iulittae, presbyter card. Saxus.

- ✠ Ego Franciscus Maria, tit. S. Bartholomaei in Insula, presbyter card. de Senis.
 ✠ Ego Camillus, tit. Ss. Ioannis et Pauli, presbyter card. Burghesius.
 ✠ Ego Caesar, tit. Ss. Nerei et Achillei, presbyter card. Baronius, S. R. E. bibliotecarius.
 ✠ Ego Laurentius, tit. S. Laurentii in Pane et Perna, presbyter card. Blanchettus.
 ✠ Ego Franciscus, tit. S. Crucis in Hierusalem, presb. card. de Avila.
 ✠ Ego Franciscus, tit. S. Thomae in Parione, presb. card. Mantica.
 ✠ Ego Pompeius, tit. S. Balbinae, presbyter card. Arigonus.
 ✠ Ego Dominicus, tit. S. Petri in Monte Aureo, presb. card. Tuscus.
 ✠ Ego Arnaldus, tit. S. Eusebii, presb. card. Ossatus.
 ✠ Ego Paulus Emilius, presb. cardin. Sancti Marcelli.
 ✠ Ego Silvius, tit. S. Salvatoris in Lauro, presb. card. Antonianus.
 ✠ Ego Robt., tit. S. Mariae in Via, presbyter card. Bellarminus.
 ✠ Ego Bonvisus, tit. S. Blasii de Annulo, presbyter card. Bonvisius.
 ✠ Ego Franciscus diaconus card. Sfortia, S. Mariae in Via lata.
 ✠ Ego P. S. Nicolai in Carcere diaconus card. Aldobrandinus, S. R. E. camerarius.
 ✠ Ego Cynthius diaconus cardin. Sancti Georgii.
 ✠ Ego Bartholomaeus S. Mariae in Porticu diaconus card. Coesius.
 ✠ Ego Io. Baptista S. Mariae in Cosmedin diaconus card. Detus.

CCLIX.

*Civibus Comaclensibus nonnulla privilegia conceduntur*¹.

Dilectis filiis communitati et hominibus civitatis nostrae Comaclensis

Clemens Papa VIII.

Dilecti filii,

salutem et apostolicam benedictionem.

Sincerae fidei et devotionis affectus, quem erga nos et Apostolicam Sedem gerere comprobamini, nos inducit ut vos specialibus favoribus et gratiis libenter prosequamur.

Comaclensium erga Sedem Ap. fidem commendat.

§ 1. Cum itaque alias vobis diversas gratias, concessionem et indulta per nostras in forma brevis, sub datum Ferrariae XVIII Iulii MDCXVIII, pontificatus nostri anno septimo, expeditas litteras concesserimus, prout in eisdem litteris plenius continetur; et sicut pro parte vestra exhibita nobis nuper petitionis series continebat, nonnumquam super eisdem gratiis, concessionibus et indultis aliqua dubia suboriantur, ac tam pro eorum declaratione, quam pro maiore istius populi, et praesertim pauperum, commoditate cupiatis, ut infra, per nos opportune provideri.

Concedit Clemens.

§ 2. Nos supplicationibus vestro nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, vos amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdictionis, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, privilegia, indulta et gratias per nos vobis concessas, ut praefertur, ac litteras praefatas desu-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevis.

per expeditas, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, inviolate perpetuo observari debere statuimus et ordinamus; et quoad extractionem frumenti, vini, bladorum, leguminum et alterius cuiusvis annonae generis, ubi necessario requiruntur superiorum licentiae, illas cuicumque Comaclensi gratis concedi iubemus; et quoniam, ut asseritis, ad appaltatoris pellium civitatis nostrae Ferrariensis instantiam, impedimini super extractione carnum, seu belluarum ad carnes pro esu vestro ex districtu et comitatu Ferrariae; nos volumus pariter et praecipimus, quod cum ista civitate Comaclensi et eius habitatoribus agatur, sicut agitur cum caeteris locis districtus Ferrariae, et quod dictus appaltator seu conductor pellium nullo modo possit impedire quin vos pro usu vestrae civitatis carnes et belluas ex districtu et comitatu Ferrariae extrahere valeatis. Praeterea omnibus et singulis habitatoribus civitatis Comaclensis ut iuxta tenorem praedictarum litterarum, quocumque anni tempore, quodvis annonae genus, sine aliqua licentia, praeterquam quoad frumentum ex districtu et comitatu Ferrariensi extrahere pro eorum usu libere possint et valeant; utque similiter in quocumque alio loco Status Ecclesiastici mediate vel immediate subiecto, praeter frumentum iam in praedictis litteris concessum, carnes, oleum et quodecumque aliud annonae genus pro usu et victu eorum, sine alienius vectigalis seu gabellae (etiam Camerae nostrae Apostolicae solvi solitae, excepta tamen illa, quae solvitur pro carnibus tam mortuis quam vivis) solutione, emere et ad dictam civitatem Comaclensem conducere, habita tamen prius licentia, quoad animalia et oleum a S. R. E. camerario, iuxta solitum, possitis et valeatis, auctoritate apostolica, tenore praesentium, li-

Frumenta, blada, animalia et id genus caetera extrahere possunt.

Pascua quomodo dividenda: Mons Pietatis erigendus.

centiam concedimus et indulgemus. Insuper ut pascua, quae ad vestram communitatem pertinent, et vere ab eadem communitate fuerunt possessa, et nunc possidentur, sita inter Magnavaccam et Primarum inter cives Comaclenses, qui illa ad culturam reducere intendunt, cum interventu gubernatoris civitatis Comaclensis (reservato communitati praedictae directo dominio) dividere et ad tertiam generationem, solutis quotannis eidem communitati libris quingentis illius monetae in totum pro rata quemlibet tangente, concedere valeatis. Utque etiam unum Montem Pietatis, in quo pecuniae pauperibus super pignoribus mutuari possint, in eadem civitate erigere, dummodo non exigatur aliquid supra sortem ultra expensas necessarias ministrorum et domus dicti Montis ab Ordinario taxandas erigere possitis, auctoritate et tenore praedictis, facultatem impertimur. Ad haec, ut cancellaria civilis eiusdem civitatis Comaclensis a notario Comaclensi, quolibet anno a vestra communitate deputando, exerceri debeat cum capitulis et conditionibus eidem communitati benevisis, dummodo notarius, qui illam per annum exercuerit, debeat vacare et abstinere ab eiusdem exercitio per triennium proximum, nec ipsa communitas dispensare aut permittere valeat, ut idem notarius possit alium substituere; itaut omnes notarii Comaclenses, dummodo sint idonei, eodem beneficio frui possint, auctoritate et tenore praedictis, indulgemus. Demum quia ut pariter asseritis, magister postarum Ferrariensis nunc existens, hospitem postae Magnavaccae ad vos spectantis, ad solutionem annuam viginti quinque scutorum, et ad nonnullas alias recognitiones seu regalias gravare intendit, nos harum serie decernimus dictum hospitem aut vos in praemissis, ultra solitum, nullo modo molestari debere.

§ 4. Sicque in praemissis omnibus et singulis ab omnibus censi, et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam nostrum et Apostolicae Sedis in civitate et ducatu Ferrariensi de latere legatum, ac Sanctae Romanae Ecclesiae camerarium, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae praeservativae.

§ 5. Mandantes nihilominus praedictis legato, ac eius collegae, seu vicelegato et camerario, ut vobis in praemissis efficaciae defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra, vos et alios quoscumque, ad quos pertinet, praemissorum effectu perpetuo pacifice frui et gaudere, non permittentes vos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet molestari, perturbari vel inquietari.

Excoquitorum designati.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae provinciae et civitatis et ducatus, aliorumque quorumcumque locorum Status nostri Ecclesiastici, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, necnon omnibus illis, quae in praefatis litteris volumus non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Obstantia derogatio.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die x maii MDCI, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 10 maii 1601, pontif. an. x.

CCLX.

Subsidium quinquaginta millium scutorum super fructibus beneficiorum ecclesiasticorum, in dominio republicae Venetae existentium, ad gravissimas

*Apostolicae Sedis necessitates sublevandas, imponitur*¹.

Venerabili fratri Offredo episcopo Melphitensi, nostro et Apostolicae Sedis in dominio Venetorum nuncio,

Clemens Papa VIII.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Causae huius imponendi subsidii.

§ 1. In summis Apostolicae Sedis necessitatibus, et pro sustinendo gravissimarum expensarum onere, cum Apostolicae Camerae reditus supplere non possunt, ad Ecclesiae peculium recurrere, et necessaria subsidia a personis ecclesiasticis, praeter nostram intentionem, exigere cogimur. Hoc igitur tempore potissimum id facere compellimur, quo graviora onera, pro imminentibus christianae reipublicae periculis propulsandis, subire tenemur.

Imponendi subsidii de quo in rubrica.

§ 2. Propterea motu proprio, et ex certa scientia maturaque deliberatione nostra, ac de Apostolicae potestatis plenitudine subsidium quinquaginta millium scutorum auri in auro super omnibus et quibuscumque fructibus, redditibus, proventus, iuribus et obventionibus universis omnium et quarumcumque ecclesiarum patriarchalium, nec non collegiorum, monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum patriarchalium, archiepiscopatum, episcopatum, abbatiale, capitularium et conventuale, prioratum quoque, praepositarum, praepositatum, praepositoriarum, canonicatum, praebendarum, dignitatum etiam maiorum et principalium, personatum, administrationum et officiorum, caeterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura et sine cura, saecularium, et quorumvis ordinum et militiarum ac hospitalium, ac etiam eorum, qui proprietates redditusque certos, ex privilegio apostolico aut alias possident, et quorumcumque aliorum Or-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

dinum utriusque sexus regularium in universo dominio reipublicae Venetorum existentium, licet aliis oneribus gravati existant, pro una vice tantum, tenore praesentium, indicimus et imponimus.

§ 3. Ac propterea fraternitati tuae praesentes committimus et mandamus ut subsidium huiusmodi ab universis et singulis venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ac dilectis filiis capitulis, clericis, beneficiatis, nec non abbatibus, prioribus, praepositis, administratoribus, conventibus, collegiis, militibus et aliis quibuscumque personis ecclesiasticis, saecularibus et quorumvis Ordinum et Militiarum, ac hospitalium huiusmodi, regularibus, utriusque sexus, ecclesias, monasteria, prioratus, praepositorias, praepositatus, dignitates, administrationes, officia, caeteraque beneficia ecclesiastica huiusmodi saecularia vel regularia aut militaria obtinentibus (exceptis tamen a subsidio huiusmodi Congregatione Monachorum Cassinensium, S. Iustinae nuncupatae, et aliis quibusdam Congregationibus Regularibus, quas felicis recordationis Pius Papa V exemit et immunes fecit, et quas etiam nos de novo ab huiusmodi subsidio, atque onere per praesentes eximimus et immunes facimus), licet in impositione decimarum eidem dominio reipublicae Venetorum, per felicis recordationis Gregorium XIII, praedecessorem nostrum, et per nos, quinquennio iam elapso, concessarum, ratam ipsas Congregationes tangentem haecenus solverint, volumusque propterea, ut tota illa portio ac rata huiusmodi subsidii, quae dictas duodecim Congregationes, si, ut praefertur, immunes atque exemptae non essent, contingeret, quaeque ab illis alias exigenda foret, ab aliis personis ecclesiasticis superius nominatis, proportionabiliter et pro rata exigatur, nec non etiam exceptis S. R. E. cardinalibus, ac fratribus hospitalis Sancti

Mandatum nuncio apostolico de eo exigendo.

Ioannis Hierosolymitani, nec non fratribus Mendicantibus, ac beneficiis ecclesiasticis Officio Inquisitionis haereticae pravitatis in dicto dominio instituto unitis, annexis et applicatis (quos scilicet cardinales ac Fratres Hospitalis supradicti, et beneficia inquisitioni haereticae pravitatis unita, in totum, Fratres vero Mendicantes pro medietate dumtaxat ab eodem subsidio et illius solutione immunes ac exemptos esse, iuxta exemptionem in praedicta impositione decimarum eidem dominio Venetorum, praedicto quinquennio iam elapso, per nos concessarum, haecenus ad favorem earundem personarum, ut praefertur, exceptarum factam) volumus et decernimus petere, exigere et colligere, eisque tam in genere quam in specie, ut dictum subsidium cum effectu solvant, sub privationis beneficiorum ecclesiasticorum per eos obtentorum, aliisque, arbitrio tuo, imponendis poenis, etiam pecuniariis, ac demum per sententias et censuras ecclesiasticas, etiam saepius aggravandas, mandare et percipere.

Ad hanc facultate subcollectorum deputandi.

§ 4. Ac pro faciliiori dicti subsidii exactione, unum vel plures subcollectores, cum pari vel limitata potestate in unaquaque civitate, diocesi et loco eiusdem dominiis per locorum Ordinarios deputandos, approbare: et si qui ex locorum Ordinariis, intra aliquem brevem terminum arbitrio tuo praefigendum, viros idoneos ad id deputare neglexerint, tu, sine illorum etiam consensu, illos arbitrio tuo libere deputare, aliosque eorum loco, quoties tibi placuerit, substituere et surrogare.

Remnentes cogendi.

§ 5. Ac solvere recusantes vel diffidentes, ac generaliter quoscumque alios contradictores et rebelles, ac ne subsidium huiusmodi exigatur et persolvatur, quomodocumque suadentes vel impediendes directe vel indirecte, per praedictas poenas et censuras ecclesiasticas, aliaque

opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescere, auxiliumque brachii saecularis propterea invocare, et demum in exactione subsidii huiusmodi, prout alias in exactione decimarum, dicto dominio, ut praefertur, quinquennio iam elapso, concessarum fieri consuevit, et iuxta taxam in illarum exactione haecenus observari solitam, salvis praemissis, quoad exemptionem supradictarum Congregationum et aliarum personarum, ut praefertur, exceptarum procedere: solventes vero de solutis quietare et liberare, ac a censuris et poenis, quas dicta de causa incurrerint, absolvere, ac omnia et singula alia in praemissis et circa ea necessaria et opportuna facere, mandare, et ordinare, et exequi auctoritate nostra cures et cum effectu facias: nos enim tibi super his omnibus et singulis plenam, liberam, amplam et universam facultatem tribuimus et impertimur.

Modus in huiusmodi exactione servandus.

§ 6. Et ulterius, auctoritate et tenore praemissis, decernimus et declaramus, subsidium huiusmodi integrum et liberum ab omni et quocumque alio onere et gravamine, nec non etiam ab universis provisionibus et expensis collectorum et subcollectorum, vel aliorum ministrorum in eiusdem subsidii exactione intervenientium, quorumcumque esse debere, et ad illius contributionem unumquemque supradictum pro rata fructuum et reddituum suorum, secundum verum annum valorem; nec non quoscumque etiam pensionarios pro rata pensionum super fructibus, redditibus et emolumentis quarumcumque Ecclesiarum et beneficiorum supradictorum ad ipsorum favorem reservatarum, etiam quantumvis a similibus subsidiis, vel aliis oneribus exemptarum, quae rata in solutione pensionum detrahi debeat, et similiter reservatariorum eorumdem fructuum, reddituum et emolumentorum quorumcumque, pariter pro illorum

rata omnino obligatos esse et teneri, nec aliquem ipsorum pensionariorum aut reservatariorum quocumque privilegio, immunitate, exemptione et indulto suffultum, ab huiusmodi contributione se excusare et eximere posse; et recusantes seu differentes, aut alias quomodolibet contradicentes per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, per censuras et poenas ecclesiasticas huiusmodi cogi et compelli posse et debere; sicque ab omnibus censeri, et ita per praedictos iudices, etiam causarum palatii apostolici auditores, subblata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere: ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantia tolluntur.

§ 7. Non obstantibus nostra, quatenus opus sit, de non tollendo iure quaesito, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac etiam in provincialibus, et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus, et ordinationibus, ac quarumcumque ecclesiarum, ordinum, et monasteriorum, ac militiarum, et aliorum regularium locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, immunitatibus et litteris apostolicis eisdem ecclesiis, ordinibus, monasteriis, militiis ac aliis regularibus locis, eorumque praesulibus, abbatibus, prioribus, conventibus, collegiis, militibus, et aliis personis ecclesiasticis, saecularibus et regularibus, utriusque sexus, nec non pensionariis, ac fructum reservatariorum praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis in genere vel in specie, ac alias quomodolibet in contra-

rium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua mentio habenda esset, ac etiamsi in litteris reservationum pensionum, aut fructuum huiusmodi caveatur expresse, quod pensionarii, vel forsan reservatarii supradicti ad contributionem faciendam minime teneantur, sed quod provisi de beneficiis, super quorum fructibus pensiones impositae fuerint, ratam ad pensionarios spectantem persolvere, et onus dictam ratam solvendi in se suscipere debeant, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse, ac latissime derogamus, et derogatum esse volumus. Aut si patriarchis, archiepiscopis, episcopis, praepositis, capitulis, conventibus et aliis personis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod ad solutionem vel contributionem subsidi alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die x maii MDCI, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 10 maii 1601, pontif. an. x.

CCLXI.

Declaratio et extensio constitutionis Sixti V, de non alienandis per subditos Status Ecclesiastici bonis, quae in eo-

*dem Statu existunt, favore non subditorum absque Sedis Apostolicae licentia*¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exortium.

Romanum decet Pontificem suorum praedecessorum constitutiones innovare, ac quandoque eas declarare et extendere, ne illarum observantia propter aliquorum pravam interpretationem retardetur, vel ob hominum malitiam earundem effectus cludatur.

Indicatio bullae Sixti PP. V.

§ 1. Alias siquidem felicitis recordationis Sixti Papa V, praedecessor noster, etc.²

Abusus nonnulli ac dubia in illius executione, vel etiam infraudem extorta sunt.

§ 2. Cum autem, sicut experientia docuit, posteaquam praedictae Sixti praedecessoris litterae emanarunt, nonnulli Status nostri Ecclesiastici habitatores et subditi, praetextu permissionis in dictis Sixti praedecessoris litteris contentae, quod nimirum omni dicti Status Ecclesiastici habitatori, sive extraneo sive subdito, licitum sit de bonis suis stabilibus in eodem Statu Ecclesiastico existentibus, quocumque alio quam venditionis, seu permutationis, et donationis titulo disponere, vel in consanguineos, vel in alios de dicto Statu non existentes (qui tamen intra triennium, vel in eodem Statu habitatum veniant, vel bona ipsa in alium, seu alios habitatores et subditos, ut praefertur, transferant), licet iidem habitatores et subditi non ignorent in praedicta Sixti praedecessoris permissione iuxta verisimilem illius mentem, illos tantum comprehendere, qui in eodem Statu Ecclesiastico habitatum vel venire possunt, vel verisimiliter venturi sunt, nihilominus dictas Sixti praedecessoris litteras per-

¹ Consonat Constit. VIII Clementis VI. *Etsi solertem*, vol. IV, pag. 484. Constitutio autem Sixti V quae praesenti declaratur, legitur vol. VIII, pag. 580, eiusque initium: *Sollicitudo*.

² Omittitur residuum huius narrativae, quia indicationem bullae habes in praecedenti nota.

peram interpretantes, illarum et aliorum etiam Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutionum contra ipsos quovis modo disponentium effectum eludere conantes, et in illarum fraudem, sive amore, sive odio in suos et alios moti, sive alia quavis ratione ducti, de suis bonis stabilibus in eodem Statu Ecclesiastico existentibus, non solum in consanguineos et alios de dicto Statu non existentes privatos, sed in quascumque etiam communitates, universitates, collegia, ac etiam in principes extraneos tam nobis, et eidem Sedi ratione feudi, aut alia quacumque causa subiectos, quam non subiectos (qui videlicet in propriis ditio- nibus, vel alibi degentes, in eodem Statu Ecclesiastico habitatum vel, ut praefertur, venire non possunt, vel verisimiliter venturi non sunt) testamento, codicillis, legato, fideicommisso, donatione ex causa mortis, vel alia quacumque ultima voluntate libere disponere posse praetendant, seu disponant, ea forsitan intentione atque consilio, ut communitates, universitates, collegia, ac principes extranei huiusmodi, ad quos dicta bona de iure pervenire non possunt, et qui alioquin praedictis bonis non indigent, eadem bona in fraudem legis consequentes, illa vel alia illorum loco personis ad dicta bona obtinenda incapacibus et inhabilibus, via scilicet confidentiaria aut alia ratione, tribuant et in illas transferant, atque ita evenire possit et eveniat, ut dictae personae incapaces et inhabiles, id quod per se ac directe obtinere non valent, per interpositam personam et indirecte consequi sperent et consequantur, contra verisimilem dicti Sixti praedecessoris intentionem, qui ex praedictis atque aliis etiam causis animum suum tunc moventibus in permissione superius expressa de ipsis communitatibus, universitatibus, collegiis et principibus extraneis praedictis,

specificam mentionem non fecit, sed illas et illos in dicta permissione non comprehensas neque comprehensos esse censerit voluit.

Clemens, innovata praedicta Sixti constitutione.
 § 3. Nos, ad quos potissimum spectat praedecessorum nostrorum constitutiones non solum innovare, sed etiam dubia, quae super illis emergunt, declarare, et hominum malitiis ac fraudibus occurrere, attendentes ad nostrorum et eiusdem Sedis subditorum quietem et tranquillitatem, et ad bonorum eorumdem subditorum penes ipsos conservationem id magis pertinere; nec non etiam ipsius Status nostri Ecclesiastici utilitati et commodo, ac etiam securitati maxime convenire, quibus praecipue rationibus idem Sixtus praedecessor, ut supra dictum est, ad praemissa statuenda motus fuit, ut ad omnem ambiguitatem tollendam, dictam Sixti praedecessoris constitutionem innovemus, declarem, atque extendamus et ampliemus, ac alia infrascripta ad Status nostri Ecclesiastici, nostrorumque et Apostolicae Sedis subditorum commodum, utilitatem et securitatem spectantia, necessaria et opportuna statuamus. His ac aliis iustis et rationabilibus causis adducti, super praemissis opportune providere volentes, et eiusdem constitutionis Sixti praedecessoris tenorem, ac si ad verbum insereretur, praesentibus pro expresso habentes, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus in consistorio nostro secreto deliberatione matura, de illorum consilio et assensu, ac motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia et matura deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine Constitutionem dicti Sixti praedecessoris, auctoritate apostolica, tenore praesentium, innovamus, ac de caetero ab omnibus, ad quos spectat, inviolate observari volumus.

§ 4. Insuper de consilio et assensu, motu, scientia, ac potestatis plenitudine similibus, declaramus, quascumque communitates, universitates et collegia, quae extra Statum Ecclesiasticum existunt, et ecclesiastica non sunt, nec non etiam quovis principes extraneos, etiam imperiali, regali, ducali, vel alia quacumque auctoritate et dignitate, quae specialem et individua mentionem requireret, praedictos, etiamsi illi alias nobis, et dictae Sedi ratione feudi, aut ex alia causa subditi sint (qui nimirum in propriis ditionibus, vel alibi degentes in eundem Statum Ecclesiasticum, vel habitatum venire non possunt, vel verisimiliter venturi non sunt, aut si aliquando venerunt vel venient, recedere tamen solent, et postea etiam verisimiliter non reversuri inde recesserunt, aut recedent) bona aliqua stabilia, non solum in finibus eiusdem Status Ecclesiastici, et iuxta terminos, ac limites ditionum eorumdem Principum, sed etiam in quacumque alia eiusdem Status Ecclesiastici parte, et in ipsa urbe existentia, nec non census, aliqua bona, ac iura quae pro stabilibus habentur (non tamen officia Romanae Curiae, nec portiones, et loca Montiam) cuiuscumque illa quantitatis, qualitatis et valoris sint, nullo venditionis, permutationis, donationis, aut alterius contractus, praeterquam ex causa dotis inter vivos titulo, ac nequidem ex testamento, codicillis, legato, fideicommissio, donatione ex causa mortis, aut ex alia dispositione in ultima voluntate quorumcumque testatorum, aut de bonis stabilibus, et aliis supradictis contra praemissa in ipsorum favorem alias disponentium facta vel facienda, acquirere, illaque habere, retinere et apprehendere hactenus potuisse, neque deinceps posse.

§ 5. Et nihilominus constitutionem eiusdem Sixti praedecessoris ad quaecumque etiam genera contractuum, praeterquam

Declarat in hac dispositione quascumque universitates et collegia comprehendendi, quae non sint ecclesiastica, nec non et principes.

Eam ad quoscumque contractus, testamenta, etc., extendit.

ut praefertur, ex causa dotis et dispositionum inter vivos, ac etiam ad testamenta, codicillos, legata, fideicommissa, donationes causa mortis, et alias ultimas voluntates huiusmodi, ut praefertur, factas et faciendas, auctoritate apostolica, tenore praesentium, extendimus et ampliamus.

Et dispositiones secus factas et faciendas invalidat.
 § 6. Ac neminem ex habitatoribus et subditis Status nostri Ecclesiastici, cuiuscumque ille dignitatis, gradus, ordinis et conditionis, ut supra dictum est, fuerit, de suis bonis stabilibus et aliis supradictis contra formam constitutionis dicti Sixti praedecessoris, et praesentis declarationis et extensionis nostrae, disponere potuisse et posse, ac ipsas republicas, communitates, universitates, collegia extra dictum Statum Ecclesiasticum existentia, et non ecclesiastica, nec non principes extraneos huiusmodi ad bonorum stabilium, et aliorum supradictorum acquisitionem fuisse et esse omnino inhabiles, nullumque ius illis (in quos dicta bona, iura et alia supradicta praetextu eiusdem permissionis hactenus translata fuerunt, seu in futurum transferri contigerit) acquisitum fuisse, aut acquiri posse, sed ipsa bona stabilia, iura et alia supradicta quoad dispositiones iam factas, ad eos, ad quos illa de iure (si disponentes ab intestato decessissent, et dispositiones huiusmodi factae minime fuissent) pervenire debuissent et deberent, spectasse et pertinuisse, ac spectare et pertinere, servata in reliquis forma constitutionis eiusdem Sixti praedecessoris, nec non instrumenta, contractus, testamenta, legata, codicillos, donationes et alias quascumque dispositiones in illa et illos, quovis titulo, ut praefertur, factas et faciendas, sive etiam principes praedicti aliquo consanguinalis seu affinitatis vinculo ipsis disponentibus coniuncti sint, sive non, et inde sequuta quaecumque fuisse et esse nulla et nullas, nulliusque roboris et momenti, ac instrumenta et

scripturas desuper edita et editas, sive edenda et edendas, etiam iuramento vallata et vallatas, similiter fuisse et esse nulla et nullas, ac nullius roboris et momenti, nullamque fidem fecisse et facere, nec ex illis audiri, agi et excipi potuisse et posse in iudicio et extra.

Poenas inobedientibus notariisque instrumenta rogantibus imponit.
 § 7. Et ulterius tabelliones publicos, ac nostros et Sedis Apostolicae notarios, etiam ex numero participantium, et alios quoscumque de instrumentis, et aliis dispositionibus supradictis se rogare, aut illa conficere nullo modo potuisse et posse. Quinimmo eos ipsa instrumenta et scripturas iam facta et factas, teneri infra mensem, a die publicationis praesentium computandum, nobis et Sedi, ac Camerae Apostolicae revelare, et cum effectu exhibere. Habitatores praeterea et subditos nostros praedictos, ut praefertur, in futurum disponentes, poena amissionis dictorum bonorum, et aliorum supradictorum, ita quod Sedes et Camera Apostolica eo ipso possit illa propria auctoritate capere, et penes se renitere, viventibus ita disponentibus, ipsis vero defunctis eadem bona, et alia supradicta, de quibus dispositum fuerit, ad eos, ad quos de iure (si disponentes ab intestato decessissent, vel dispositiones huiusmodi factae non fuissent), pervenire debent, omnino perveniant. Tabelliones vero et notarios etiam ex numero participantium, et alios quoscumque praedictos, instrumenta et scripturas huiusmodi conficientes, seu iam facta et factas, ut praefertur, non revelantes et exhibentes, poenam quoque falsi, ac privationis tabellionatus et notariatus, etiam ex numero participantium huiusmodi, et aliorum officiorum, quae obtinent, ac perpetuae inhabilitatis ad illa et alia exercenda, eo ipso incurrere decernimus.

§ 8. Caeterum declaramus dispositiones tam factas, quam pro tempore facien-

Et Sixti constitutionem circa haereditates

ad extraneos de iure pertinentes servari mandat.

das, in earum rerumpublicarum, communitatum, universitatum, collegiorum extra Statum Ecclesiasticum existentium non ecclesiasticorum, nec non in principum extraneorum huiusmodi favorem, ad quas et quos tempore obitus disponentium illorum bona, alias de iure (si disponentes ipsi ab intestato decessissent) pervenire debuissent seu deberent, in praesenti nostra constitutione non esse, nec fore comprehensas, pro ea tamen rata, in qua dictae respublicae, communitates, universitates, collegia et principes praefati de iure communi, vel alias ab intestato, tempore mortis dictorum disponentium, et non ante fuissent et essent successuri; et tunc quoque volumus servari formam constitutionis dicti Sixti praedecessoris, quod scilicet respublicae, communitates, universitates, collegia et principes praefati teneantur intra triennium bona ipsa in habitatores dicti Status Ecclesiastici transferre.

Prohibet quominus qui sua bona protectione communitatum vel principum extraneorum subponat.

§ 9. Volumus autem ut unicuique privato, sive nostro et Status nostri Ecclesiastici subdito, sive extraneo, liberum ac licitum sit, in alma Urbe nostra (quae communis patria, et nationum omnium domicilium est) cum eius ad decem millia passuum circuitu, non solum officia Romanae Curiae, et portiones, ac loca Montium, sed quaecumque bona stabilia et alia quae stabiliam loco habentur, tam ex quocumque genere contractus, quam ex quavis dispositione in ultima voluntate, ac etiam ab intestato acquirere, habere, retinere et apprehendere posse, iuxta constitutionis dicti Sixti praedecessoris continentiam et tenorem. Insuper, ut malitiis etiam et fraudibus, quae in similibus excogitari aut fieri possent, occurramus, motu et auctoritate similibus, inhibemus quibuscumque subditis Status nostri Ecclesiastici supradictis, cuiuscumque similiter dignitatis, ut praefatarum

fuerint, ne de caetero aliquis eorum audeat vel praesumat, sese, aut civitates, oppida, terras, castra, fortalitia, iurisdictiones, feuda, res et bona stabilia in quacumque eiusdem Status Ecclesiastici parte existentia, quovis modo submittere vel supponere alicui protectioni, defensionis, commendationi, sive commendigiae, salvae guardiae, submissioni ac confoederationi seu etiam custodiae rerumpublicarum, communitatum, universitatum, collegiorum extra iet um Statum Ecclesiasticum existentium, ac principum extraneorum supradictorum, cuiuscumque pariter dignitatis, ut praefertur, fuerint, aut eorum capitaneorum et militum; seu, ut submissiones aut alia praemissa fiant, auctores esse, aut consensum praestare, sub confiscationis ipsarum civitatum, oppidorum, terrarum, castrorum, iurisdictionum, feudorum et honorum stabiliam supradictorum, et aliorum quorumcumque Camerae Apostolicae ipso iure applicandorum, nec non criminis laesae maiestatis et rebellionis in primo capite eo ipso absque alia declaratione incurrendis poenis, quas nihilominus in supradictis omnibus casibus vere et realiter, et ipso facto incurrisse et incurriere per praesentes declaramus.

Aut si in alio Status existentibus per ea obliget sub poenis quae hoc tenentur.

§ 10. Praeterea, ut subditorum nostrorum utilitati, ac Status Ecclesiastici tranquillitati magis consulamus, quod de caetero nullus ex subditis Status nostri Ecclesiastici praefatis, aliquas fideiussiones, cautiones, promissiones et obligationes pro rebus publicis, communitatibus, universitatibus, collegiis, quae extra Statum Ecclesiasticum existunt, et ecclesiastica non sunt, nec non pro principibus extraneis quibuscumque supradictis, seu illorum, ac alicuius eorum contemplatione et intuitu, facere, dare et praestare, ac alias quoquo modo sese, eorumque civitate, oppida, terras, castra, iurisdic-

ctiones, feuda, res et bona stabilia supradicta, in quacumque eiusdem Status Ecclesiastici parte, ac in ipsa etiam Urbe existentia, ac iura eis quovis modo competentia, et alia bona quae loco stabiliam habentur, ut praefertur, ad ipsos quovis modo spectantia, tam pro eis, et aliquorum, ac eorum vel alicuius eorum intuitu et contemplatione, ad favorem quorumcumque extraneorum, vel etiam subditorum eiusdem Status nostri Ecclesiastici, quam pro aliis quibusvis, et aliorum quorumcumque intuitu ac contemplatione, ad favorem et commodum ipsorummet principum extraneorum, et aliorum supradictorum, obligare et hypothecare, aut etiam bona quaecumque stabilia, et alia supradicta, in commendam, aut in erectionem commendarum alicui ex militiis regularibus, quibus reges aut principes extranei, nobis et Sedi Apostolicae non immediate subiecti, in administratores, seu magnos magistros deputati sunt, concedere, aut ut concedantur, aliquo modo consentire, sine expressa praecedente nostra, et Romani Pontificis pro tempore existentis licentia, sub poena amissionis dictorum honorum contra tenorem praesentium, ut praefertur, obligatorum et concessorum eo ipso similiter incurrenda, et Sedi ac Camerae Apostolicae applicanda, possit et valeat; ita quod in casu conventionis eidem Sedi et Camerae Apostolicae liceat, viventibus supradictis ita obligantibus et concedentibus, dicta bona capere, et penes se retinere, illis vero defunctis ad eos, ad quos de iure pervenire debent, omnino perveniant. Quodque tabelliones et notarii, etiam ex numero participantium, et alii quicumque praedicti super praemissis scripturas et instrumenta conficientes, poenas privationis officiorum, quae obtinent, et perpetuae inhabilitatis ad illa et ea exercenda eo ipso incurrant: et nihilominus fideiussio-

nes, cautiones, obligationes, hypothecae, necnon concessionones et consensus praedicti per ipsos, ut praefertur, faciendae et praestandi respective sint nulli, ac nullius roboris et momenti, nec alicui quovis modo prosint, aut scripturae et instrumenta similiter super praemissis conficienda fidem faciant, vel ex illis audiri, agi, vel excipi possit, in iudicio vel extra, perpetuo statuimus et ordinamus.

Decretum irritans.

§ 11. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, irritumque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari decernimus.

Publicatio huius constitutionis.

§ 12. Mandantes eisdem legatis, vicellegatis, gubernatoribus ac iudicibus, nunc et pro tempore in toto Statu Ecclesiastico praedicto existentibus, et eorum cuilibet, ut declarationem, extensionem, decretum, inhibitionem, praecipuum et mandatum, statutum et ordinationem nostram huiusmodi in eodem Statu Ecclesiastico, ab omnibus, ad quos spectat et spectabit, perpetuo observari mandent et faciant; contradictores quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postposita, compescendo.

Derogatio contrarium.

§ 13. Non obstantibus nostra de non tollendo iure quaesito, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon quibuscumque fideicommissis purificatis et purificandis, ac ultimis voluntatibus, donationibus et pactis quibuscumque, ac legibus etiam municipalibus necnon Urbis, et aliarum civitatum, terrarum et locorum Status nostri Ecclesiastici, etiam iuramento,

confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, ac privilegiis et gratiis, et indultis, eisdem rebus publicis, communitatibus et universitatibus, et collegiis extra dictum Statum Ecclesiasticum existentibus, et non ecclesiasticis, nec non principibus extraneis, ac etiam militis praefatis, quorumcumque Ordinum regularibus, ac almae Urbi, nec non Populo Romano, et quibuscumque civitatibus, terris et locis, nobis et Sedi Apostolicae subiectis, etiamsi tales essent, quae sub generali expressione non venirent, sed de illis specialis et individua mentio habenda foret, in genere vel in specie, et sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum hactenus quomolibet concessis, confirmatis et approbatis, quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis, et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus; nec non omnibus illis, quae praedictus Sixtus praedecessor in suis litteris praedictis voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Forma publicationis faciendae.

§ 14. Volumus autem ut praesentes, quae in consistorio nostro, et de Fratrum nostrorum consilio et assensu praedicto, promulgatae sunt, quoscumque tam praesentes quam absentes, et ubicumque etiam extra Statum nostrum Ecclesiasticum existentes, perinde obligent et arcant, ac si unicuique eorum nominatim intimatae fuissent. Et nihilominus, ut illae magis innotescant, mandamus eas valvis ecclesiae S. Ioannis Lateranensis et basilicae Principis Apostolorum de Urbe, et in acie Campi Florae appendi, et publicari; ac etiam volumus ut earum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici, et sigillo

alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique locorum in iudicio et extra habeatur, quae ipsismet praesentibus haberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

§ 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum confirmationis, innovationis, declarationis, extensionis, ampliationis, decretorum, inhibitionis, praecepti, mandatorum, voluntatum, statuti et ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo primo, pridie nonas iulii, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 14 iulii 1601, pontif. an. x.

✠ **Ego Clemens catholicae Ecclesiae episcopus.**

Protector noster aspice Deus.

- ✠ Ego Iulius Antonius episcopus, cardin. Praenestinus et S. Severinae.
- ✠ Ego Hieronymus, episcopus Sabinensis, card. Rusticucius.
- ✠ Ego Alex. episcopus Albanensis, card. de Florentia.
- ✠ Ego Antonius Maria, tit. Sanctae Mariae Transtyberim, card. Salviatus.
- ✠ Ego Augustinus, tit. S. Marci, presbyter card. de Verona.
- ✠ Ego Simeon, tit. S. Laurentii in Lucina, presbyter card. de Terranova.
- ✠ Ego Dominicus, tit. S. Chrysogoni, presbyter card. Pinellus.
- ✠ Ego Fr. Hieronymus Bernerius, tit. S. Mariae super Minervam, presbyter card. Asculanus.
- ✠ Ego Ant. Maria, tit. S. Praxedis, card. Gallus.

Sanctio poenalis.

Papae et cardinalium subscriptiones.

- ✠ Ego Antonius, tit. S. Stephani in Monte Coelio, card. Saulius.
- ✠ Ego Evangelista, tit. S. Mathaei in Merulan., card. Casentinus.
- ✠ Ego Marianus, tituli Ss. Marcellini et Petri, card. de Camerino.
- ✠ Ego Fr. Gregorius, tit. S. Augustini, presbyter card. de Montelparo.
- ✠ Ego Paulus, tit. S. Caeciliae, presbyter card. Sfondratus.
- ✠ Ego Benedictus, tit. S. Priscae, presbyter card. Iustinianus.
- ✠ Ego Franciscus Maria, tit. S. Mariae in Aracoeli, presbyt. card. a Monte.
- ✠ Ego Octavius, tit. S. Alexii, presbyter card. Paravicinus.
- ✠ Ego Hieronymus, tit. S. Pancratii, presbyter card. Matthaeus.
- ✠ Ego Flaminius, tit. S. Mariae de Pace, presbyter card. Platus.
- ✠ Ego Lutus, tit. Ss. Quirici et Iulitae, presbyter card. Saxus.
- ✠ Ego Franciscus Maria, tit. S. Bartholomaei in Insula, presbyter cardin. de Senis.
- ✠ Ego Camillus, tit. Ss. Ioannis et Pauli, presbyter card. Burghesius.
- ✠ Ego Caesar, tit. Ss. Nerei et Achillei, presbyter card. Baronius.
- ✠ Ego Laurentius, tit. Laurentii in Pane et Perna, presbyter cardin. Blanchettus.
- ✠ Ego Franciscus, tit. S. Thomae in Parione, card. presbyter Mantica.
- ✠ Ego Pompeius, tit. S. Balbinae, presbyter card. Arigonus.
- ✠ Ego Dominicus, tit. S. Petri in Monte Aureo, presbyter card. Tuscus.
- ✠ Ego Arnaldus, tit. S. Eusebii, presbyter card. Ossatus.
- ✠ Ego Paulus Aemilius, presbyter card. Sancti Marcelli.
- ✠ Ego Silvius, tit. S. Salvatoris in Lauro, presbyter card. Antonianus.

- ✠ Ego Rob., tit. S. Mariae in Via, presbyter card. Bellarminus.
- ✠ Ego Bonvisus, tit. S. Blasii de Anulo, presbyter card. Bonvisius.
- ✠ Ego A. S. Laurentii in Damaso, diaconus card. Montaltus, S. R. E. vicecancellarius.
- ✠ Ego Antonius, diaconus card. Ss. Quatuor Coronatorum.
- ✠ Ego P. S. Nicolai in Carcere, diaconus card. Aldobrandinus, S. R. E. camerarius.
- ✠ Ego Cynthius, diaconus cardinalis Sancti Georgii.
- ✠ Ego Bartholomaeus, S. Mariae in Porticu, diaconus card. Caesius.
- ✠ Ego A. S. Angeli in foro Piscario, diaconus card. Perettus.
- ✠ Ego Ioann. Baptista, S. Mariae in Cosmedin, diaconus card. Detus.

CCLXII.

Praefinitio formae communicationis indulgentiarum orationumque, etc., servandae a Fratribus Beatae Mariae de Mercede Redemptionis captivorum, statis diebus, quibus ipsi generalem benedictionem facere consueverunt.

Clemens Papa VIII.
ad perpetuam rei memoriam.

Cum nos alias, ut in universo Ordine Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum, dies festi S. Laurentii martyris, quo die Ordo praedictus fundatus

Clemens concesserat, ut in hoc Ordine celebraretur dies festi S. Laurentii et S. Antonii.

Consimilem formam hic idem Pontifex praescripsit Ordini Fratrum Sanctissimae Trinitatis Redempt. Captiv. in constit. inferius ponenda, quae incipit *Decet*.